

ΚΥΤΤΑΡΟ

Ιερισσού

www.kyttaro.eu

πολιτισμικό περιοδικό έντυπο

Τεύχος 13/2016

Γ' Αριστοτέλεια, Ιερισσός 1963 [φωτογραφία του Ιωάννη Ν. Ζέκιου]

ΤΑ «Α' ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΑ» ΙΕΡΙΣΣΟΥ

Κείμενο : ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΡΑΣΤΕΡΓΙΟΣ & ΣΩΤΗΡΙΑ ΚΑΡΑΣΤΕΡΓΙΟΥ

Μία ιδιαίτερα πετυχημένη προσπάθεια αναβίωσης των αρχαίων Αριστοτελείων, πραγματοποιήθηκε τη δεκαετία του 1960 στην Ιερισσό. Τα αρχαία «Αριστοτέλεια» ήταν εορταστικές εκδηλώσεις στη μνήμη του μεγάλου φιλοσόφου της αρχαιότητας, Αριστοτέλη, που τελούνταν στην πατρίδα του, τα Στάγειρα, τον 4^ο και 3^ο αιώνα π.Χ..

Ήδη από τη δεκαετία του 1950 υπήρχε μία δυναμική αλλά άτυπη αθλητική κίνηση στην κωμόπολη της Ιερισσού. Με πρωτοβουλία της Ε.Α.Ψ, μιας αντισυμβατικής ομάδας νέων της εποχής, που ανάμεσα στα μέλη της ήταν ο Νικόλαος Πασχαλίδης, ο Ιωάννης Τσιριγώτης, ο Θεόδωρος Γκατζώνης κ.α., καθώς και άλλοι νέοι Ιερισσιώτες¹, συστάθηκε το 1957 ο μουσικογυμναστικός σύλλογος «Ακανθος» Ιερισσού.

Το 1960, με πρωτοβουλία του καθηγητή Σωματικής Αγωγής Ιωάννη Μάγκλαρη που υπηρετούσε την εποχή αυτή στο γυμνάσιο της Αρναίας, τον πρόεδρο της κοινότητας Ιερισσού Περικλή Βεργίνη², τον πρόεδρο του «Α.Μ.Σ. Ακανθος» Κωνσταντίνο Παπαστεργιαννό, τον γραμματέα της κοινότητας Ιωάννη Μαρίνο και τους τότε αθλητές Βασίλειο Γκατζώνη και Ιωάννη Ζέκιο, προτάθηκε η αθλητική και πολιτιστική διοργάνωση των «Α' ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΩΝ». Η πρόταση αυτή υιοθετήθηκε από το κοινοτικό συμβούλιο, τους τοπικούς συλλόγους και παράγοντες με ενθουσιασμό.

Το πρόγραμμα που καταρτίστηκε περιελάμβανε αγώνες στίβου, ιπποδρομίες, ποδηλατοδρομίες, διαγωνισμό παραδοσιακών χορευτικών συγκροτημάτων και θεατρικές παραστάσεις. Η συμμετοχή

αθλητών και χορευτικών ομίλων από τον πρώτο κιόλας χρόνο ήταν επιτυχής, πέρα από κάθε αισιόδοξη πρόβλεψη, όπως αναφέρει στο βιβλίο του «Ιερισσός, αιώνιο ταξίδι στους δρόμους της παράδοσης και του πολιτισμού» ο συνεργάτης του περιοδικού μας Ιωάννης Μαρίνος³. Πλήθος κόσμου επισκεπτόταν την Ιερισσό για να παρακολουθήσει τους αθλητικούς αγώνες και να θαυμάσει τα χορευτικά συγκροτήματα και τις άλλες πολιτιστικές εκδηλώσεις. Σύντομα, μπορούμε να πούμε, η Ιερισσός έγινε το κέντρο της πολιτιστικής και αθλητικής κίνησης της Χαλκιδικής.

Να πώς περιγράφει τα «Α' ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΑ» ο ανταποκριτής της εφημερίδας «Το Μέλλον της Χαλκιδικής», στις 24 Ιουνίου του 1961, σ. 4.

συνέχεια στην σελ. 4 >>

σελ. 8

ΚΑΒΑΔΙ, ΗΤΟΠΙΚΗ ΦΟΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΕΡΙΣΣΟΥ

Κείμενο: Γιάννης Πλιούκας

Η μορφή κάθε φορεσιάς προσδιορίζεται όχι μόνο από τα υλικά της ...

σελ. 23

ΤΟ ΕΘΙΜΟ ΤΗΣ ΠΡΟΙΚΑΣ: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ

Κείμενο: Μαρία Λαγόντζου

Η βασικότερη βοήθεια που μπορούσε να παρέχει μια οικογένεια στα ...

σελ. 24

ΤΑ ΒΛΑΧΙΚΑ

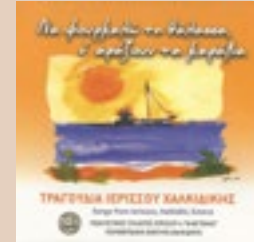
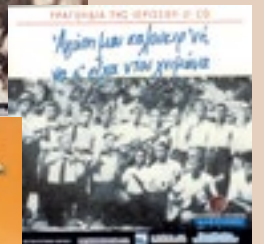
Κείμενο: Κώστας Υψηλάντης

Διαβάζοντας τους πρώτους στίχους απ' αυτό το παραδοσιακό ...

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 1** Τα «α' Αριστοτέλεια» Ιερισσού
Χρήστος Καραστέργιος & Σωτηρία Καραστέργιου
- 3** Ανέκδοτο ιερισσιώτικο τραγούδι
Θεολογία Κουτσούπη • Μαρίκα Κουτσούπη-Γκατζώνη
- 3** Εις μνήμην
- 8** Καβάδι, η τοπική φορεσιά της Χαλκιδικής και της Ιερισσού
Γιάννης Πλιούκας
- 9** Νικόλαος Παντελής (Θαλασσινός)
Μαρία Λαγόντζου
- 10** Η παραδοσιακή μελισσοκομία στην Ιερισσό
Γιώργος Μαυροφρύδης
- 12** Συνέντευξη με τη Δρ. Αθανασία Κωστοπούλου, Φυσικό
Ευαγγελία Μπαλτζή
- 13** Οι νύφες των Βαϊών
Σοφία Υψηλάντη
- 14** Τα φημισμένα ασημένια νομίσματα της αρχαίας Ακάνθου
Δημήτριος Χρυσούλης
- 15** Αριστοτέλης ο Σταγειρίτης
Ευαγγελία Μπαλτζή
- 16** ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ
- 18** Ο πρωτοαθωνικός μοναστηριακός μοναχισμός στην περιοχή της Ιερισσού, 9^{ος}-10^{ος} αιώνας
Χρήστος Καραστέργιος
- 22** Μάνη πνω, θέλω λίγο ψωμί
Αλκιβιάδης Κούμαρος • Αναστασία Μουλασιώτου
- 23** Το έθιμο της προίκας: οικονομικές προεκτάσεις
Μαρία Λαγόντζου
- 23** Παίζουμε;
Σοφία Υψηλάντη • Κώστας Κούλιας
- 24** Τα Βλάχικα
Κώστας Υψηλάντης
- 26** Το Φυτό που λαμπραίνει το Βουνό
Βιβή Λεμπίδα
- 28** «Ένοχες Σιωπές»
Άννα Λαγόντζου
- 29** Συνέντευξη με τη συγγραφέα Γλυκερία Κακούρη
Άννα Λαγόντζου
- 30** Παιδιά και Διαδίκτυο
Ειρήνη Κορδερά
- 31** Ουρκνούδ καλόμ'...
Μαρία Λαγόντζου

Η Ιερισσός και τα τραγούδια της

Το ισχυρότερο στοιχείο ταυτότητας της πολιτιστικής μας κληρονομιάς είναι τα τραγούδια μας, τα οποία διατηρούν μεγάλη μουσική και φιλολογική αξία.

Τα γνωστά τρία CD, στα οποία είναι ηχογραφημένα πενήντα οκτώ τραγούδια της Ιερισσού, και το νέο CD "Να φουρκαλώ τη θάλασσα ν' αράζουν τα καράβια" με δεκαοκτώ τραγούδια μπορεί κανείς να τα προμηθευτεί από τον κύριο Δημήτρη Χρυσούλη, στο τηλέφωνο 6979650849.

*

ΚΥΤΤΑΡΟ Ιερισσού

Ιδιοκτήτης

Ομάδα «Κύτταρο» του πολιτιστικού συλλόγου Ιερισσού «Κλειγένης»

ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΗΚΑΝ ΟΙ:

Βεργίνης Ιωάννης
Καραστέργιος Χρήστος
Κασκέτης Γεώργιος
Κόνσουλαις Αλέξης
Κουτσούπη Θεολογία
Λαγόντζου Άννα
Λαγόντζου Μαρία

Εκδότες

Ομάδα «Κύτταρο»

Μαρίνου Ολυμπία
Μουλασιώτου Αναστασία
Μπαλτζή Ευαγγελία
Σταθώρη Δήμητρα
Υψηλάντης Κώστας
Υψηλάντη Σοφία
Χρυσούλης Δημήτριος

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Διεύθυνση

Ομάδα «Κύτταρο»
Πολιτιστικός σύλλογος Ιερισσού
«Κλειγένης»
63075 Ιερισσός Χαλκιδικής

Τηλέφωνα

6974425425 Βεργίνης Γιάννης
6972421541 Καραστέργιος Χρήστος
6944779948 Μαρίνου Ολυμπία
6973041947 Υψηλάντης Κώστας

Telefax

2377 021 003

e-mail

magazin@kyttaro.eu

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ

www.kyttaro.eu

* Τετράδραχμο (17,14 γρ.) της αρχαίας Ακάνθου, χρονολογείται στα 430-390 π.Χ.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

Η έκδοση του περιοδικού μας στηρίζεται αποκλειστικά και μόνο στις ευγενικές χορηγίες και στις διαφημίσεις των φίλων αναγνωστών. Γι' αυτό σας παρακαλούμε να συνεχίσετε να στηρίζετε την έκδοση του. Και το μικρότερο ποσό είναι πολύτιμο για τη συνέχεια της προσπάθειας αυτής..

Το περιοδικό μας ενίσχυσε οικονομικά:

Ανδράνης-Δεσλής Ο.Ε. (40 €), Χασάπης Θεολόγης (50 €), Νίκος Μπούλος (50 €).

Η ομάδα του "ΚΥΤΤΑΡΟΥ" συνεχίζοντας την προσπάθεια συλλογής αρχαιακού υλικού, παρακαλεί τους αναγνώστες να διαθέσουν φωτογραφίες και ντοκουμέντα από το προσωπικό τους αρχείο. Τα πρωτότυπα επιστρέφονται άμεσα, μετά την επεξεργασία και καταχώρηση τους.

Σε αυτό το διάστημα μας έδωσαν φωτογραφίες οι:

Γκατζώνη Ευγενία, Δεσλής Νίκος, Δημούδας Στέλιος, Δεσλής Παρθένης, Ελευθερούδης Μίμης, Ζέκιος Πάννης, Κατσαντώνη Καίτη, Κούρτη Ασημένια, Κουκούδας Κώστας, Κυριακίδης Δημήτριος, Λαγόντζου Μαρία, Μήτρου Λένα, Μήτρου-Κοντού Δήμητρα, Μπάντης Δημήτριος, Μπαρμπούνη-Παπαδοπούλου Λίτσα, Τζέλιου Νικολέτα, Στρούνης Άγγελος

Ανέκδοτο ιερισσιώτικο τραγούδι

Κείμενο : ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΚΟΥΤΣΟΥΠΗ • Τραγούδι : ΜΑΡΙΚΑ ΚΟΥΤΣΟΥΠΗ-ΓΚΑΤΖΩΝΗ

Στο προηγούμενο τεύχος του Κυττάρου, παρουσιάζοντας ένα ανέκδοτο τραγούδι της Ιερισσού που θυμήθηκε η μητέρα μου με τίτλο «ο κυρ Βοριάς», έκανα μία μικρή αναφορά στο παραδοσιακό δημοτικό τραγούδι. Σήμερα συνεχίζοντας την προσπάθεια θα αναφερθώ κάπως εκτενέστερα στη δημιουργία του δημοτικού τραγουδιού.

Όπως αναφέραμε, το δημοτικό τραγούδι δημιουργήθηκε από στόμα σε στόμα (παραδοσιακό ≈ από προφορική παράδοση). Αυτό όμως δεν έγινε με τρόπο συλλογικό από ομάδα ανθρώπων. Πίσω από κάθε δημοτικό τραγούδι, όπως υποστήριξε και θεμελίωσε ο Ν. Πολίτης, κρύβεται πάντοτε ένας δημιουργός. Η έμπνευση του δημιουργού δεν προήλθε από τη φιλοδοξία της ατομικής προβολής ή της εκμετάλλευσης και γι αυτό παρέμεινε άγνωστος και ανώνυμος. Προέκυψε όμως επειδή, ακριβώς εκείνη τη στιγμή, εξέφραζε μια ορισμένη ψυχική και συναισθηματική κατάσταση του δημιουργού του, που ζητούσε διέξοδο. Καθ' όσον το περιεχόμενο του τραγουδιού, σε κάποια άλλη χρονική στιγμή, εκφράζει και απηχεί την ψυχική κατάσταση και τα συναισθήματα ενός άλλου ή μιας ευρύτερης ομάδας, γενικότερα του λαού (λαός = δήμος, εξ ου και δημοτικό), γίνεται κτήμα και αγκαλιάζεται από πολλούς. Ο αποδέκτης λαός αφαιρεί, προσθέτει, τροποποιεί ό,τι δεν ταιριάζει στη δική του ψυχοσύνθεση και εκφραστική. Πολλές φορές δανείζεται στίχους από άλλο τραγούδι ή συνδυάζει στίχους διαφόρων τραγουδιών που ήδη γνωρίζει. Μ' αυτό τον τρόπο αλλοιώνεται η αρχική ποιητική δημιουργία και προσαρμόζεται στην έκφραση του ομαδικού λαϊκού πνεύματος. Την ίδια όμως συνεχή δευτερογενή επεξεργασία πολλές φορές υφίσταται και η μελωδία. Σαν τίτλος του τραγουδιού συνήθως χρησιμοποιείται ο πρώτος στίχος του τραγουδιού, όμως, πολλές φορές είναι το όνομα του προσώπου, του ήρωα, του τόπου ή του γεγονότος στο οποίο αναφέρεται. Τα δημοτικά τραγούδια μπορεί να έχουν το ίδιο θέμα ή να αναφέρονται στο ίδιο πρόσωπο αλλά να έχουν διαφορετικές μορφές που ονομάζονται παραλλαγές.

Μια τέτοια ανέκδοτη παραλλαγή σας παρουσιάζω παρακάτω με τον τίτλο:

«Ένας κοντός κοντούτσικος»

*Ένας κοντός κοντούτσικος είχε όμορφη γυναίκα.
Τον ζήλευε η γειτονιά, τον ζήλευε κι ο κόσμος,
τον ζήλευε κι ο άρχοντας και θέλει να την πάρει.
Βαρύ χρέος τον έβαλε δεν μπόραγε να το βγάλει.
Πωλεί αμπέλια ατρύγητα, χωράφια με τα στάχνα.
Και πάλι δεν τον έσωσαν και πάλι δεν τον σώνουν.
Πωλεί και τη γυναίκα του την όμορφη Βασίλω¹.
Από το χέρ' την κράταγε και στο παζάρι την πάει,
ο άρχοντας την αγόρασε στο σπίτι του την πάει.
Έλα Βασίλω μ' στον οντά², έλα και στο κρεβάτι,
γω θα σε κάνω αρχόντισσα σ' όλο το βιλαέτι³.
Βασίλω τον απέκρουσε γυρίζει και του λέει:
Δε θέλω εγώ τα πλούτη σου, δε θέλω τα καλά σου
εγώ θέλω τον άντρα μου που 'μαι στεφανωμένη
με τον κουμπάρο και παπά με τ' άγιο το ευαγγέλιο.
Βασίλω αναστέναξε και πέφτει και πεθαίνει.
Την έκλαιγε ο άντρας της, την έκλαιγε κι ο κόσμος
την έκλαιγε κι ο άρχοντας και την ετραγουδούσε.
Σήκω Βασίλω μ' κι άνοιξε τα δυο σου μαύρα μάτια
και πήγαινε στον άντρα σου, πήγαινε στο καλό σου
και το κακό που έκανα εγώ ας το πληρώσω.*

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Το όνομα Βασίλω ήταν συνηθισμένο γυναικείο όνομα στην κοινωνία της Ιερισσού.
2. Δωμάτιο (από δω βγαίνει και η λέξη οδαλίσκη).
3. Μεγάλη διοικητική περιφέρεια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Ίσως ο άρχοντας του τραγουδιού να ήταν Οθωμανός. Τα περισσότερα δημοτικά τραγούδια γράφτηκαν εξάλλου κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας. ■

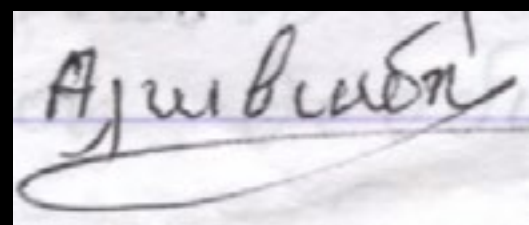

Εις μνήμην

*«Έγραψα διηγήματα
και πολλά ποιήματα
μέσα από τη ζωή μου,
να 'χουνε να διαβάζουνε
μια μέρα οι δικοί μου.*

*Μήπως και βρεθεί να γράψει κάποιος
ένα βιβλίο να το 'χει για ενθύμιο.*

*Κι όταν αυτός θα ευκαιρεί
για να το μελετάει
μπορεί να χύνει δάκρυα,
μπορεί και να γελάει.»*

Στις 15 Φεβρουαρίου 2016 έφυγε από τη ζωή ένας συμπατριώτης μας, ο Αλκιβιάδης Κούμαρος, σε ηλικία 96 χρονών. Ο Αλκιβιάδης Κούμαρος ήταν ένας άνθρωπος που με το κέφι και το ταλέντο του κατάφερε τις αναμνήσεις και τις εμπειρίες της μακρόχρονης ζωής του, να τις κάνει ιστορίες, ποιήματα και τραγούδια. Τα τετράδια του, γεμάτα από πολλές πληροφορίες για τη ζωή στο "Παλιό χωριό", τα έθιμα και τις γιορτές, αποτελούν ένα πλούσιο αρχείο, το οποίο μας έκανε την τιμή να το εμπιστευτεί στο περιοδικό μας.

Κι εμείς συνεχίζουμε να δημοσιεύουμε αυτά τα πολύτιμα τετράδια της λαϊκής παράδοσης που μας κληροδότησε, ελπίζοντας ότι τιμούμε έτσι με τη σειρά μας τη μνήμη του. Και για "να 'χουνε να διαβάζουνε μια μέρα οι δικοί του", όπως ήθελε ο ίδιος...

Ομάδα "ΚΥΤΤΑΡΟ"

ΑΘΛΗΤΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΗΣ ΙΕΡΙΣΣΟΥ

ΤΑ Α΄ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΑ

Στις 21 Μαΐου μέρα της μνήμης του μεγάλου αθλητού της Χριστιανοσύνης, έγιναν οι αθλητικοί αγώνες της Ίερισσοῦ. Ἀθλητικοί αγώνες στίβου καὶ ποδηματοδρομία καὶ ἵπποδρομία.

Ξεκίνημα καλὸ, γιὰ νὰ ξυπνήσῃ στὶς ψυχὲς τῆς νεολαίας μας τὸ πνεῦμα τοῦ ἀγνοῦ αθλητισμοῦ, ποὺ πάει νὰ τὸ πνίξῃ τελευταία, ἡ κλωτσομπαλικὴ ἐπιδημία. Μιά ἐκλεκτὴ ὁμάδα καλλιεργημένων νέων τῆς Ίερισσοῦ, μὲ τὴν συνεργασία τοῦ ἀνήσυχου προέδρου τῆς, κ. Βεργίνης, τοῦ ῥέκτη ἑιρηνοδίκῃ κ. Ἰωαννίδη, τῶν ἐκπαιδευτικῶν τοῦ Γυμνασίου καὶ τῶν ΤΕΑ Ἀρναίας, ξεκίνησαν, ἐτοίμασαν κι ἐτέλεσαν τὰ πρῶτα Ἀριστοτέλεια μὲ τὶς σοφὲς καὶ ἔμπειρες καθοδηγήσεις τοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς κ. Τόγια. Ἔλαβαν μέρος, ὅλες οἱ κοινότητες τῆς βορείας περιοχῆς μὲ τοὺς προέδρους Κοινοτήτων καὶ μὲ πλῆθος ἀθλητῶν καὶ ὑπερπλῆθος ἐκλεκτῶν φιλάθλων.

Ἡ συρροὴ τοῦ κόσμου αὐτοῦ δίνει ἐλπίδες καὶ ἐνθαρρύνει σοβαρὰ τὸ ζύπνημα τῆς καθαρὰ Ἑλληνικῆς ιδέας τοῦ γνήσιου αθλητισμοῦ. Δίνουμε ὅλη τὴν ἐκτίμησή μας στοὺς κοινοτάρχες τῆς περιοχῆς καὶ τὴν ἀδελφικὴ συμπάθειά μας στοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοὺς καὶ νέους ἄνδρες τῆς Ίερισσοῦ, ποὺ ἔδωσαν τὴν εὐκαιρία στὴν περιοχή αὐτὴ νὰ δείξῃ ἐκδηλὰ τὸ πνεῦμα τὸ καλὸ, στὴν πράξῃ τῶν ἀγῶνων τοῦ αθλητισμοῦ.

Μέσα φτωχά, μὰ ὑπὲρτονη ψυχὴ καὶ πνεῦμα αθλητισμοῦ, ποὺ φτάνει ὡς τὴν τελειότητα. Ὅλα ὀργανωμένα στὴν ἐντέλεια, ἔτσι ποὺ νὰ φαντάζῃ Στάδιο, τὸ πρόχειρο καὶ ἀπλὸ μας γήπεδο.

Ἀπόγευμα. 5 ἡ ὥρα, καὶ μᾶς βιάζει ὁ καιρὸς, ποὺ αἰωρίζει, πάνω ἀπ' τὶς κορφές τοῦ Κάκαβου, μιά σκοτεινὴ καὶ μπλάβα φάλαγγα νεφῶν, μ' ἀποθηριασμένες τάσεις καταποντισμοῦ. Ὡς τόσο φεύγει ἡ ἀπειλὴ αὐτὴ ἀπὸ τὸν καθαγιασμένο χῶρο, ποὺ ἔχουν καταλάβει πὰ τὰ πλήθη τῶν προσκυνητῶν τοῦ αθλητισμοῦ. Καὶ ὅλη ἡ προσοχὴ εἶναι στραμμένη στὸν νέο ἀθλητὴ ποὺ θὰ μᾶς φέρῃ τὴ φλόγα τῆς συμβολικῆς τοῦ Σταγειρίτη. Τὴν ὥρα αὐτὴ τῆς ἐντονης ἀναμονῆς, τὴν ἐμπλουτίζει ὁ Διοικητὴς τῶν ΤΕΑ ταγματάρχης, μὲ μιά λεπτομερειακὴ ἱστορία τοῦ αθλητισμοῦ.

Μπαίνει στὸ στίβο ἔφιππος ὁ ἀθλητὴς μὲ τὴν συμβολικὴ φλόγα τοῦ Σταγειρίτη. Σημεῖο νὰ ἀρχίσουν οἱ ἀγῶνες. Καὶ τώρα ἀναταράσσονται οἱ ἀθλητὲς. Σεμνοί, πειθαρχημένοι καὶ κατάφορτοι ἀπὸ τὴ φλογισμένη θεληματικότητα. Μπαίνουν στὸ στίβο κι' ἀγωνίζονται λαμπρὰ.

Ὅσοι ἀπὸ τοὺς θεατὲς εἶδαν ἀγῶνες στίβου ἀνωτέρας κλάσεως δὲν προσδοκοῦσαν πράγματα πολλὰ σ' αὐτὴ τὴ δοκιμαστικὴ προσπάθεια, μὰ τοῦτοι οἱ νέοι ἔδειξαν, πῶς εἶναι κοντά, μέσα στὸ πνεῦμα τὸ ἀθλητικὸ. Κι ἀποτελέσματα ποὺ διώχνουν τὸ μειδίαμα, καὶ ἦθος τόσο ὑπέροχα ἀθλητικὸ, ποὺ συγκινεῖ κι' ἀναστατώνει τὶς καρδιές μας. Δρόμοι καὶ ρίψεις κι' ἄλλα μὲ ἐπιδόσεις ἀπροσδόκητες. Δὲν μοιάζει νᾶναι ἀρχάριοι οἱ ἀθλητὲς μας. Εἶναι δυὸ ἔμπειροι ἀνάμεσά τους, στοὺς δρόμους, ὁ Νικόλας Νάκος, καὶ στὴ Δισκοβολία ὁ πανύψηλος Νικολῆς.

Ὅμως παλεύουν σκληρὰ οἱ δυὸ τους γιὰ νὰ στηρίξουν τὴν ἐπίδοσή τους μέσα στὶς ἐπικίνδυνα λαμπρές καὶ θεαματικὲς προσπάθειες τῶν νέων.

Τρέχει μὲ μιά ἀπειλητικὴ κι' ὑπέροχη

προσπάθεια ὁ Σουλτάνης στὰ 3000 μέτρα, καὶ δίνει ἕναν τερματισμὸ ὅμοιον μὲ καταγίδα ὁ Καλυβιώτης. Τοῦτοι οἱ δύο νέοι φορτῶνουν μὲ ἰδρώτα τὸν καλὸ ἀθλητὴ μας Νάκο, γιὰ νὰ τινάξῃ πρῶτος τὸ σκοινί. Ἐκεῖ στὸ δίσκο ὁ Νικολῆς παλεύει. Ἔχει κοντὰ του ἕνα θαυμαστὸ καὶ λεβεντόκορμο παλληκαράκι. Ὁ Γιάννης Ζέκιος. Ἐκτακτὸς παλμός. Καὶ ἀπειλητικὴ γιὰ τὸν Μιχαλὴ ἐκτίναξη τοῦ δίσκου.

Στὰ ἄλλα περιήφημος ὁ Σάρρης. Ἀπὸ τὸν Ταξιάρχῃ ἕνας νέος, ποὺ συσπειρώνει τὸ κορμὶ του καὶ τινάζεται μὲ μιά εὐλυγισία καταπληκτικὴ. Κι οἱ κοπελλίτσες, σ' ὅλα τ' ἀγωνίσματα ἔδωσαν ὅ,τι εἶχαν στὴν ψυχὴ καὶ στὸ κορμὶ τους, γιὰ νὰ μᾶς φανερώσουν τέλειες ἀθλήτριες.

Πῆγαν καλὰ τὰ ἀγωνίσματα κι' ἡ συμπεριφορὰ τῶν ἀθλητῶν μας καὶ 'κεῖνοι οἱ καβαλάρηδες κι οἱ ποδηλάτες κι' ὕστερα ἦρθε μὲς τὸ στίβο ἡ Ίερισσοῦ. Ὁ θαυμαστὸς χορὸς καὶ τὸ τραγούδι τῆς Ίερισσοῦ.

Στήθηκε μὲς τὴν μέση τὸ Συγκρότημα τοῦ τραγουδιοῦ. Ἡ ἔκτακτα συμπυκνωμένη μελωδία. Οἱ ἄνθρωποι ποὺ εἶναι γεννημένοι μουσικοί.

Ὁ Τσιριγώτης, ἕνας τύπος αὐλοῦ καὶ φλογερά ἐρωτευμένου μὲ τὸ τραγούδι τὸ δημοτικὸ. Σφίγγει σφιχτὰ μὲς τὴν ψυχὴ του τὴν χορωδία, ποὺ τὴν ἔπλασε αὐτὸς καὶ ἡ ματιά του εἶναι ἀστραπή. Πρωτόγονα διονυσιακὸς ἐνώνει σὲ ἀπίθανη ἐνότητὰ τὶς ἐκλεκτὲς ἀτομικότητες τῆς χορωδίας, καὶ ξεχωρίζει πάλι μ' ἕναν τρόπο θαυμαστὸ σὰν μὲ ὀριστικὲς γραμμὲς τὶς πλούσιες καὶ γάργαρας φωνές τῆς. Εἶναι παράξενος τοῦτος ὁ τύπος. Τὸν ὀδηγεῖ ἡ ἴδια ἡ ἀρμονία. Ἐτόνισε τραγούδι τῆς Ίερισσοῦ σὲ χορωδία, χωρὶς νὰ βλάβῃ οὔτε κεραία τὸ γνωστὸ ὕφος τῆς Ίερισσοῦ. Τὸν βοηθεῖ ἔκτακτα καὶ τὸ θαυμάσιο ὕλικό. Εἶναι ἐκεῖνη ἡ ὠραιότατη Λαγόντζου μὲ τὴν περίφημη φωνὴ τῆς. Εἶναι ὀλόκληρη ἐνότητὰ τῆς χορωδίας ποὺ συγκροτοῦν οἱ ἐξαιρετικὲς φωνές τοῦ τόπου τῆς Ίερισσοῦ. Μαρία Σφυριστοῦ, Λίνα Τσέλλιου, Βεργινία Συκιώτη, Μαίρη Καραβασίλη, Μηλιά Παπαστυλιανοῦ, Τούλα Σουλτάνη, Ρούλα Χαλέβα, Μαίρη Χαλέβα, Νούλα Κελέση, Μπηγίνα Χαμαϊδοῦ, Ἀσήμω Μπλέ, Καίτη Χολέβα, Λίτσα Στρούνη, καὶ Ἀγγέλα Μαρίνου. Κι' ἀγόρια ὁ Ἀλέκος Σφυριστός, Γιώργης Τζιτζιός, Νάσος Γιαννάκης, Νίκος Παρθενιώτης, Σῶτος Θωμᾶς, Χρήστος Σακελαρίου, Γιάννης Μπρίκος, καὶ Γιάννης Παντελῆς. Αὐτοὶ ἦταν στὸ συγκρότημα τοῦ τραγουδιοῦ καὶ τοῦ χοροῦ.

Ὡς τόσο ὅλη ἡ Ίερισσοῦ εἶναι συγκρότημα χοροῦ καὶ τραγουδιοῦ. Τοῦτοι οἱ νέοι ὅμως φαίνεται καλὰ, πῶς ἔχουν στὴν καρδιά τους μουσικὴ.

Εἶναι παράξενο τὸ θαῦμα τοῦτο τῆς Ίερισσοῦ. Φυτρώνει ἡ μουσικὴ σὰν ὅλα τὰ φυσικὰ φαινόμενα μὲ δύναμη, ποὺ σὲ προστάζει νὰ σταθῆς.

Ἔτσι ν'αὶ πάντα ἡ ἀληθινὴ ἡ τέχνη. Προστάζει, δὲν παρακαλεῖ. Μὲ τὴν ἐκδήλωσή αὐτὴ τοῦ τραγουδιοῦ ἔκλεισε ἡ ἀθλητικὴ γιορτὴ, ὅμως πρέπει νὰ πάρῃ τὴ συνέχειά τῆς.

Καὶ νᾶχουμε τοῦ χρόνου πὶο γενικὴ συμμετοχὴ. Νὰ γίνουμε οἱ ἀθλητικοὶ ἀγῶνες ἱστορικὸ καὶ στέρρο γεγονός σ' ὀλόκληρη τὴ βόρεια Χαλκιδική. Πρέπει ἀπὸ τώρα νὰ συνεργασθοῦνε καὶ οἱ Κοινότητες καὶ τὰ σχολεῖα, γιὰ νᾶχουμε στὸ μέλλον πὶο λαμπρὴ καὶ πὶο μελετημένη ἐορτὴ.

Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀγῶνων

Δρόμος 100 μέτρων:

1. Νάκος Νικόλαος
2. Ράντος Νικόλαος
3. Δάλλας Ἀγγελος Ίερισσοῦ.

Ἄλμα ἀπλοῦν:

1. Κυριάκος Κων/νος
2. Παπαγεωργίου Χριστ.
3. Βεργίνης Ἐλευθ. Ίερισσοῦ.

Σφαιροβολία:

1. Νικήτας Γεώργ. Ίερισσοῦ
2. Ζέκιος Ἰωάννης Ίερισσοῦ
3. Νικολῆς Μιχαήλ.

Δρόμος 1000 μ.:

1. Νεραντζιάς Ἄθαν.
2. Στρούνης Γεώργ. Ίερισσοῦ
3. Πίνιος Στυλιανός.

Ἄλμα τριπλοῦν:

1. Σαρρῆς Γεώργιος
1. Ράντος Νικόλαος
2. Παπαγεωργίου Χριστ.

Δισκοβολία:

1. Νικολῆς Μιχαήλ
2. Ζέκιος Ἰωάννης Ίερισσοῦ
3. Δάλλας Ἀγγελος Ίερισσοῦ

Δρόμος 60 μ. παίδων:

1. Ζωγράφος Ἀστέριος
2. Ψέμμος Θέμης Ίερισσοῦ
3. Ἀρβανίτης Νικόλαος

Δρόμος 80 μ. Νεανίδων:

1. Κοτσιάνη Αἰκατερίνη
2. Ἀντωνίου Μαίρη Ίερισσοῦ
3. Αὐγ. Κοσμᾶ

Λιθοβολία:

1. Γκατζώνης Βασίλειος Ίερισσοῦ
2. Γερομῆχος Ἰωακείμ
3. Ζύστρος Κων/ος.

Ἄλμα ἀπλοῦν νεανίδων:

1. Ζωγράφου Κατίνα
2. Πιτούλα Λασκαρίνα
3. Μανολούδα Εὐγενία Ίερισσοῦ.

Ἄλμα εἰς ὕψος:

1. Σαρρῆς Γεώργιος
2. Βεργίνης Ἐλευθ. Ίερισσοῦ
3. Κυριάκος Κων/νος

Ἀκόντιον:

1. Ζύστρος Κων/νος
2. Ναζίρης Ἰωάννης
3. Γκατζώνης Βασίλειος Ίερισσοῦ

Δρόμος 3.000 μ.:

1. Νάκος Νικόλαος
2. Καλυβιώτης Κων/νος
3. Σουλτάνης Ἐλευθέριος Ίερισσοῦ

Ποδηλατοδρομία:

1. Σουλτάνης Ἰωάννης Ίερισσοῦ
2. Κόνσουλας Ἰωάννης Ίερισσοῦ
3. Βαλιάσης Γεώργιος.

Ἴππικὸί Ἀγῶνες:

1. Ζαχάρογλου Γεώργιος
2. Κάρλας Δημήτριος Ίερισσοῦ
3. Σταθῶρης Δημήτριος Ίερισσοῦ

» Τα «**Αριστοτέλεια**» από τότε εξελίχθηκαν, εμπλουτίστηκαν με νέους αγώνες (όπως η σκοποβολή), και νέες πολιτιστικές εκδηλώσεις. Από το 1963 μαζί με τα «**Αριστοτέλεια**» ενσωματώθηκε και η «**ημέρα του Ναύτη**» με διοργανωτή το Λιμεναρχείο Ιερισσού, δίνοντας τη δροσερή, γαλάζια πινελιά της στον όμορφο και δυναμικό αυτόν καμβά της γιορτής.

1961, Α' Αριστοτέλεια: Απονομή επάθλων στους νικητές του αγωνίσματος της Λιθοβολίας. 1. Γκατζώνης Βασίλειος 2. Γερομίχος Ιωακείμ 3. Ξύστρος Κωνσταντίνος [φωτογραφία της Κατερίνας Γκατζώνη]

Γράφει γι' αυτή ο τύπος της εποχής⁴:

«... Εἰς τὴν θαυμασίαν ἑορτὴν μετέσχον ὅλα τὰ σκάφη τῆς Ἱερισσοῦ, τὰ ὅποια ἐνεφάνισαν φαντασμαγορικὸν θέαμα ὡς ἦσαν φωταγωγημένα. Τὴν φαντασμαγορίαν καθίστων ἐντονωτέραν τὰ πυροτεχνήματα τὰ ὅποια ἀφθόνως ἐκάησαν.

Θαυμάσιον ἐπίσης ἦτο τὸ θέαμα, τὸ ὁποῖον παρουσίασεν ὁμάς λευκοφορεμένων κοριτσιῶν τῆς Ἱερισσοῦ, τὰ ὅποια ἐπὶ τῆς—ἄς τὴν εἴπωμεν — ναυαρχίδος τοῦ στόλου ἐκράτουν πολύχρωμα φανάρια καὶ ἔψαλλον διάφορα δημοτικὰ καὶ δὴ ναυτικὰ ᾄσματα».

[φωτογραφία της Ευγενίας Γκατζώνη]

[φωτογραφία του Ιωάννη Ν. Ζέκιου]

«... Εἰς τὴν θαυμασίαν ἑορτὴν μετέσχον ὅλα τὰ σκάφη τῆς Ἱερισσοῦ, τὰ ὅποια ἐνεφάνισαν φαντασμαγορικὸν θέαμα ὡς ἦσαν φωταγωγημένα. Τὴν φαντασμαγορίαν καθίστων ἐντονωτέραν τὰ πυροτεχνήματα τὰ ὅποια ἀφθόνως ἐκάησαν.

Ὅλοι οἱ πολιτικοὶ καὶ κοινωνικοὶ φορεῖς τῆς Χαλκιδικῆς θεωροῦσαν χρέος τους να παρευρίσκονται στο μεγάλο αυτό γεγονός. Ανάμεσά τους οἱ Βουλευτές του νομοῦ, ο Νομάρχης, οἱ δήμαρχοι, κοινοτάρχες, εκπαιδευτικοί, ἀθλητικοὶ παράγοντες, κ.α.

Ὅμως, ἡ σημαντικὴ αὐτὴ ἐκδήλωση γιὰ τον Νομὸ μας καὶ τὴν Ἱερισσό, δε θα εἶχε καμία τύχη

Θαυμάσιον ἐπίσης ἦτο τὸ θέαμα, τὸ ὁποῖον παρουσίασεν ὁμάς λευκοφορεμένων κοριτσιῶν τῆς Ἱερισσοῦ, τὰ ὅποια ἐπὶ τῆς—ἄς τὴν εἴπωμεν — ναυαρχίδος τοῦ στόλου ἐκράτουν πολύχρωμα φανάρια καὶ ἔψαλλον διάφορα δημοτικὰ καὶ δὴ ναυτικὰ ᾄσματα»

αν δεν ἀγκαλιαζόταν εθελοντικά ἀπὸ συλλόγους, φορεῖς καὶ τους κατοίκους τῆς ὁμορφῆς καὶ δημιουργικῆς αὐτῆς κωμόπολης.

Τὰ ἐπόμενα χρόνια ο στίβος ἀναπτύχθηκε ἀνάμεσα στη νεολαία τῆς Ἱερισσοῦ. Το 1965 π.χ., στη τελικὴ κατάταξη των ἀθλητῶν στίβου τῆς Χαλκιδικῆς στα «**Αριστοτέλεια**», πρῶτος ἀναδείχθηκε ο Πολύγυρος με 27 β., δεῦτερη ἡ Ἱερισσός με 18 β. καὶ τρίτη ἡ Ἀρναία με 12 β.⁵

Τὸ τέλος των «**Αριστοτελείων**» ἦρθε το 1971. Το τότε δημοτικὸ συμβούλιο Ἱερισσοῦ ἀποφάσισε να σταματήσει τὴν ὁμορφὴ καὶ σημαντικὴ αὐτὴ ἀθλητικὴ γιορτὴ με πρόφαση τὸ οικονομικὸ κόστος!

Στα «**Γ' Αριστοτέλεια**» το 1970, που ἦταν καὶ τὰ τελευταία, συμμετείχαν 120 ἀθλητῆς ἀπὸ ὅλη τὴ Μακεδονία.

Ἐν ὄψει τοῦ ἔτους «**Αριστοτέλη**» που διανύουμε φέτος (2016), ἡ ομάδα τοῦ «**Κυττάρου**» Ἱερισσοῦ κάνει ἀνοιχτὴ πρόταση στο δήμο Ἀριστοτέλη καὶ στους ἀθλητικούς, πολιτιστικούς καὶ κοινωνικοὺς φορεῖς τῆς περιοχῆς, γιὰ ἀναβίωση τῆς τόσο σημαντικῆς καὶ ἀπαραίτητης σήμερα αὐτῆς διοργάνωσης.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

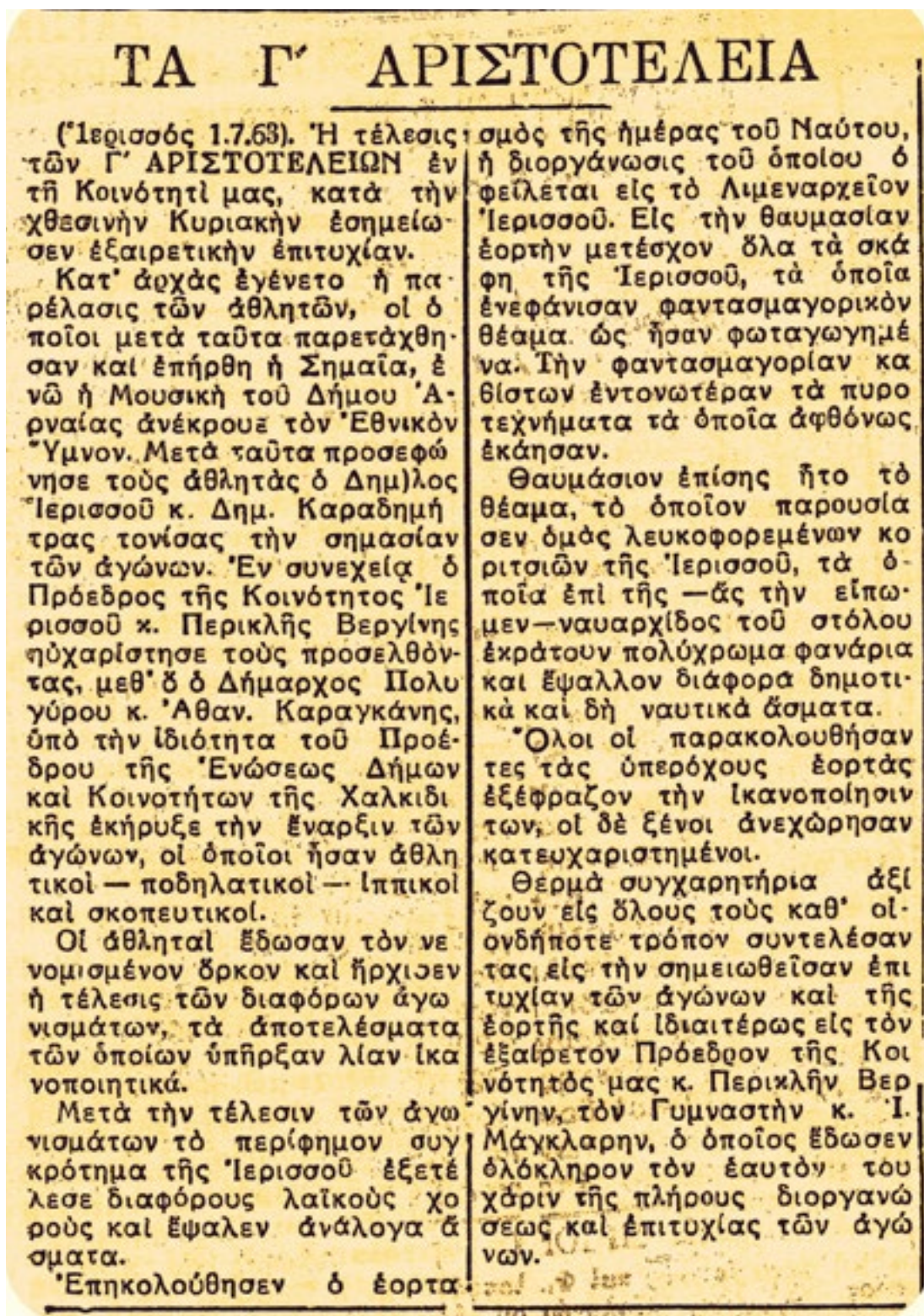
1. Πληροφωρία τοῦ Νικόλαου Πασχαλίδη τον Ἰανουάριο τοῦ 2016 στον γράφοντα
2. Ο Περικλῆς Βεργίνης διατέλεσε ἐπὶ σειρά ἐτῶν κοινοτάρχης καὶ κατόπιν δήμαρχος Ἱερισσοῦ.
3. Ἰωάννης Μαρίνος, Ἱερισσός, αἰώνιο ταξίδι στους δρόμους τῆς παράδοσης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, σ. 26.
4. Ἐφημερίδα «**Φωνὴ τῆς Χαλκιδικῆς**», 7 Ἰουλίου 1963, σ. 4
5. Ἐφημερίδα «**Φωνὴ τῆς Χαλκιδικῆς**», 20 Ἰουνίου 1965, σ.4.

συνέχεια στὴν σελ. 6 »

Συνέντευξη με τον κ. Αστέριο Μπαντή, έναν αθλητή της εποχής

ΑΘΛΗΤΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΙΕΡΙΣΣΟΥ, Δ' ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΑ, 1964, 24 ΜΑΙΟΥ: Το χάλκινο μετάλλιο που κέρδισε ο κ. Αστέριος Μπαντής στο άθλημα της Σφαιροβολίας [φωτογραφία του Γιάννη Βεργίνη]

Κείμενο : ΣΩΤΗΡΙΑ ΚΑΡΑΣΤΕΡΓΙΟΥ

Πόσο χρονών ήσασταν όταν συμμετείχατε στους αγώνες;

Περίπου 21 με 22 χρονών.

Πόσες χρονιές πήρατε μέρος στους αγώνες;

Μια χρονιά μόνο και αυτή αυθόρμητα χωρίς προπόνηση ούτε καμία προετοιμασία.

Ποιους συναθλητές σας θυμάστε και ποιοι σας έκαναν εντύπωση;

Αυτός που θυμάμαι πολύ καλά είναι ο Γιάννης ο Ζέκιος¹. Πήρε πολλά κύπελλα και μετάλλια στην σφαιροβολία, στο ακόντιο και στην δισκοβολία. Επίσης θυμάμαι τον Αργύρη τον Μήτρου², πολύ γερό παλικάρι και τον Γκατζώνη τον Βασιλή³ που κι αυτός ήταν απ' τους πρώτους.

Σας έμεινε κάποιο περιστατικό έντονα στην μνήμη;

Μου έμεινε μια ιστορία με τον Γιάννη τον Ζέκιο, που στον Πολύγυρο έριξε την σφαίρα. Επειδή δεν περίμενε κάποιος να φτάσει μέχρι το σημείο που έριξε, πήγε και στάθηκε κοντά εκεί που έπεσε η σφαίρα.

Όταν έριξε το επόμενο παιδί, ο Γιάννης ήταν αφηρημένος, με αποτέλεσμα να τον πετύχει η σφαίρα στο κεφάλι και να τον πάνε λιπόθυμο στο νοσοκομείο.

Σας προπονούσε κάποιος προπονητής;

Όχι μόνοι μας προετοιμαζόμασταν.

Θυμάστε ποιοι ήταν οι άλλοι δύο που πήραν το χρυσό και το αργυρό μετάλλιο στο άθλημα που αγωνιζόσασταν;

Όχι δεν θυμάμαι ακριβώς γιατί έπαιρναν μέρος στους αγώνες πάρα πολλοί ξένοι αθλητές και από άλλους νομούς.

Τι σήμαιναν για την Ιερισσό τα Αριστοτέλεια;

Ερχόταν πολύς κόσμος, ήταν σαν πανηγύρι. Κάθε χρόνο οι κάτοικοι της Ιερισσού και της περιοχής περίμεναν τα Αριστοτέλεια και προετοιμαζόνταν γι' αυτά. Οι νέοι της εποχής ξεκίνησαν να αθλούνται και να προπονούνται σε διάφορα αθλήματα για να συμμετάσχουν στους αγώνες. Είχαμε και τις πολιτιστικές εκδηλώσεις που συνόδευαν τα Αριστοτέλεια. Κρίμα που σταμάτησαν!

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Οι τρεις αυτοί αθλητές έφεραν σημαντικές διακρίσεις και τίμησαν την Ιερισσό. Ιδιαίτερα ο Ιωάννης Ζέκιος του Νικολάου, γεν. 1941. Επί σειρά ετών διεκδικούσε και συνήθως κατακτούσε την πρώτη θέση στους αγώνες που συμμετείχε, είτε στην Ιερισσό είτε σε άλλες αθλητικές εκδηλώσεις της Χαλκιδικής. Ήταν από τους ιδρυτές των Αριστοτελείων και εκπαιδευσε στην Ιερισσό πολλούς νεαρούς αθλητές. Κέρδισε γύρω στα 70 μετάλλια από αγώνες που έδωσε σ' όλη την Ελλάδα.

2. Ο Αργύριος Μήτρου γεν. το 1948 έλαβε αρκετά μετάλλια στη σφαίρα.

3. Ο Βασίλειος Γκατζώνης του Αστερίου γεν. το 1935 έπαιρνε μέρος σε διάφορους αθλητικούς αγώνες πριν ξεκινήσουν τα Αριστοτέλεια. Ήταν από τους ιδρυτές αυτών των αγώνων. Έλαβε για την Ιερισσό πολλά μετάλλια. ■

ΤΑ 'ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΑ,, ΙΕΡΙΣΣΟΥ

Με επιτυχίαν ἐτελέσθησαν τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν εἰς Ἱερισσὸν τὰ «ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΑ».

Πλήθος κόσμου ἀπὸ πρωῶς κατέκλεισε τὴν Ἱερισσὸν ἀπὸ τὶς γύρω κοινότητες, ἡ δὲ προσέλευσις τῶν ἐπισήμων τοῦ νομοῦ προσέδωσε εἰς τὰς ἐορτὰς πανηγυρικὸν χαρακτῆρα. Τὸ ἀπόγευμα τὸ Γήπεδον ἦτο κατάμεστον ἀπὸ φιλάθλους καθὼς παρήλαυνον πρὸ τῶν ἐπισήμων αἱ διάφοροι ἀθλητικαὶ καὶ χορευτικαὶ ὀμάδες.

Τὴν ἑναρξιν τῶν ἀγῶνων ἐκήρυξε ὁ Νομαρχῶν κ. Χρυσάνθου καὶ ὁ Ἐπιθεωρητὴς κ. Σκουφάκης προσεφώνησε τοὺς ἀθλητὰς καὶ φιλάθλους.

Τοὺς ἀγῶνας παρηκολούθησαν ὁ Νομαρχῶν κ. Χρυσάνθου, ὁ βουλευτὴς κ. Φιλιππίδης, ὁ βουλευτὴς κ. Βασματζίδης, ὁ Ἐπιθεωρητὴς Μέσης Ἐκπαιδείσεως κ. Σκουφάκης, ὁ Δήμαρχος Ἀρναίας κ. Χαριστὸς ὁ Ἀντιδήμαρχος Πολυγύρου κ. Χλιάπας, ὁ Δήμαρχος Ἱερισσοῦ κ. Βεργίνης, ὁ Δήμαρχος Μουδανιῶν κ. Ζαφειρίου, ὁ Στρατηγὸς ἔ. ἀ. κ. Γερογιάννης καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Τὸ Λύκειον Ἀρναίας μετὰ τὰ δύο τμήματά του (Ἀρρένων Θηλέων) καθὼς ἐπίσης καὶ τὸ Λύκειον θηλέων Πολυγύρου μᾶς παρουσίασαν μίαν σειρὰν ἀπὸ ἀσκήσεις γυμναστικὰς ποὺ ἐνεθουσίασαν τοὺς φιλάθλους.

Ἐπηκολούθησαν ἀθλητικοὶ ἀγῶνες στίβου κατὰ τοὺς ὁποίους ἀνεδείχθησαν νικηταί.

1) Ποδηλατοδρομία, Παπαθανασίου Ἀστερ.

2) Ἱπποδρομία, Λεμπίδας Δημ. Στρατονίκη

3) Δρόμος 80 μετρ. νεανίδων Βεργίνη Ἑλένη Ἱερισσός

4) Λιθοβολία, Ντρέκας Σωτήρ. Πολύγυρος

5) Ἀκοντισμός, Ἀντωνιάδης Ἀθαν. Λειβάδι

6) Ὑψος, Καραμούζης Διαλ. Γομάτι

7) Δρόμος 3.000 μ. Μωρένος Ἀθαν. Πολύγυρος

8) Μῆκος θηλέων, Καρόνη Ἀν. Πολυγύρου

9) Δρόμος 100 μ. ἀρρένων Ἀντωνιάδης Ἀθαν.

10) Ἀπλοῦν, Κούρτης Δημήτρ. Πολυγύρου

11) Δισκοβολία Ζέκιος Ἰωάν Ἱερισσός

12) Δρόμος 1.000 μ. Μιχαηλίδης Ἀθαν. Λειβάδι

13) Σφαιροβολία. Ζέκιος Ἰωάνν. Ἱερισσός

Ἐπηκολούθησαν χοροὶ ἀπὸ τὰ διάφορα χορευτικὰ συγκροτήματα ὑπὸ τοὺς ἡχους τῆς εὐγενῶς προσφερθείσης φιλαρμονικῆς τοῦ Δήμου Πολυγύρου. Καὶ ἐστέφθησαν οἱ νικηταί τῶν ἀγῶνων εἰς τοὺς ὁποίους ἀπενεμήθησαν καὶ βαρῦτιμα κύπελλα.

Πολυνίκης ἀνεδείχθη ὁ Πολύγυρος μετὰ 27 β. καὶ ἀκολουθοῦν ἡ Ἱερισσός μετὰ 18 καὶ ἡ Ἀρναία μετὰ 12 βαθμοὺς.

Στὸν Δήμο Ἱερισσοῦ ἀξίζουν θερμὰ συγχαρητήρια γιὰ τὴν ὠραία ἀθλητικὴ γιορτὴ ποὺ χάρισε στοὺς κατοίκους τῆς κωμοπόλεως καὶ τῶν γύρω κοινοτήτων ποὺ ἐσπευσαν ἀθρόως νὰ παρακολουθήσουν καὶ νὰ χαροῦν τὴν ἀθλουμένη νεολαίᾳ καὶ τὰ παλαιὰ τραγούδια καὶ χοροὺς ποὺ μετὰ τόση ἐπιτυχία ἐχόρευσαν καὶ ἐτραγούδησαν ὅλα τὰ χορευτικὰ συγκροτήματα

Κύπελλα καὶ μετάλλιο Ἀριστοτελείων. [φωτογραφία τῆς Ευγενίας Γκατζώνη]

Για τὴν ἐπιτυχία των Α' σύγχρονων Ἀριστοτελείων συνεργάστηκαν ὅλοι οἱ σύλλογοι καὶ οἱ επαγγελματικοὶ φορεῖς τῆς Ἱερισσοῦ. Στὸ πρῶτο κύπελλο των ἀγῶνων γράφει:

"Οἱ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΑΙ & ΒΙΟΤΕΧΝΑΙ ΙΕΡΙΣΣΟΥ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ ΔΙΑ Α/ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΑ 21 ΜΑΪΟΥ 1961"

[φωτογραφία τῆς Ευγενίας Γκατζώνη]

Καβάδι, η τοπική φορεσιά της Χαλκιδικής και της Ιερισσού

Κείμενο : ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΛΙΟΥΚΑΣ

Η μορφή κάθε φορεσιάς προσδιορίζεται όχι μόνο από τα υλικά της κατασκευής αλλά και από τις ανάγκες που πρέπει να καλύψει. Ανάγκες που πηγάζουν και εκφράζουν τις ιδιαίτερες συνθήκες όπου δημιουργείται, πλάθεται και ζει κάθε κοινότητα, κοινωνικοιστορικές και οικονομικές συνθήκες και εξωτερικές επιδράσεις και παραδόσεις, αλλά και εμπορικές σχέσεις κάθε κοινότητας.

Η λαϊκή φορεσιά της Ιερισσού, όπως και των περισσότερων χωριών της Χαλκιδικής, είναι το καβάδι. Η ονομασία της προέρχεται από το Βυζάντιο. Ως καβάδια χαρακτηριζόταν οι ανδρικές φορεσίες των αρχόντων του Βυζαντίου. Αν παρατηρήσει κανείς την ενδυμασία των Ορθοδόξων Αρχιερέων, κατά τη διάρκεια της Θείας Λειτουργίας, θα δει πως είναι κι αυτή καβάδι. Με την ίδια ονομασία συναντάμε και σε άλλες περιοχές της Ελλάδας αντίστοιχες φορεσίες (Σουφλί Θράκης, Κάλυμνος Δωδεκανήσου κλπ). Τα μέρη που αποτελούν το καβάδι είναι τα βρακιά, η φανέλα ή πουκάμισο, τα μπουμπουκλιά, η μακριά πουκαμίσα, το καβάδι, η ποδιά, τα λαχούρια, τα σκουφούνια ή κουκναρίτσες και το φέσι.

Το βρακί, φτιαγμένο από βαμβακερό άσπρο ύφασμα, ήταν αρκετά φαρδύ και έφτανε ως τα γόνατα, δενόταν στη μέση και στα γόνατα με κορδόνι. Οι νύφες το στολίζανε στις άκρες στα γόνατα

με δαντέλα.

Το πουκάμισο ή φανέλα φοριόταν κι αυτό εσωτερικά, φτιαγμένο από βαμβακερό υφαντό ύφασμα και ήταν μακρύ ως το γόνατο, επίσης.

Το μπουμπουκλί ή μπουμπουκλιά, είναι απλή μάλλινη ή βαμβακερή φούστα με σουρά στη μέση που φοριόταν πάνω από το εσωτερικό πουκάμισο για να στρώνει ωραία το εξωτερικό πουκάμισο και το καβάδι. Το φορούσαν στις γιορτές και στις χρονιάρες μέρες, κάτι δηλαδή σαν φουρό.

Η πουκαμίσα ή το εξωτερικό πουκάμισο ήταν υφαντό στον αργαλειό βαμβακερό. Ήταν μακρύ ως πιο κάτω από τα γόνατα, για να φαίνεται κάτω από το καβάδι. Τα μανίκια του ήταν μακριά και φαρδιά. Ο ποδόγυρος και οι άκρες των μανικιών ήταν στολισμένα με δαντέλα φτιαγμένη από τα χέρια των ίδιων των γυναικών. Είχε ένα άνοιγμα στο στήθος ως κάτω στη μέση που έκλεινε με κουμπιά· αυτό εξυπηρετούσε τις γυναίκες για να μπορούν να θηλάσουν. Πίσω από το λαιμό υπήρχε ένα μικρό γιακαδάκι.

Το καβάδι ή ψαλιδωτό φόρεμα μπαίνει πάνω από το εξωτερικό πουκάμισο. Τα καθημερινά μονόχρωμα υφάσματα τα ύφαιναν οι γυναίκες μόνες τους στον αργαλειό, σε αντίθεση με τα γιορτερά που τα υφάσματα τα αγόραζαν από εμπόρους. Το απλό καθημερινό καβάδι σχηματίζει ίσιες ρίγες ενώ το γιορτερό έχει ανάμεσα στις ρίγες αλλαγές χρωμάτων που σχηματίζουν γωνίες σαν άνοιγμα ψαλιδιού, εκεί οφείλεται η ονομασία του «**ψαλιδωτό**» καβάδι. Τα υφάσματα αυτά τα δίνανε σε ειδικούς ραφτάδες που τα ράβανε. Το καβάδι έκλεινε σταυρωτά εμπρός, είχε ένα μεγάλο άνοιγμα στην τραχιά και κούμπωνε χαμηλά με κουμπάκια για να συγκρατεί και το στήθος. Γύρω από το άνοιγμα της τραχιάς οι γυναίκες ράβανε ένα κεντημένο μεταξωτό ύφασμα για να το στολίσουν. Εσωτερικά ράβανε οι τεχνίτες ένα χοντρό βαμβακερό ύφασμα, κάτι σαν φόδρα, ώστε με τα γαζιά να δημιουργηθούν σχέδια. Τα μανίκια του καβαδιού ήταν μακριά και κατέληγαν σ' ένα τρίγωνο ή δέλτα. Εσωτερικά έραβαν ένα μεταξωτό ύφασμα με λουλούδια ή άλλα σχέδια, έτσι ώστε μόλις δίπλωνε προς τα έξω να φαίνονται τα σχέδια. Το δίπλωμα στηριζόταν στα εξωτερικά μανίκια με ένα θηλύκι.

Η ποδιά ήταν υφαντή στον αργαλειό με διάφορα σχέδια και χρώματα και συνήθως ραβόταν σε δύο κομμάτια. Στις άκρες έμπαινε ένα είδος δαντέλας και κρόσσια. Φοριόταν πάνω από το καβάδι.

Στη μέση και πάνω από την ποδιά δενόταν ένα μεγάλο μεταξωτό μαντήλι για ζωνάρι, που το ονόμαζαν λαχούρι. Το αγόραζαν από διάφορους

εμπόρους. Η ονομασία του λέγεται πως οφείλεται στην ομώνυμη πόλη της Περσίας από όπου προερχόταν. Στη δεξιά πλευρά το δένανε οι παντρεμένες και στην αριστερή οι ελεύθερες, αφήνοντας να πέφτουν κάτω τα κρόσσια του.

Τα σκουφούνια είναι οι κάλτσες που φορούσαν οι γυναίκες και είναι πλεγμένα από τις ίδιες με άσπρο μαλλί. Οι γυναίκες τα κεντούσαν στη φτέρνα και στο κότσι με διάφορα σχέδια, λουλούδια, πουλιά κλπ. Το πιο συνηθισμένο σχέδιο ήταν ένα κλαδί που κατέληγε σε δύο κουκουνάρες. Από αυτό το σχέδιο προήρθε και η ονομασία «**κουκναρίτσες**».

Οι γυναίκες χτένιζαν τα μαλλιά τους μ' ένα ιδιαίτερο τρόπο, τα έριχναν μπροστά και τα έπλεκαν πλεξούδες, στις οποίες ανάμεσα έβαζαν μια κορδέλα. Μετά τα έφερναν πίσω και συγκρατούσαν τις πλεξούδες με την κορδέλα. Για να συγκρατούν τα μαλλιά τους φορούσαν το φέσι που το ονόμαζαν «**καβούκι**». Συνήθως ήταν σε κόκκινο χρώμα και το έραβαν ειδικές γυναίκες, που γνώριζαν την τεχνική. Στο πάνω μέρος του φεσιού τοποθετούσαν ένα κεντητό με χρυσή κλωστή στρογγυλεμένο ύφασμα, το οποίο κεντούσαν οι ίδιες για το φέσι τους, και ονομαζόταν «**τεπέ**». Ανάμεσα στο τεπέ και στη βάση του φεσιού έδεναν ένα μεταξωτό, επίσης, κεντημένο μαντήλι. Οι πλούσιες και οι αρχόντισσες συγκρατούσαν το μεταξωτό μαντήλι με χρυσά κοσμήματα ή καρφίτσες, ενώ οι υπόλοιπες το έδεναν. Οι ελεύθερες και οι νιόπαντρες τοποθετούσαν στο φέσι και μια χρυσή φούντα. Οι μεγάλες σε ηλικία γυναίκες έρριχναν πάνω από το καβούκι ένα διπλωμένο μαντήλι που περνούσαν τις άκρες του κάτω από το σαγόνι, τις φέρνανε πάνω και τις δένανε θηλιά πάνω στο καβούκι. Όταν εργαζόταν στα κτήματα και στα χωράφια δεν φορούσαν καβούκι, απλώς δένανε μια μαντήλα που την τραβούσαν μπροστά για να τους κάνει ίσκιο.

Τα επίσημα υποδήματα δεν ήταν παπούτσια, ήταν παντόφλες που τις έφτιαχναν ειδικοί τεχνίτες τσαγκάρηδες. Μέσα στο σπίτι τον χειμώνα φορούσαν τα γνωστά μέχρι σήμερα «**τιρλίκια**», που είτε τα έπλεκαν οι ίδιες οι γυναίκες είτε τα αγόραζαν από τεχνίτες φτιαγμένα από μαλακό δέρμα.

Τις πληροφορίες αυτές τις συγκέντρωσα από γυναίκες μεγάλης ηλικίας που δεν είναι πλέον εν ζωή, το 1985-88 όταν ήμουν υπεύθυνος του χορευτικού στον Πολιτισμικό σύλλογο Κλειγένη και αποφασίσαμε να κάνουμε καινούριες στολές / καβάδια για το χορευτικό τμήμα. Τότε πολλές γυναίκες θυμόταν πως μέχρι και τη δεκαετία του '50 υπήρχαν γιαγιάδες που φορούσαν ακόμη τα καβάδια. ■

Καλλιτέχνες της Ιερισσού

Νικόλαος

Παντελής

(Θαλασσινός)

Κείμενο: **ΜΑΡΙΑ ΛΑΓΟΝΤΖΟΥ**

Μία από τις πιο παλιές παιδικές μου αναμνήσεις είναι, σ' ένα εργαστήρι γεμάτο πινέλα και μυρωδιές χρωμάτων, ένα καβαλέτο με μια τεράστια εκκλησιαστική εικόνα κι ένα ζευγάρι χοντρά γυαλιά του καλλιτέχνη.

Ξεκίνησα λοιπόν τη συγγραφή της νέας στήλης «**ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ ΤΗΣ ΙΕΡΙΣΣΟΥ**» με αφορμή αυτήν την πρώτη παιδική μου θύμηση: πίσω από τα χοντρά γυαλιά βρισκόταν ένας σπουδαίος καλλιτέχνης, ο αγιογράφος Νικόλαος Παντελής (ψευδώνυμο: Θαλασσινός).

Ο μαστρο-Νίκος, όπως τον αποκαλούσαν οι ομότεχνοί του, χαρακτηρίζονταν από τη σχολα-

ρκει το αποτέλεσμα να ικανοποιούσε τις υψηλές του απαιτήσεις. Επίσης διάλεγε με πολλή προσοχή την ποιότητα των υλικών του (χρώματα, ξύλα, φύλλα χρυσού).

Αντιλαμβάνεται βέβαια κανείς ότι η ζυγαριά του έγερνε πάντα υπέρ της ποιότητας και όχι υπέρ της εμπορικότητας.

Το εργαστήρι του ήταν ένα δωμάτιο του σπιτιού του και η είσοδος επιτρεπόταν μόνο κατά τη φάση των «**προπλασμών**» του έργου. Καθώς το έργο του άρχιζε να παίρνει την τελική του μορφή, δεν επιτρεπόταν σε κανέναν επισκέπτη να πλησιάσει στον «**ζωτικό του χώρο**».

Ο Νικόλαος Παντελής μαθήτευσε κοντά στον μεγάλο, επίσης Ιερισσιώτη αγιογράφο Βλαχόπουλο Γεώργιο και ακολούθησε την Αναγεννησιακή τεχνοτροπία, που ήταν η τεχνική που επικρατούσε κατά τη διάρκεια της μαθητείας και της επαγγελματικής του σταδιοδρομίας. Την ίδια αγιογραφική σχολή, εξάλλου, ακολουθούσαν τότε και οι μεγάλοι αγιογραφικοί οίκοι του Αγίου όρους: οι Δανηλαίοι, οι Αβραμαίοι, οι Ιωσηφαιοί, κπλ.

Χαρακτηριστικό της τέχνης του ήταν τα 'τσουκάνικα' στεφάνια, που την τεχνική τους είχε διδαχθεί από τον δάσκαλό του Βλαχόπουλο Γεώργιο και την ανέδειξε μέσα από σχολαστική δουλειά και επιμονή στη λεπτομέρεια: δούλευε το στόκο με ένα μικροσκοπικό χτενάκι, με αποτέλεσμα να δίνει την αίσθηση του ανάγλυφου, περίτεχνου στεφανιού. Τα τσουκάνικα στεφάνια, διαφέρουν από τα κλασικά απλά φωτοστέφανα, γιατί περιέχουν χρώματα και σχήματα στο εσωτερικό τους και είναι ανάγλυφα, αντίθετα με τα κλασικά, απλά και λεία φωτοστέφανα. Χαρακτηριστικά δείγματα αγιογραφιών με τσουκάνικα στεφάνια συναντά κανείς στις εικόνες του τέμπλου του Ι.Ν Γεννήσεως της Θεοτόκου Ιερισσού: Η Παναγία η Οδηγήτρια, ο Άγιος Γεώργιος, ο Απόστολος Παύλος, ο Άγιος Ιωάννης Πρόδρομος, ο Χριστός, ο Αρχάγγελος Μιχαήλ.

Μοναδικός μαθητής του μαστρο-Νίκου, ο Κάρλας Αργύρης, επίσης σπουδαίος, σύγχρονός μας αγιογράφος, ο οποίος προσπάθησε, μαζί με τον γέροντα Μελέτιο Συκιώτη, να πείσει το δάσκαλό του να ασχοληθεί και με τη Βυζαντινή Τεχνοτροπία. Χρειάστηκαν αρκετές προσπάθειες για να πειστεί

ο απόλυτος εκ φύσεως -όπως μας ανέφεραν τα παιδιά του- μαστρο-Νίκος και να αγιογραφήσει, τελικά, πολλά σπουδαία έργα με την τεχνική αυτή.

Τα έργα του κοσμούν σήμερα εκκλησίες, όχι μόνο στην Ιερισσό αλλά και εκτός: η τοιχογραφία της Πλατυτέρας στον ενοριακό Ναό του Αιγινίου Πιερίας, οι φορητές εικόνες του τέμπλου του Ι.Ν Αγίου Μηνά στη Νάουσα.

Ο σπουδαίος αυτός αγιογράφος «**κοιμήθηκε**» το 1999, σε ηλικία 70 ετών, αφήνοντας πίσω του τη φήμη ενός θεοσεβούμενου, ταπεινού και γενναιόδωρου για τους φτωχούς, παθιασμένου με την τέχνη του ανθρώπου, αλλά και την παρακαταθήκη των έργων του που συγκινούν με την αισθητική τους τελειότητα και θα συγκινούν πολλές επόμενες γενεές...

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά για τη συνδρομή τους:

1. Τον αγιογράφο κ. Αργύρη Κάρλα
2. Τους γιους του καλλιτέχνη κ. Γιώργο και Δημήτρη Παντελή
3. Την κα. Μηλιά Στρούνη, οικογενειακή φίλη ■

στική δουλειά, την επιμονή και την απόλυτη προσήλωση στην εκτέλεση του έργου του: στοκάριζε και έτριβε τα ξύλα του, έτριβε ο ίδιος τα χρώματά του και ασχολούνταν μέρες ολόκληρες με την προετοιμασία και στη συνέχεια με τη ζωγραφική.

Ο χρόνος δεν είχε καμία σημασία για κείνον,

Η παραδοσιακή μελισσοκομία στην Ιερισσό

Κείμενο : ΓΙΩΡΓΟΣ ΜΑΥΡΟΦΡΥΔΗΣ, Αρχαιολόγος, Μελισσοκόμος

Η Χαλκιδική είναι από τις ελάχιστες περιοχές της Ελλάδας (άλλη ήταν η Θάσος και ίσως ένα τμήμα της Αττικής) όπου η παραδοσιακή μελισσοκομία αναπτύχθηκε σε τέτοιο βαθμό που οδήγησε στην εμφάνιση επαγγελματιών μελισσοκόμων, μελισσοκόμων δηλαδή που η αποκλειστική ή κύρια ασχολία τους ήταν η μελισσοκομία. Στα τέλη του 18^{ου} αιώνα η Χαλκιδική, σύμφωνα με έκθεση του Γάλλου πρόξενου στη Θεσσαλονίκη Felix Beaujour¹, παρήγαγε ετησίως 30 με 40 χιλιάδες οκάδες κερι. Η ποσότητα αυτή του κεριού αντιστοιχεί σε παραγωγή 300 – 400 χιλιάδων οκάδων μελιού, σε 384 με 512 τόνους δηλαδή, εφόσον η αναλογία κεριού – μελιού στην παραδοσιακή μελισσοκομία είναι περίπου 10%. Μια τέτοια παραγωγή σημαίνει βέβαια μια εξαιρετικά ανεπτυγμένη μελισσοκομία.

Λίγο μετά την ελληνική επανάσταση, το 1830 συγκεκριμένα, επισκέφθηκε τη Χαλκιδική ο Εγγλέζος διπλωμάτης και περιηγητής David Urquhart², ο οποίος έμεινε εντυπωσιασμένος τόσο από τον νομαδικό τρόπο που ασκούσαν η μελισσοκομία όσο και από τον τρόπο χωρίς θανάτωση του μελισσιού. Κι αυτό διότι την περίοδο εκείνη η καταστροφή του μελισσιού για τον τρόπο ήταν μια ευρέως διαδεδομένη πρακτική στη χώρα του.

Ο μοναδικός τύπος παραδοσιακής κυψέλης που έχει καταγραφεί στη Χαλκιδική είναι το επίστομο κοφίνι με την κατά το μάλλον ή ήττον επίπεδη οροφή. Τα κοφίνια αυτά ήταν δύο ειδών: τα μεγάλα, τα οποία χρησιμοποιούσαν βέργες λυγαριάς για υφάδι και ήταν βαρύτερα και τα μικρά, τα οποία είχαν για υφάδι σχίζες καλαμιού. Ο λόγος της διαφοροποίησης αυτής είχε να κάνει με τον τρόπο που διενεργούνταν η νομαδική μελισσοκομία στις διάφορες περιοχές της Χαλκιδικής. Έτσι στα βόρεια της χερσονήσου, όπου οι μεταφορές γίνονταν με μουλάρια, χρησιμοποιούνταν τα μικρότερα και ελαφρύτερα, ενώ στα παραθαλάσσια όπου οι μεταφορές πραγματοποιούνταν κυρίως δια θαλάσσης, ήταν σε χρήση τα μεγαλύτερα³.

Υπάρχει η άποψη πως τα επίστομα κοφίνια (και γενικότερα οι κάθετες κυψέλες) εισήχθησαν στην Ελλάδα από τον βορρά, από διάφορους λαούς που εισέβαλαν στη βυζαντινή επικράτεια από τον 4^ο μ.Χ. αιώνα και μετά⁴. Για τα κοφίνια μάλιστα της Χαλκιδικής προτείνεται ως πιθανή οδός που συνέβη αυτό η ίδρυση, τον 12^ο αιώνα, του σέρβικου μοναστηριού στο Άγιο Όρος, το οποίο έλαβε ως δώρα ολόκληρα μελισσοκομεία τόσο από τον ιδρυτή του όσο και από τους διαδόχους του Σέρβους βασιλείς τον 13^ο και 14^ο αιώνα⁵. Ο τρόπος μάλιστα που είναι γραμμένα τα παραπάνω, επιτρέπει σε κάποιον να αποκομίζει την εντύπωση πως η ίδρυση του σέρβικου μοναστηριού σχετίζεται και με αυτήν ακόμη την έναρξη της μελισσοκομίας στην περιοχή! Δυστυχώς, η εν λόγω άποψη, εξαιτίας του κύρους της Eva Crane -της κατ' εξοχήν ιστορικού της παγκόσμιας μελισσοκομίας- που τη διατύπωσε, ευρεία αποδοχή.

Για το παράλογο της θέσης να αποδίδεται υψηλότερος μελισσοκομικός πολιτισμός σε νομάδες και λοιπούς πλιατσικολόγους, όπως οι Ούνοι και οι Βησιγότθοι, οι οποίοι φέρονται να επηρέασαν τις μελισσοκομικές πρακτικές των μόνιμα εγκαταστημένων κατοίκων της αυτοκρατορίας έχουμε

γράψει αλλού⁶. Το ίδιο ισχύει και για τους Σλάβους, που από τον 6^ο αιώνα ξεκίνησαν να εγκαθίστανται σε εδάφη του Βυζαντίου, οι οποίοι στις κοιτίδες τους ασκούσαν την επίμαχη περίοδο ακόμη τη δενδρομελισσοκομία, τη μελισσοκομία δηλαδή με εκμετάλλευση των φυσικών φωλιών των μελισσών στα δέντρα⁷. Άλλωστε, πέραν όλων αυτών, κάθετες πήλινες κυψέλες αποδείχθηκε πως ήταν ήδη γνωστές στον ελλαδικό χώρο από τον 3^ο, το αργότερο, π.Χ. αιώνα⁸ και δεν μπορεί καν να τεθεί θέμα εισαγωγής της χρήσης των κάθετων κυψέλων από λαούς του βορρά κατά τη βυζαντινή εποχή.

Το κοφίνι της Χαλκιδικής [φωτογραφία του Θ. Μπίκου, 1998]

Όσον αφορά τώρα στους Σέρβους και την υποτιθέμενη εισαγωγή του κοφινιού της Χαλκιδικής από αυτούς, έχουμε να παρατηρήσουμε πως η μελισσοκομία ασκούσαν στη Χαλκιδική αιώνες προτού κάνουν την εμφάνισή τους στο ιστορικό προσκήνιο οι Σέρβοι. Σύμφωνα με μαρτυρία του Αλεξάνδρου Καμπίτογλου, επί σειρά ετών διευθυντή των ανασκαφών του Αυστραλιανού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου, την οποία παραθέτει ο Ιωακείμ Παπάγγελος⁹, έχει ανακαλυφθεί στην Τορώνη πήλινη κυψέλη του 5^{ου} π.Χ. αιώνα. Εκτός αυτού, η μελισσοκομία στη Χαλκιδική ήταν ήδη ανεπτυγμένη πριν ο αυτοκράτορας Αλέξιος Γ' παραχωρήσει (το 1198) στον Σέρβο ηγεμόνα Στέφανο Νεμάνια και τον γιό του Ράστικο τη Μονή Χιλανδαρίου. Σε «έκθεση» του επόπτου Θωμά για το θέμα των οριακών διαφορών μεταξύ των κατοίκων της Ιερισσού και των Αθωνιτών, η οποία συνετάγη το 942, δυόμιση δηλαδή αιώνες νωρίτερα της ίδρυσης του σέρβικου μοναστηριού, συμπεριλαμβάνεται και η εντολή να μην εγκαθιστούν οι Ιερισσιώτες μελισσοκομεία στην περιοχή των Αγιορειτών¹⁰.

Πέραν των κατοίκων της Ιερισσού και οι ίδιοι οι μοναχοί ασκούσαν μελισσοκομία στο Άγιο Όρος και υπάρχουν αρκετές μαρτυρίες¹¹ για αυτήν τους τη δραστηριότητα.

Θα μπορούσε βέβαια να ισχυριστεί κάποιος εδώ πως μπορεί μεν στη Χαλκιδική να ασκούσαν μελισσοκομία, όχι όμως με επίστομα κοφίνια και αυτά τα τελευταία μπορεί όντως να εισήχθησαν στη Χερσόνησο από τις σερβικές δωρεές μελισσιών στο νεοϊδρυθέν μοναστήρι. Ωστόσο, εάν δεχθούμε πως το κοφίνι της Χαλκιδικής είναι σερβικής

προέλευσης, θα έπρεπε, λογικά, ο συγκεκριμένος τύπος κοφινιού να χρησιμοποιούνταν και από Σέρβους μελισσοκόμους στην πατρίδα τους. Κάτι τέτοιο όμως δεν συμβαίνει. Όλα τα σερβικά κοφίνια που έχουν καταγραφεί στη βιβλιογραφία διαθέτουν οξύληκτη οροφή. Είναι δηλαδή παρόμοια με τα κωνικού σχήματος κοφίνια που απαντούν στις βαλκανικές χώρες βορείως της Ελλάδας. Καταλήγουμε λοιπόν στο συμπέρασμα πως δεν είναι δυνατόν να είναι οι Σέρβοι αυτοί που εισήγαγαν το χαρακτηριστικό κοφίνι της Χαλκιδικής.

Πρόσφατα σχετικά αναφέρθηκε πως η καταγωγή του τύπου του κοφινιού που χρησιμοποιείται στη Χαλκιδική είναι πιθανώς από τη Σκύρο¹², στην οποία δραστηριοποιούνταν μελισσοκομικά, στο εκεί μετόχι της Μονής Μεγίστης Λαύρας, Αγιορείτες μοναχοί. Οι μοναχοί αυτοί φέρονται να μετέφεραν τη χρήση του στο Άγιο Όρος αρχικά και από εκεί στην υπόλοιπη Χαλκιδική. Σε μια προσπάθεια μάλιστα ισχυροποίησης της θέσης αυτής, παρατίθεται το σκεπτικό πως εάν η πορεία της εξάπλωσης της χρήσης του κοφινιού ήταν αντίστροφη, δηλαδή από τη Χαλκιδική στη Σκύρο, τότε θα έπρεπε λογικά το συγκεκριμένο κοφίνι να έχει διαδοθεί και σε άλλα μέρη της βόρειας Ελλάδας επηρεάζοντας τη μελισσοκομία τους. Είναι ενδιαφέρον πως το εν λόγω σκεπτικό δίνει και την απάντηση αναφορικά με την καταγωγή του κοφινιού, γιατί όντως έτσι συνέβη! Το κοφίνι της Χαλκιδικής απαντούσε και σε πολλές άλλες περιοχές της βόρειας Ελλάδας όπου είτε δραστηριοποιούνταν ασκώντας νομαδική μελισσοκομία Χαλκιδικιώτες, είτε πουλούσαν μελισσια στα χαρακτηριστικά βέβαια κοφίνια τους, είτε τέλος διέθεταν μετόχια οι μονές του Αγίου Όρους¹³. Οι περιοχές αυτές ήταν τα δυτικά παράλια του Θερμαϊκού (νομοί Λάρισας και Πιερίας), ο σημερινός νομός Θεσσαλονίκης, η Θάσος και οι Βόρειες Σποράδες.

Στα ανατολικά παράλια της Χαλκιδικής, από τα μέσα τουλάχιστον του 19^{ου} αιώνα, πραγματοποιούνταν μελισσοκομικές πανηγύρεις για την πώληση μελισσοσμηνών. Οι πανηγύρεις αυτές ελάμβαναν χώρα δύο φορές ετησίως, την άνοιξη στην Ιερισσό και το καλοκαίρι στη Λιμπασάνα, σημερινή Ολυμπιάδα.

Την πρώτη αναφορά στις εν λόγω πανηγύρεις οφείλουμε στον Νικόλαο Βουργαρελίδη, ο οποίος υπήρξε δάσκαλος σε σχολεία αρκετών χωριών της περιοχής, στη Βαρβάρα, τη Λιαρίγκοβη, το Λειβάδι και την Ιερισσό¹⁴, όπου και εγκαταστάθηκε μόνιμως¹⁵. Ο Βουργαρελίδης συνέγραψε το 1878 μελέτη υπό τον τίτλο «**Τα Μαδεμοχωρικά μετά των ηθών και εθίμων**», η οποία ωστόσο δεν ευτύχησε δημοσίευσης στον καιρό του. Έναν αιώνα αργότερα, μέρος του πονήματος του Βουργαρελίδη δημοσιεύθηκε, σε συνέχειες, στην εφημερίδα Αντίλαλοι της Αρναίας. Αναφέρει λοιπόν ο Βουργαρελίδης πως στην κοιλάδα «**Λειψάσδα**», όπου μένουν οι κάτοικοι της Βαρβάρας καλλιεργώντας τα χωράφια τους, πραγματοποιείται για ένα δεκαπενθήμερο πανήγυρις, την οποία επισκέπτονται Θάσιοι με σκοπό να αγοράσουν μελισσια από τους κατοίκους των Μαδεμοχωριών. «**Το τοιούτο**», όπως γράφει, «**συμβαίνει κατά Μάρτιον και εν Ιερισσώ**»¹⁶.

Στην πανήγυρι της «**Λιμπασάσδας**» αναφέρεται λίγο αργότερα (1887) και ο Νικόλαος Σχινάς, σύμφωνα με τον οποίο: «**... μεταφέρουσι κατ' έτος εξ όλων των χωριών κυψέλας μελισσιών περί τας**»

1932, παραδοσιακά κοφίνια Χαλκιδικής, αραδιασμένα μπροστά στα κατεστραμένα από τον σεισμό σπίτια της Ιερισσού [φωτογραφία από το αρχείο του Κυττάρου]

» 6-7 χιλιάδες τα οποίας πωλούσι προς τους επί τούτω προσερχομένους κατοίκους της νήσου Θάσου»¹⁷. Έναν χρόνο αργότερα, το 1888, έκανε την εμφάνισή του, στην εφημερίδα Φάρος της Μακεδονίας, άρθρο, στο οποίο εξηγούνται οι λόγοι που την χρονιά εκείνη δεν πραγματοποιήθηκε η πανήγυρις της Ολυμπιάδας, με αποτέλεσμα τα 25 πλοία των Θασίων να κατευθυνθούν σε άλλους προορισμούς (στο Άγιο Όρος κυρίως) για αγορά μελισσιών¹⁸.

Περισσότερες όμως πληροφορίες για τις μελισσοκομικές πανηγύρεις της Χαλκιδικής μας παρέχει ο Άγγελος Τυπάλδος Ξυδιάς. Κατά την πρώτη πανήγυρι, αυτήν της Ιερισσού, η οποία ελάμβανε χώρα (από) την 7η Απριλίου (του Ευαγγελισμού σύμφωνα με το παλαιό ημερολόγιο), τα μελίσσια πωλούνταν ακριβότερα επειδή ως τον Αύγουστο μεσολαβούσε αρκετό διάστημα και ως εκ τούτου μπορούσαν να πολλαπλασιασθούν, δια τεχνητής σημιουργίας, αμέσως μετά την αγορά και να αποδώσουν αργότερα περισσότερο μέλι. Αντιθέτως, στην πανήγυρι της Λιμπασάντας οι τιμές ήταν φθηνότερες, περίπου στο μισό αυτών της Ιερισσού, εφόσον οι αγοραστές θα έπρεπε να περιοριστούν μόνο στη συγκομιδή μελιού. Ενδεικτικά, το 1923 οι τιμές στην πανήγυρι της Ιερισσού κυμαίνονταν από 150 έως 200 δραχμές ανά μελίσι και σε αυτήν της Λιμπασάντας από 75 έως 100 δραχμές¹⁹.

Μελισσοκομείο κοφινιών στη Χαλκιδική [φωτογραφία του Α. Τυπάλδου - Ξυδιάς, 1926]

Οι Ιερισσιώτες μελισσοκόμοι μετέρχονταν κι αυτοί, όπως άλλωστε και οι λοιποί συνάδελφοί τους στη Χαλκιδική, τη νομαδική μελισσοκομία. Το 1861 πέρασε από την Ιερισσό ο Εγγλέζος φιλόλογος και περιηγητής William George Clark, ο οποίος λίγο αργότερα δημοσίευσε με τα αρχικά του, ως W. G. C.²⁰, τις ταξιδιωτικές του εντυπώσεις. Ο

Clark αναφέρει πως φιλοξενήθηκε σε ένα σπίτι Ιερισσιώτη, του Αναγνώστη Μαρίνου (Anagnostes Marin), ο οποίος ωστόσο απουσίαζε γιατί είχε πάει να κοιτάξει τα μελίσσια του που βρισκόταν στη Θάσο²¹. Τα παραπάνω σημείωσε στο ημερολόγιό του ο Clark την 13η Σεπτεμβρίου, γεγονός που καθιστά σε εμάς σαφές πως ο Αναγνώστης Μαρίνος, ο οποίος παρεμπιπτόντως ήταν ένας από τους προεστούς της Ιερισσού²², είχε μεταφέρει τα μελίσσια του στη Θάσο για την εκμετάλλευση των μελιτωδών εκκρίσεων του εντόμου *Marchalina hellenica* στα πευκοδάση του νησιού. Φαίνεται πως για (ορισμένους τουλάχιστον) Ιερισσιώτες μελισσοκόμους ήταν ευκολότερο να μεταφέρουν δια θαλάσσης τα μελίσσια τους στους πευκώνας της Θάσου απ' ό,τι στους αντίστοιχους της Χαλκιδικής ή ίσως στη Θάσο να έπαιρναν μεγαλύτερη παραγωγή πευκόμελου.

Όπως μας ενημερώνει το 1903 ο Γεράσιμος Σμυρνάκης, ιερομόναχος τότε της Μονής Εσφιγμένου, οι Ιερισσιώτες μελισσοκόμοι (μαζί με αυτούς της Λιαρίγκοβης και του Στανού· συνολικά δέκα χιλιάδες κυψέλες) συνήθιζαν να μεταφέρουν τα μελίσσια τους (και) στο Άγιο Όρος²³, πρακτική που, όπως είδαμε παραπάνω, καταγράφηκε για τους συντοπίτες τους και στον 10^ο αιώνα.

Στις μέρες μας όλο και σπανιότερα αντικρίζει κανείς κοφίνια στη Χαλκιδική. Σε αντίθεση όμως με άλλες περιοχές -όπου η χρήση παραδοσιακών κυψελών έχει εδώ και καιρό εγκαταλειφθεί- υπάρχουν ακόμη μελισσοκόμοι που συνεχίζουν να μεταχειρίζονται στην μελισσοκομική τους πρακτική (και) κοφίνια, κυρίως επειδή επιτρέπουν την πρωιμότερη ανάπτυξη του σμήνους την άνοιξη²⁴. Στην Ιερισσό, κρίνοντας από άρθρο της Βιβής Λεμπίδα στο 10^ο τεύχος του ανά χειράς περιοδικού²⁵, δεν φαίνεται να χρησιμοποιούνται πλέον.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- 1 Beaujour, F. *Tableau du commerce de la Grèce*. T. I, Paris 1800, p.255.
- 2 Urquhart. D. *The Spirit of the East*. Vol. II, London 1838, p. 135.
- 3 Τυπάλδος - Ξυδιάς, Α. Η νομαδική μελισσοκομία εν Ελλάδι. Αθήναι 1927, σ. 20-21.
- 4 Crane, E. *The World History of Beekeeping and Honey Hunting*. London 1999, p. 219.
- 5 Crane, E. ό.π. Της ίδιας, *The Transmission of Beekeeping Round the Ancient Mediterranean*, στο Eva Crane Bee Scientist. Cardiff 2008, p. 40.

6 Μαυροφρύδης, Γ. Αναφορικά με την προέλευση των ελληνικών επίστομων κοφινιών. *Μελισσοκομική Επιθεώρηση*, 2011, τ. 3, σ. 209.

7 Πάλι εκεί.

8 Anderson-Stojanovic, V.R., Jones, J.E. *Ancient Beehives from Isthmia*. *Hesperia*, 2002, n. 4, p. 349-351. Μαυροφρύδης, Γ. Κυψέλες κινητής κηρήθρας στην αρχαία Ελλάδα. *Αρχαιολογική Εφημερίς*, 2013, T. 152, σ. 21-25.

9 Παπάγγελος, Ι. Η μελισσοκομία στη Χαλκιδική κατά τους μέσους χρόνους και την τουρκοκρατία, στο ΣΤ' Τριήμερο Εργασίας «Η μέλισσα και τα προϊόντα της», Νικήτη, 12-15 Σεπτ. 1996, Αθήνα 2000, σ. 190.

10 Πάλι εκεί.

11 Πάλι εκεί, σ. 190-192.

12 Μπίκος, Θ. *Μελισσοκομικές Καταγραφές*. *Μελισσοκομική Επιθεώρηση*, 2008, τ. 4, σ. 225-226.

13 Μαυροφρύδης, Γ. Αναφορικά..., σ. 212.

14 Κύρου, Δ. Θ. Πληροφορίες για τις σχέσεις της Θάσου με τη Χαλκιδική και το Άγιο Όρος κατά τον 19ο αιώνα και τις αρχές του 20ου αιώνα. Δ' Συμπόσιο Θασιακών Μελετών, Πρακτικά. *Θασιακά 12 (2001-2003)*, 2005, σ. 406, σημ. 7. Του ίδιου, Η εκπαίδευση στην Ιερισσό στα χρόνια της τουρκοκρατίας. *Κύτταρο Ιερισσού*, τ. 2, 2010, σμ. 13.

15 Καραστέργιος, Χ. Προφορική μαρτυρία στον γράφοντα (5/2/2016).

16 Κύρου, Δ. Θ. Η μελισσοκομία στην οικονομία και τον καθημερινό βίο της Αρναίας σε παλαιότερες εποχές, στο ΣΤ' Τριήμερο Εργασίας «Η μέλισσα και τα προϊόντα της», Νικήτη 12-15 Σεπτ. 1996, Αθήνα, 2000 (Π.Τ.Ι. ΕΤΒΑ), σ. 372. Του ίδιου, Πληροφορίες..., σ. 406.

17 Σχινάς, Ν. Θ. *Οδοιπορικά Σημειώσεις*. Μακεδονίας Τεύχος Γ', Εν Αθήναις 1887, σ. 564-565.

18 Ξ. Δ. Εκ των επαρχιών. Φάρος της Μακεδονίας, 30 Ιουλίου 1888, σ. 2. Το άρθρο εντόπισε και αναπαρήγαγε εν μέρει ο Δ. Θ. Κύρου, Πληροφορίες..., ό.π., σ. 407.

19 Τυπάλδος - Ξυδιάς, Α. ό.π., σ. 29-30.

20 Για τον συγγραφέα πίσω από τα αρκτικόλεξα W.G.C.: Carty, T. J. *A Dictionary of Literary Pseudonyms in the English Language*. New York & London 2000, p. 353.

21 W. G. C. *From Athos to Salonica*. *Macmillan's Magazine*, Vol. VII, Nov 1862 Apr 1863, p. 307.

22 Καραστέργιος, Χ., Κόκκορα, Γ. Η περιοχή της Ιερισσού στα μέσα του 19ου αιώνα με τα μάτια ενός περιηγητή. *Κύτταρο Ιερισσού*, 2010, τ. 4, σ. 11.

23 Σμυρνάκης, Γ. Το Άγιο Όρος. Αθήναι 1903, σ. 499.

24 Μαυροφρύδης, Γ. Η αναπαραγωγική μελισσοκομία της Χαλκιδικής. *Μελισσοκομική Επιθεώρηση*, 2016, τ. 245, σ. 36.

25 Λεμπίδα, Β. Η αξία των μελισσοκομικών φυτών. *Κύτταρο Ιερισσού*, 2014, τ. 10, σ. 20-21. ■

Συνέντευξη με τη Δρ. Αθανασία Κωστοπούλου, Φυσικό

Κείμενο : **ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΜΠΑΛΤΖΗ**

Έχω τη χαρά και την τιμή να σας παρουσιάσω την Δρ. Αθανασία Κωστοπούλου, πρόσφατα βραβευμένη για την επιστημονική της έρευνα στον τομέα της νανοτεχνολογίας. Οφείλω να σας πω πριν ξεκινήσουμε ότι αυτή η συνέντευξη δεν είναι μια τυπική συνέντευξη, αλλά μια συνομιλία μεταξύ δύο πολύ καλών φίλων που η φιλία τους μετρά πάνω από 25 χρόνια.

Αγαπητή Νάνσυ, θα μπορούσες να μας αναφέρεις κάποιες παιδικές αναμνήσεις σου και να μας φανερώσεις πώς φανταζόσουν το μέλλον σου όταν ήσουν μια έφηβος που ζούσες στην Ιερισσό; Αναμνήσεις; Φυσικά πολλές... Είναι ωραίο να μεγαλώνεις στην επαρχία, καθώς ο κύκλος των ανθρώπων είναι μικρός, οι επαφές είναι πιο στενές και σίγουρα πιο αληθινές. Γι' αυτό και οι φίλιες αυτές κρατάνε ακόμα και μετά από τόσα χρόνια. Γενικά δεν έκανα σχέδια και όνειρα μακρινά, το μόνο που ήθελα ήταν να σπουδάσω και να φύγω από το χωριό όπως νομίζω οι περισσότεροι νέοι στην ηλικία αυτή. Γενικά είχα μια κλίση προς τις θετικές επιστήμες, με ιδιαίτερη αγάπη στη φυσική που τελικά ακολούθησα μετέπειτα. Σε αυτό βέβαια συνετέλεσε κι ένας πολύ καλός δάσκαλος Φυσικός που κίνησε την περιέργειά μου και με έβαλε στον όμορφο κόσμο της Φυσικής.

Ήταν η πρώτη σου επιλογή το Φυσικό τμήμα του ΑΠΘ; Και πως εξελίχθηκε η επιστημονική-επαγγελματική σου σταδιοδρομία;

Ήταν δεύτερη επιλογή μου το Φυσικό. Σαν πρώτη επιλογή είχα βάλει το τμήμα υπολογιστών καθαρά για επαγγελματικούς λόγους. Τελικά όλα ίσως για κάποιο λόγο γίνονται... Είμαι σε αυτόν το

**Ζάπρης Β.
Γιώργος**

- Χρωματισμοί
- Συστήματα Εσωτερικής Τοιχοποιίας
- Ξηράς δόμησης
- Ψευδοροφές
- Γυψοσανίδες

Τηλ.: 23770 23447
Κιν.: 697 2928511
Ιερισσός Χαλκιδικής

χώρο 17 χρόνια, παραμένω ενεργή και συνεχίζω. Σίγουρα δεν είναι εύκολος χώρος καθώς υπάρχει μεγάλος ανταγωνισμός και στην Ελλάδα αλλά κυρίως με χώρες του εξωτερικού. Αυτό το βλέπεις στις δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά αλλά και όταν αναζητάς πηγές χρηματοδότησης για την έρευνά σου.

Με ποιον τρόπο η επιστήμη συμβάλλει στην οικονομική ανάπτυξη;

Συμβάλλει σίγουρα αλλά θα μπορούσε και πολύ περισσότερο. Βλέποντας τι συμβαίνει στα άλλα κράτη, το δικό μας δεν εκμεταλλεύεται τα επιστημονικά επιτεύγματα και το καλό επιστημονικό δυναμικό που έχει. Γι' αυτό και οι Έλληνες επιστήμονες φεύγουν στο εξωτερικό που εκεί είναι περιζήτητοι.

Αυτή τη στιγμή κάθε επιστημονικό επίτευγμα είναι πολύ δύσκολο να βγει στην αγορά. Θα πρέπει πρώτα να γίνει πατέντα, κάτι που στοιχίζει αρκετά και στη συνέχεια είναι πάρα πολλές οι αγκυλώσεις, κυρίως γραφειοκρατικές ώστε να δημιουργήσει κάποια εταιρία που να μπορεί να το πουλήσει. Και το πρόβλημα είναι ακόμα μεγαλύτερο όταν τα επιτεύγματα αυτά αφορούν φάρμακα και ιατρικές εφαρμογές που χρειάζονται κλινικές μελέτες ιδιαίτερα ακριβές.

Θα ήθελα με απλά λόγια να μας εξηγήσεις ποιο είναι το επιστημονικό σου επίτευγμα και ποια είναι η πρακτική του εφαρμογή;

Το υλικό με το οποίο πήραμε μέρος στο διαγωνισμό έρευνας και καινοτομίας του ΣΕΒ και της Eurobank και διακριθήκαμε στους 10 καλύτερους μεταξύ των 208 συμμετοχών είναι ένα σκιαγραφικό μέσο νέας γενιάς για μαγνητική τομογραφία. Το σκιαγραφικό αυτό παρέχει 5 φορές καλύτερη διακριτική ικανότητα από αυτά που πωλούνται σήμερα. Ταυτόχρονα το νανοϋλικό στο οποίο οφείλεται η σκιαγραφική ικανότητα μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για θεραπεία. Πάνω του μπορεί να προσδεθεί ένα φάρμακο και να κατευθυνθεί σε έναν καρκινικό όγκο (παροχή στοχευμένης αγωγής) ή να αυξήσει τοπικά τη θερμοκρασία και να τον καταστρέψει (μαγνητική υπερθερμία). Έτσι με μία μόνο έγχυση μπορεί να γίνει ακριβής διάγνωση αλλά και στοχευμένη θεραπεία. Περιορίζεται με αυτόν τον τρόπο η ταλαιπωρία του ασθενή καθώς και οι παρενέργειες αλλά μειώνεται και το υγειονομικό κόστος κάτι που αφορά ιδιαίτερα το κράτος.

Τέτοιου είδους ανακαλύψεις προϋποθέτουν μακροχρόνια προσπάθεια και επιμονή. Ποια συναισθήματα σου δημιουργήθηκαν με την επίτευξη του επιστημονικού στόχου;

Συναισθήματα πολλά... Αυτή η προσπάθεια μετρά τώρα τα 10 χρόνια.

Επιμονή... Πολλές μέρες μετά από πολλή κούραση, πνευματική και σωματική, στο εργαστήριο να υπάρχει ατελείωτη απογοήτευση γιατί τα πειράματα δεν πήγαν όπως θα θέλαμε.

Χαρά... Μεγάλη όταν βλέπεις να φτάνεις στο στόχο σου και να ολοκληρώνεται αυτό που αρχικά είχες φανταστεί. Η αρχική ιδέα δε σημαίνει απαραίτητα ότι θα φτάσει και στο τέλος...

Ποιοι είναι οι μελλοντικοί επαγγελματικοί σου στόχοι;

Καλές και δημιουργικές ιδέες να υπάρχουν... Να εγκρίνονται προγράμματα για να υπάρχει χρηματοδότηση. Και φυσικά νέοι επιστήμονες με

όρεξη για δουλειά που θα μπουκ στην ομάδα μας και θα την πάνε παρακάτω.

Τι θα συμβούλευες τους νέους σήμερα στην εποχή της οικονομικής κρίσης;

Σίγουρα στην Ελλάδα της οικονομικής κρίσης τα πράγματα απαιτούν μεγαλύτερο κόπο. Δεν σημαίνει απαραίτητα ότι η επιστήμη/έρευνα θα σου επιφέρει και χρήματα. Σημασία όμως έχει να ακολουθήσεις αυτό που αγαπάς. Ακολουθείστε τα όνειρά σας και αυτά κάπου θα σας βγάλουν... τουλάχιστον θα πείτε ότι εγώ έκανα αυτό που αγαπούσα και προσπάθησα γι' αυτό... αυτό είναι μεγάλη ευχαρίστηση. Οι σπουδές βοηθάνε στο να σε κάνουν να σκέφτεσαι, όποιες σπουδές και να είναι αυτές... ανεξάρτητα τι επάγγελμα θα ακολουθήσει κανείς. Καμία φορά και η τύχη σε οδηγεί τελείως αλλού.

Και φυσικά είμαι εδώ για οποιονδήποτε θέλει να με ρωτήσει οτιδήποτε για το χώρο της επιστήμης και των εργαστηρίων (akosto@iesl.forth.gr). ■

Βιογραφικό:

Η Αθανασία Κωστοπούλου γεννήθηκε στην Αθήνα αλλά μεγάλωσε στην Ιερισσό σε μια μονογονεϊκή οικογένεια με μητέρα τη Χρυσούλα Μανάρη. Εκεί έζησε μέχρι που τελείωσε το λύκειο. Στη συνέχεια μετακόμισε στη Θεσ/νίκη καθώς πέρασε στο Φυσικό τμήμα του ΑΠΘ όπου και τελείωσε το 2004. Στο ίδιο τμήμα τελείωσε και το μεταπτυχιακό της (2006). Από το 2007 ζει και εργάζεται στο Ηράκλειο της Κρήτης. Τελείωσε το διδακτορικό της το 2012 στο Χημικό Τμήμα του Ηρακλείου σε συνεργασία με το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας. Τα τελευταία τέσσερα χρόνια από τότε που τελείωσε το διδακτορικό της είναι συνεργαζόμενη ερευνήτρια στο Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας στο Εργαστήριο Λειτουργικών Νανοκρυστάλλων και Κβαντικού Μαγνητισμού. Έχει 16 δημοσιεύσεις σε διεθνή περιοδικά, μια πατέντα και 19 προφορικές παρουσιάσεις σε συνέδρια. Επίσης ήταν η επικεφαλής της ομάδας που διακρίθηκε στους 10 καλύτερους της κατηγορίας Εφαρμοσμένης Έρευνας στον 3° Διαγωνισμό «Η Ελλάδα καινοτομεί!» που διοργάνωσε η Eurobank και ο ΣΕΒ (2016).

ΟΙ ΝΥΦΕΣ ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ

Κείμενο : ΣΟΦΙΑ ΥΨΗΛΑΝΤΗ

Την Κυριακή των Βαΐων, σε ανάμνηση της θριαμβευτικής εισόδου του Χριστού στα Ιεροσόλυμα, όλοι οι ναοί στολίζονται με κλαδιά από βάγια, από φοινίκες δηλαδή ή από άλλα νικητήρια φυτά, όπως δάφνη, ιτιά, μυρτιά και ελιά. Μετά τη λειτουργία μοιράζονται στους πιστούς. Η εκκλησία μας καθιέρωσε ήδη από τον 9^ο αιώνα το έθιμο αυτό μια και, όπως αναφέρει ο Ευαγγελιστής Ιωάννης, «όχλος πολύς... έλαβον τα βαΐα των φοινίκων και εξήλθον εις υπάντησιν αυτώ». Στα πρώτα χριστιανικά χρόνια, στα Ιεροσόλυμα, ο επίσκοπος έμπαινε στην πόλη «επί πάλου όνου», αναπαριστώντας το γεγονός, ενώ στα βυζαντινά χρόνια γίνονταν «ο περίπατος του αυτοκράτορα», από το Παλάτι προς τη Μεγάλη Εκκλησία. Στη διαδρομή αυτή ο αυτοκράτορας μοίραζε στον κόσμο βάγια και σταυρούς και ο Πατριάρχης σταυρούς και κεριά. Με τα βάγια οι πιστοί στόλιζαν τους τοίχους των σπιτιών και το εικονοστάσι τους.

Και σήμερα ακόμα όλες οι εκκλησίες στολίζονται με δαφνόφυλλα ή βάγια. Τα παλιότερα χρόνια τα προμήθευαν τα νιόπαντρα ζευγάρια της χρονιάς ή και μόνο οι νιόπαντρες γυναίκες, για το καλό του γάμου τους. Πίστευαν πως η γονιμοποιός δύναμη που κρύβουν τα φυτά αυτά θα μεταφερόταν και στις ίδιες.

Το ίδιο γινόταν και εδώ στον τόπο μας στην Ιερισσό. Το έθιμο αυτό έχει κοντά στη βυζαντινή και τη σφραγίδα της αρχαιοελληνικής προέλευσής

του. Λέγεται ότι εδώ και συγκεκριμένα κοντά στο σπήλαιο και εξωκκλήσι του Αγίου Παύλου (πηγή νερού – αγίασμα) υπήρχε μαντείο του Θεού Απόλλωνα. Η δάφνη ιερό φυτό του Απόλλωνα καθώς είναι γνωστή για τις μαντικές, καθαρκτικές και ιαματικές της ιδιότητες υπήρχε και υπάρχει και σήμερα ακόμα στον τόπο αυτόν. Παλιότερα οι νιόπαντρες γυναίκες έπαιρναν κάτω από τη μασχάλη τους τις πολύχρωμες και υφαντές «τρόκνιες» τους και πήγαιναν την παραμονή της Κυριακής των Βαΐων στο μέρος εκείνο. Εκεί με τραγούδια, γέλια και πειράγματα έκοβαν κλαδιά δάφνης, τα έβαζαν στην «τρόκνια» τους και δένοντάς την στην πλάτη πήγαιναν περνώντας από το Κάστρο, την αρχαία ακρόπολη όλες μαζί στην εκκλησία που ήταν αφιερωμένη στη Γέννηση της Θεοτόκου όπως και ο σημερινός καθεδρικός ναός της Ιερισσού. Στη διαδρομή δεν έλειπαν τα πειράγματα και από άνδρες και από γυναίκες που έβγαιναν έξω στο δρόμο για να δουν και να περιεργασθούν τις νιόπαντρες της χρονιάς εκείνης. Μπαίνοντας στην εκκλησία άφηναν, με τις ευλογίες του ιερέα τις δάφνες στο νάρθηκα του ναού. Έπλεκαν και στεφάνωναν με

[φωτογραφία του Νίκου Τσακούλη]

Από αριστερά Μαγκάρη Νίνα, Μαυρουδή Στέλλα, Κούρτη Ασημένια [φωτογραφία της Ασημένιας Κούρτη]

στεφάνι δάφνης την ιερή εικόνα, στόλιζαν τις πύλες της εκκλησίας και ετοιμάζαν τα κλωνάρια δάφνης που θα μοιράζονταν την επόμενη ημέρα στους πιστούς.

Περνώντας τα χρόνια σταμάτησαν να μεταφέρουν τα βάγια με τις «τρόκνιες» κι άρχισαν να τα βάζουν σε όμορφα στολισμένα πανέρια. Πάντα τα πήγαιναν στην εκκλησία όλες οι νύφες μαζί, ξεκινώντας από τα σπίτια τους σαν μια μεγάλη παρέα. Τα τελευταία χρόνια φτιάχνουν ένα μπουκέτο από βάγια και το πηγαίνουν στην εκκλησία.

Όμορφα έθιμα που ποτέ δε χάνονται. Μπορεί να αλλάζουν μορφή, αλλά ο χαρακτήρας τους παραμένει αναλλοίωτος στο πέρασμα των χρόνων.

Πληροφορίες:

Ιωάννης και Μαίρη Υψηλάντη, Μαρία Κεφαλά, Χρονικά της Χαλκιδικής τεύχος 1ο (κείμενο Ιωάννης Αποστολίδης), Διαδίκτυο. ■

[φωτογραφία του Αποστολίδη]

Τα φημισμένα ασημένια νομίσματα της αρχαίας Ακάνθου

Κείμενο : ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΧΡΥΣΟΥΛΗΣ

Με τη νέα αυτή στήλη ευελπιστώ να φέρω σε επαφή τους αναγνώστες του περιοδικού μας με τα ευρήματα της αρχαιολογικής σκαπάνης που επί σαράντα και πλέον έτη δραστηριοποιείται στην περιοχή της Ιερισσού. Πολύ συχνά, ακούω να διαμαρτύρονται οι συμπολίτες μου για την καθυστέρηση που προκαλεί η αρχαιολογική υπηρεσία στα σχέδιά τους για την ανοικοδόμηση μιας οικοδομής (κυρίως στον παραλιακό τομέα του οικισμού) ή για την δέσμευση αγροτεμαχίων που βρίσκονται εντός περιοχών που έχουν χαρακτηριστεί αρχαιολογικές ζώνες. Αυτά τα, εν πολλοίς, δικαιολογημένα παράπονα ενισχύονται από την άγνοια για τη σπουδαιότητα των ευρημάτων και τη γενικότερη ημιμάθεια που επικρατεί πάνω στα ζητήματα της τοπικής ιστορίας (γεγονός που φιλότιμα προσπαθεί να αντιμετωπίσει το παρόν έντυπο). Αυτήν την προβληματική σχέση ευελπιστώ να βελτιώσω με την παρουσίαση των πορισμάτων της εν Ιερισσώ αρχαιολογικής σκαπάνης μέσα από τις πολλές δημοσιεύσεις που πραγματοποιεί η Εφορεία Αρχαιοτήτων Χαλκιδικής και Αγίου Όρους.

Αναμφισβήτητα τα γνωστότερα και πλέον μελετημένα ευρήματα που προέρχονται από την αρχαία Ακάνθο είναι τα νομίσματά της (σ.1), προϊόντα του σημαντικού νομισματοκοπείου της, που λειτούργησε για περίπου διακόσια χρόνια καλύπτοντας μία περίοδο από το πρώτο μισό του 6^{ου} μέχρι τα μέσα του 4^{ου} π.Χ. αιώνα. Ενδεικτικό της σπουδαιότητας του νομισματοκοπείου, της αξίας του νομίσματος και της ισχύος της πόλης, αποτελεί αφενός το γεγονός ότι το βαρύτερο ασημένιο αρχαιοελληνικό νόμισμα της αρχαϊκής περιόδου, που έχει ανακαλυφθεί ως σήμερα, προέρχεται από την Ακάνθο, και αφετέρου ότι τα ασημένια νομίσματά της βρέθηκαν σε θησαυρούς σε όλο τον γνωστό τότε κόσμο π.χ. στη Σικελία, στην Αίγυπτο, στη Συρία ως και στο Αφγανιστάν (σ.2).

Το πρώτο γνωστό νόμισμα κόπηκε γύρω στα 525 π.Χ. και είναι ένα τετράδραχμο που φέρει στην κύρια όψη του το έμβλημα της πόλης, τον ταυροκτόνο λέοντα (σ.3), ενώ στην οπίσθια εγκολό τετράγωνο διαιρεμένο σε τέσσερα όμοια τετράγωνα (εικ.8). Ο τύπος αυτής της παράστασης με παραλλαγές στην πλαστική των μορφών και με μικρές προσθήκες διατηρήθηκε καθ' όλη την πολυετή λειτουργία του νομισματοκοπείου της. Αξίζει να αναφέρουμε μερικές ενδιαφέρουσες προσθήκες. Κατά την αρχαϊκή κυρίως περίοδο κάτω από το

σύμπλεγμα Ταύρος-Λέων εμφανίζεται το αντεστραμμένο λουλούδι της ακάνθου (γαϊδουράγκαθο) σχηματική αναφορά στο όνομα της πόλης (εικ.1). Στα κατοπινά κλασικά χρόνια στο οπίσθιο τετράγωνο προστίθεται η επιγραφή ΑΚΑΝΘΙΩΝ (εικ.2), ενώ κάτω από την παράσταση του ταυροκτόνου λέοντα εμφανίζονται άλλα μοτίβα όπως κληματίδες και φύλλα αμπέλου ή τσαμπί σταφυλιού, είναι γνωστό πως το κύριο εξαγωγικό προϊόν και πηγή του πλούτου της Ακάνθου ήταν το κρασί (εικ.3). Ένα άλλο συνηθισμένο μοτίβο είναι ο ιχθύς (εικ.4). Το ψάρι στην πρόσοψη του νομίσματος είναι ολοφάνερο πως ανήκει στην κατηγορία των τονοειδών (ίσως Ορκίνι) και η ένταξή του στα σύμβολα της πόλης αποδεικνύει

την σημαντική θέση που κατείχαν τα ψάρια και ιδιαίτερα τα τονοειδή (Ορκίνια) στη γαστρονομία της (σ.4). Οι υποδιαρέσεις του ακάνθιου νομίσματος δεν στερούνται αισθητικής αρτιότητας: στις δραχμές, τη θέση της παράστασης Ταύρος-Λέων παίρνει ταύρος με στραμμένη την κεφαλή του (εικ.5). Στα τετράβολα εικονίζεται λέων ή ταύρος (εικ.9). Στα διώβολα η κεφαλή της Αθηνάς (εικ.6). Στους οβολούς η κεφαλή λέοντος και κατά την περίοδο 430-380 την θέση του λέοντα παίρνει η κεφαλή του Απόλλωνος (εικ.7), ενώ στην οπίσθια πλευρά η θεική λύρα με την επιγραφή ΑΚΑΝΘΙΩΝ (σ.5).

Αντιλαμβανόμαστε όλοι τη σπουδαιότητα των τεχνουργημάτων που μας άφησαν κληρονομιά οι μακρινοί εκείνοι πρόγονοί μας, και είναι βέβαιο πως η προβολή και ανάδειξή τους, στον τόπο όπου ανακαλύπτονται, μπορεί να αποτελέσει έναν ισχυρότατο αναπτυξιακό μοχλό, δίνοντας υπεραξία στην τουριστική επιχειρηματικότητα της περιοχής μας, και μάλλον αξίζει

της προσοχής των δημοτικών μας αρχόντων, που τόσο λίγα έχουν κάνει όλα αυτά τα χρόνια προς την κατεύθυνση της ανάδειξης και αξιοποίησης του σημαντικού αυτού αρχαιολογικού πλούτου της Ιερισσού.

Τα νομίσματα της Ακάνθου σε θησαυρούς στο Αφγανιστάν

Το πρώτο γνωστό νόμισμα κόπηκε γύρω στα 525 π.Χ. και είναι ένα τετράδραχμο που φέρει στην κύρια όψη του το έμβλημα της πόλης, τον ταυροκτόνο λέοντα (σ.3), ενώ στην οπίσθια εγκολό τετράγωνο διαιρεμένο σε τέσσερα όμοια τετράγωνα (εικ.8). Ο τύπος αυτής της παράστασης με παραλλαγές στην πλαστική των μορφών και με μικρές προσθήκες διατηρήθηκε καθ' όλη την πολυετή λειτουργία του νομισματοκοπείου της. Αξίζει να αναφέρουμε μερικές ενδιαφέρουσες προσθήκες. Κατά την αρχαϊκή κυρίως περίοδο κάτω από το

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Ελένη Τρακασοπούλου-Σαλακίδου, «Αρχαία Ακάνθος πτυχές της Ιστορίας με Βάση τα αρχαιολογικά ευρήματα» Ανδριακά χρονικά, 29 (Ανδρος και Χαλκιδική πρακτικά συμποσίου) Άνδρος 1997 σ.93-137.
2. Με δεκάδες μελέτες στην παγκόσμια βιβλιογραφία καθιστώντας την Ακάνθο παγκοσμίως γνωστή ενδ. J.Desneux, Les Tétradrachmes d' Akanthos, RBN 95, Bruxelles

εικ.1 480-470 π.χ.

εικ.3 424-390 π.χ.

εικ.4 425-390 π.χ.

1949, κ.ε. C.M. Σταύ, Archaik and classical greek coins, London 1976.

3. Η παράσταση αυτή υποδηλώνει ίσως τις χθόνιες δοξασίες των αρχαίων προγόνων μας, μιας και ο ταυροκτόνος λέων αποτελεί έμβλημα και ιερό ζώο της Θεάς Κυβέλης (Ρέα) μητέρας των Θεών, προστάτριας των ζωογόνων δυνάμεων της μάνας γης και της άγριας φύσης που θανατώνει και ανασταίνει τον πιστό ιερέα της Άττη.

4. Η κατανάλωση του εν λόγω ψαριού αποτελεί και σήμερα ένα βασικό κομμάτι της ιερισιώτικης κουζίνας που χαρακτηρίζει ακόμα τους κατοίκους της ως Ορκινάδες.

5. Η χρήση των συμβόλων κεφαλή Αθηνάς-Απόλλωνος σχετίζεται άμεσα με τις πολιτικές επιλογές των Ακανθίων αυτήν την περίοδο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ελένη Τρακασοπούλου-Σαλακίδου, «Αρχαία Ακάνθος πτυχές της Ιστορίας με βάση τα αρχαιολογικά ευρήματα» Ανδριακά χρονικά, 29 (Ανδρος και Χαλκιδική πρακτικά συμποσίου) Άνδρος 1997 σ.93-137.
2. Δημήτρης Γεροθανάσης «Διονυσιακά στοιχεία στα νομίσματα της Χαλκιδικής» μεταπτυχιακή εργασία Α.Π.Θ. Φιλοσοφική σχολή τμήμα Αρχαιολογίας. Θεσ/νίκη 2011 σ.46-53.
3. Γεώργιος Μπακαλάκης, «Ακάνθιων νομίσματα» επανέκδοση Κύτταρο Ιερισσού, 2/2010 σ.20.■

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ Ο ΣΤΑΓΕΙΡΙΤΗΣ

Κείμενο: **ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΜΠΑΛΤΖΗ**

Με αφορμή το 2016 ως έτος αφιερωμένο στον Αριστοτέλη, ας δράσουμε την ευκαιρία να γνωρίσουμε τον παγκόσμια αναγνωρισμένο φιλόσοφο και συμπατριώτη μας.

Ο Αριστοτέλης γεννήθηκε το 384 π.Χ. στα Στάγειρα της Χαλκιδικής. Ο πατέρας του, Νικόμαχος, ήταν γιατρός στην υπηρεσία του βασιλιά Αμύντα Γ', πατέρα του Φιλίππου Β', και η μητέρα του Φαιστίς από τη Χαλκίδα της Εύβοιας, καταγόταν από οικογένεια γιατρών. Ο Αριστοτέλης άρχισε τις σπουδές του στην Ακαδημία του Πλάτωνα σε ηλικία 17 ετών. Όταν ο Αριστοτέλης έφτασε στην Ακαδημία, ο ίδιος ο Πλάτωνας έλειπε στη Σικελία. Ο Αριστοτέλης σπούδασε είκοσι χρόνια στην Ακαδημία, τα οποία ήταν και τα πιο παραγωγικά της ζωής του. Συνέχισε, βέβαια, τη μελέτη των προβλημάτων που έθεσε ο Πλάτων απορρίπτοντας όμως την πλατωνική προσέγγιση. Το 343/342 ο Φίλιππος τον προσέλαβε ως δάσκαλο του Αλεξάνδρου. Όταν ο Αλέξανδρος έγινε αντιβασιλέας το 340, ο Αριστοτέλης κατέφυγε στα Στάγειρα, έως ότου οι πολιτικές συνθήκες επέτρεψαν την επιστροφή του στην Αθήνα το 335, όπου δίδαξε στο Λύκειο. Μετά το θάνατο του Μ. Αλεξάνδρου το 323 αναγκάστηκε να εγκαταλείψει την Αθήνα για δεύτερη φορά. Έμεινε στο σπίτι της μητέρας του στη Χαλκίδα, όπου πέθανε τον Οκτώβριο του 322.

Ο Αριστοτέλης έγραψε πάρα πολλά έργα, τα οποία χωρίζονται σε ορισμένες κατηγορίες. Αυτές είναι: τα έργα Φυσικής φιλοσοφίας, ακολουθούν τα «**Μετά τα Φυσικά**», τα «**Ηθική και Πολιτική**», τα «**Πολιτικά**» και «**Ρητορική και Ποιητική**».

Κάθε έργο του Αριστοτέλη έχει ιδιαίτερη σπουδαιότητα και είναι άξιο μελέτης. Στο αφιέρωμα αυτό όμως, λόγω της περιορισμένης έκτασής του θα γίνει αναφορά μόνο στα Ηθικά Νικομάχεια, τα οποία ανήκουν στην κατηγορία «**Ηθική και Πολιτική**» και στα Πολιτικά του.

Για τον Αριστοτέλη η ηθική και η πολιτική αποτελεί μια ενότητα. Τα Ηθικά Νικομάχεια ξεκινούν από την παραδοχή ότι κάθε πράξη προϋποθέτει έναν σκοπό, που επιδιώκεται και που οι άνθρωποι προσπαθούν να τον εντοπίσουν. Ο έσχατος σκοπός είναι κοινός για το άτομο και για την πόλη και για τον λόγο αυτόν η ηθική είναι και πολιτική επιστήμη.

Η ταύτιση αυτή προκύπτει από το γεγονός ότι ο άνθρωπος είναι από τη φύση προγραμματισμένος να ζει στην κοινωνία της πόλης και μόνο έτσι μπορεί να ολοκληρωθεί ως άνθρωπος. Η πόλη δεν βασίζεται σε μια αυθαίρετη σύμβαση, αλλά προκύπτει από τη φύση και αποτελεί έναν ηθικό θεσμό: δεν αποσκοπεί μόνο στην επιβίωση αλλά στην καλή ζωή, με την έννοια της ηθικά ορθής δραστηριότητας που μόνη οδηγεί στην ευδαιμονία.

Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, η ανθρώπινη ευδαιμονία συνίσταται στην τέλεια εκτέλεση του έργου που ξεχωρίζει τον άνθρωπο από τα άλλα

ζώα, τη λογική δραστηριότητα, πράγμα που είναι δυνατό μόνο αν οι δυνάμεις της ψυχής βρίσκονται σε καλή κατάσταση (αρετή).

Αναφορικά με τις αρετές, ανάμεσα στις ηθικές αρετές ιδιαίτερη θέση καταλαμβάνουν διάφορες μορφές της δικαιοσύνης. Μία από τις πλευρές της ευτυχισμένης ζωής αποτελεί η φιλία χωρίς την οποία κανείς δεν θα ήθελε να ζήσει ακόμη και αν είχε όλα τα άλλα αγαθά. Η τελειότερη μορφή φιλίας, υπάρχει μεταξύ ενάρετων ανθρώπων. Η πραγμάτευση της φιλίας ολοκληρώνεται με το ερώτημα αν ο ευτυχισμένος άνθρωπος χρειάζεται φίλους. Ο Αριστοτέλης απαντά καταφατικά με ένα

περίπλοκο οντολογικό και ψυχολογικό επιχειρήμα που μπορεί να συνοψιστεί ως εξής: το να μοιράζεται κανείς την ευδαιμονία του είναι διπλή ευδαιμονία.

Ο Αριστοτέλης, έγραψε τα «**Πολιτικά**» ύστερα από τα «**Ηθικά Νικομάχεια**», γιατί η διδασκαλία του περί ηθικής αποτελεί όπως προαναφέρθηκε, μέρος της πολιτικής του θεωρίας.

Τα «**Πολιτικά**», λοιπόν, ως επιστημονική μελέτη έχουν θέμα τους τον πολίτη, την πόλη-κράτος, τα πολιτεύματα και γενικότερα καθετί που έχει σχέση με ό,τι καλούμε πολιτική θεωρία και πολιτική τέχνη. Ο Αριστοτέλης αρχίζει την εξέταση των πολιτικών πραγμάτων από την γενική έννοια της πόλης και όχι του πολίτη, γιατί θεωρεί ότι η πόλη-κράτος έχει οντολογική προτεραιότητα έναντι του ατόμου. Η πόλη-κράτος, υποστηρίζει, γεννήθηκε για την εξασφάλιση της ζωής, όμως ικανοποιεί και τη βαθύτατη επιθυμία των πολιτών για ευζωία. Έτσι μέσω της πόλεως επιτυγχάνεται η ιδανική σύζευξη που επεδίωκε ο Αριστοτέλης, δηλαδή η σύνδεση της ηθικής με την πολιτική, αφού και οι δυο έχουν έναν και μόνο κοινό σκοπό, να αναπτύξουν τις ανώτερες τάσεις του ανθρώπου και να τον καταστήσουν ικανό για την κατάκτηση της αρετής. Μέσα στην πόλη-κράτος ικανοποιούνται και όλες οι ανάγκες του ανθρώπου, υλικές και ηθικές, και έτσι η πόλη ως ολότητα δεν χρειάζεται τίποτα έξω απ' αυτήν. Έχει δηλαδή η πόλη «**αυτάρκεια**».

Από την πόλη-κράτος ο Αριστοτέλης έρχεται στον άνθρωπο. Τον χαρακτηρίζει ως «**κοινωνικό ον**». Δηλαδή ως ον που από τη φύση του έχει την ιδιότητα να ζει μέσα σε μια κοινωνία ανθρώπων, η οποία είναι οργανωμένη με πολίτευμα, νόμους και θεσμούς. Για τον Αριστοτέλη όποιος αδυνατεί να ζήσει μέσα σε μια πολιτική κοινότητα ή δεν χρειάζεται μια τέτοια κοινότητα, αυτός είναι Θεός ή θηρίο.

Στη συνέχεια ο Σταγειρίτης φιλόσοφος ορίζει την έννοια του πολίτη, λέγοντας πως το χαρακτηριστικό του γνήσιου πολίτη είναι το δικαίωμα να συμμετέχει στην απονομή της δικαιοσύνης, και να αποτελεί μέρος των πολιτικών αρχών, οι οποίες ασκούν την πολιτική εξουσία. Αυτό σημαίνει ότι, κατά τον Αριστοτέλη, ο πολίτης αποτελεί οργανικό στοιχείο του πολιτεύματος μια πόλης-κράτους, γιατί έχει το δικαίωμα αλλά και την υποχρέωση να συμμετέχει στην άσκηση των πολιτειακών λειτουργιών της πόλεως αυτής. ■

+ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ

Mgr. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ι. ΜΗΤΡΟΦΑΝΗΣ
ΦΥΤΟΘΕΡΑΠΕΙΑ - ΚΑΛΛΥΝΤΙΚΑ - ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΑ

ΙΕΡΙΣΣΟΣ ΧΑΛΚΗΣ - ΤΚ 630 75
ierissos.farmakeio@gmail.com

ΤΗΛ: 2377 022 388
FAX: 2377 023 454

Νιώστε Ασφαλείς

ο φαρμακοποιός σας πάντα διαθέσιμος
τηλ. 24 ωρης επικοινωνίας

6934 800 515

ΚΑΘΕ ΕΙΔΟΥΣ ΦΑΡΜΑΚΑ
(ΠΑΛΑΙΟ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ ΛΑΓΟΝΤΖΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΑ)

[φωτογραφία του Ιωάννη Τσιριγώτη]

[φωτογραφία του Νίκου Χρυσούλη]

[φωτογραφία απο το αρχείο του Κυττάρου]

[φωτογραφία της Αντιγόνης Χρυσούλη]

[φωτογραφία της Δήμητρας Δημούδα-Καραβαύλη]

[φωτογραφία του Ιωάννη Τσιριγώτη]

[φωτογραφία του Γιώργου Θεοχάρη]

[φωτογραφία του Γιώργου Θεοχάρη]

[φωτογραφία του Νίκου Χρυσούλη]

Πρωτοαθωνικός μοναστηριακός μοναχισμός στην περιοχή της Ιερισσού¹, 9^{ος}-10^{ος} αιώνας

Τα ερείπια του ναού της Ιεράς Μονής του Μελισσουργείου όπως είναι σήμερα (Ανοιξη 2016). [φωτογραφίες του Χρήστου Καραστέργιου]

Η ιστορία της Ιερισσού και της γύρω περιοχής είναι στενά συνυφασμένη πάνω από μια χιλιετία με την ιστορία της Αθωνικής Πολιτείας του Αγίου όρους.

Οι πρώτοι μοναχοί στη χερσόνησο του Άθω μπορούμε να υποθέσουμε ότι ασκήτησαν στα τέλη του 8^{ου} αιώνα, αν και δεν υπάρχει κάποια πληροφορία που να αναφέρεται σ' αυτούς². Σίγουρα τα πρώτα χρόνια δεν υπήρχε κάποια οργανωμένη μορφή μοναχισμού. Η παράδοση μας σώζει πληροφορίες για ασκητές, αναχωρητές και ερημίτες όπως για τη μεγάλη μορφή του Όσιου Πέτρου του Αθωνίτη.

Οι λόγοι που βοήθησαν την ανάπτυξη του μοναστικού αυτού κέντρου ήταν:

α) Η προέλαση των Αράβων και η κατάληψη από αυτούς περιοχών στις οποίες άκμαζαν γνωστά και παλιά θρησκευτικά κέντρα, όπως η Ραϊθώ στη χερσόνησο του Σινά, ο Όλυμπος της Βιθυνίας, η Παλαιστίνη, η Συρία, κ.α.

β) Η ερημοποίηση της Χερσονήσου του Άθω λόγω βαρβαρικών επιδρομών Ούννων, Σλάβων,

Βουλγάρων και Αράβων.

γ) Η οικονομική. Υπάρχει η πιθανότητα πολλοί μοναχοί να κινήθηκαν στη περιοχή της χερσονήσου του Άθω λόγω της εικονομαχικής έριδας³. Αυτή την εκδοχή την αμφισβητεί η ιστορικός Διονυσία Παπαχρυσάνθου⁴.

Η πρώτη αναφορά για μοναχούς στη χερσόνησο του Άθω γίνεται το 843, στη σύνοδο για την αναστήλωση των ιερών εικόνων στη Βασιλεύουσα από την αυτοκράτειρα Θεοδώρα.

Την εποχή αυτή η ιστορία του Αθωνικού μοναχισμού σημαδεύεται από την προσωπικότητα του οσίου Ευθυμίου. Ο μεγάλος αυτός όσιος της εκκλησίας ασκήτησε κατά καιρούς στη χερσόνησο του Άθω και είναι ο ιδρυτής της Λαύρας στη Βραστάμου και της μονής των Περιστερών στη Θεσσαλονίκη. Ακόμα όμως δε γίνεται λόγος για οργανωμένα ιδρύματα παρά μόνο για αναχωρητικές ομάδες.

Στο τελευταίο τέταρτο του 9^{ου} και στις αρχές του 10^{ου} αιώνα, παρατηρείται ανάπτυξη του οργανωμένου μοναχισμού στο στενό μέρος της χερσονήσου

και λίγο βορειότερα⁵. Η πιθανή αιτία της ανάπτυξης του στο λαιμό της Αθωνικής χερσονήσου είναι μάλλον η ανασφάλεια που υπήρχε από τις πειρατικές επιδρομές των Σαρακηνών που λυμαινόνταν τις ακτές της Χαλκιδικής και του Άθω⁶. Την ασφάλεια στην περιοχή αυτή την παρείχε πιθανότατα το κάστρο της Ιερισσού.

Σταδιακά, και κυρίως μετά το 961⁷, η οργανωμένη μορφή του μοναχισμού επεκτάθηκε στο εσωτερικό της χερσονήσου.

Το πρώτο μοναστήρι του Άθω ιδρύεται μεταξύ του 866 και του 883 κοντά στην Ιερισσό από τον όσιο Ιωάννη τον Κολοβό, μαθητή του οσίου Ευθυμίου, εγκαινιάζοντας έτσι τη μοναστική ιστορία του Αγίου Όρους. Υπάρχει η εικασία ότι βρισκόταν μέσα στο κάστρο της πόλης⁸. (Συνηθισμένη τότε πρακτική λόγω της ανασφάλειας και των προβλημάτων που δημιουργούσαν οι πειρατικές και άλλες εχθρικές επιδρομές). Σύντομα, πλήθος μοναστηριών και μοναχικών ιδρυμάτων ιδρύονται στην ευρύτερη περιοχή της Ιερισσού. >>

» Αυτά που μπορούμε να εντοπίσουμε στις πηγές είναι:

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΙΩΑΝΝΗ ΤΟΥ ΚΟΛΟΒΟΥ⁹

Το πρώτο μοναστήρι του Αγίου Όρους.

Ιδρύθηκε από τον Ιωάννη τον Κολοβό ανάμεσα στο 866 και 883 μ.Χ., δίπλα ή μέσα στο κάστρο της Ιερισσού. Η ισχυρή όσο και σεβάσμια προσωπικότητα του Ιωάννη επέτρεψε την γρήγορη ανάπτυξη του μοναστηριού, δέχθηκε σημαντικές αυτοκρατορικές δωρεές και παρουσιάζεται σε μετέπειτα έγγραφα ως «**βασιλική μονή**». Διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της Αθωνικής Πολιτείας. Η δύναμή της ήταν τέτοια που κατάφερε γύρω στο 886 να έχει στην κτίση της ένα μεγάλο μέρος της χερσονήσου του Αθω. Το 980 παραχωρείται, για λόγους καθαρά πολιτικούς, στη νεοσύστατη τότε μονή των Ιβήρων, από τον αυτοκράτορα Βασίλειο Β'. Το 1329 μαθαίνουμε ότι είναι σε ερειπιώδη κατάσταση.

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΧΡΙΣΤΙΝΗΣ

Αναφέρεται πρώτη φορά σε έγγραφο του 942. Αφορά τη δέσμευση των μοναχών του Αγίου Όρους και των κατοίκων της Ιερισσού να σεβαστούν τη διαχωριστική γραμμή της γης των Αθωνιτών και των Ιερισσιωτών. Το 943 μαθαίνουμε ότι τα πρώτα όρια του Αγίου Όρους και της Ιερισσού περνούσαν δίπλα από τα χωράφια του μοναστηριού της Αγίας Χριστίνης. Ξεκινούσαν απέναντι από το σημερινό χωριό της Αμμουλιανής και έτεμναν τη χερσόνησο σε ευθεία γραμμή ως τον κόλπο της Ιερισσού, «**Απάρχεται μὲν ἀπὸ τὸν βαθὺν ρύακα τὸν κατέναντι κείμενον τῶν λεγομένων παλατιῶν τῆς Αμμουλιανῆς καὶ ἀνατρέχει ὡς πρὸς τὰ χωράφια τῆς μονῆς τῆς ἁγίας Χριστίνης...**»¹⁰

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΓΟΜΑΤΟΥ

Εμφανίζεται στις πηγές το 942 με το όνομα του Γομάτου ή Ορφανού. Παρακολουθούμε τη πορεία της μέσα από διάφορα έγγραφα του Αγίου Όρους ως το 989. Έπαθε σημαντικές καταστροφές εξαιτίας των βουλγαρικών επιδρομών και γι' αυτό τον λόγο ο Πατριάρχης Νικόλαος Β' Χρυσοβέργης παραχώρησε το μοναστήρι στην Ι. Μ. Μεγίστης Λαύρας για να διατηρηθεί¹¹. Τον 12^ο αιώνα το μοναστήρι ήταν εγκαταλειμμένο και στη θέση του η Λαύρα κατείχε μεγάλη έκταση γης.

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΣΠΗΛΑΙΩΤΟΥ

Η Μονή του Σπηλαιώτου, σύμφωνα με τις πηγές, τοποθετείται ανάμεσα στην Ιερισσό «**Κάστρον του Ερισσού**» και στον Πρόβλακα (Νέα Ρόδα)¹². Η πρώτη αναφορά σε αυτήν γίνεται στις αρχές του 10^{ου} αιώνα, το 942, σε έγγραφο που καθορίζει τα όρια της γης των Αθωνιτών και των Ιερισσιωτών που χάραξε ο επόπτης Θωμάς. Σε έγγραφο του 1047 χαρακτηρίζεται πατριαρχική και παρουσιάζεται ακμάζουσα¹³. Απορροφήθηκε σε άγνωστο χρόνο από τη μονή των Ιβήρων.

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΣΚΟΡΠΙΟΥ

Μοναστήρι κι αυτό του 10^{ου} αιώνα.

Πρόσφατα εντοπίστηκε από τον αρχαιολόγο και ιστορικό κο Ιωακείμ Παπάγγελο. Περιμένουμε την παρουσίασή του.

Αναφέρεται πρώτη φορά στις πηγές το 980, σε έγγραφο της μονής Ζωγράφου και τοποθετείται ανάμεσα στην Λαδιάβα και στην περιοχή της Κομήτισσας. Ήταν αφιερωμένη στον Άγιο Νικόλαο και την παρακολουθούμε σε σειρά εγγράφων του Αγίου

Πρόταση αναπαράστασης Μονής Ζυγού, περ. 1210. Σχέδιο: Τερψιχόρη (Οκτώβριος 2003). Υπ. Πολ. 10η Ε.Β.Α.

Όρους ως το 1288. Το έτος αυτό παραχωρήθηκε στη μονή Χελανδαρίου ως μετόχι.

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΖΥΓΟΥ

Πρόταση αναπαράστασης Μονής Ζυγού, περ. 1210. Σχέδιο: Τερψιχόρη (Οκτώβριος 2003). Υπ. Πολ. 10η Ε.Β.Α.

Είναι το μοναδικό μοναστήρι στη περιοχή της Ιερισσού που αποκαταστάθηκε και είναι επισκέψιμο. Εντοπίστηκε δίπλα στα σημερινά όρια του Αγίου Όρους στη θέση Φραγκόκαστρο και ανασκάφηκε από ομάδα αρχαιολόγων με επικεφαλής τον Ιωακείμ Παπάγγελο το 1984. Θεωρείται από τα σπουδαιότερα μοναστήρια της πρωτοαθωνικής εποχής.

Στις πηγές η πρώτη μνεία για τη περιοχή του Ζυγού γίνεται στον βίο του Αγίου Αθανασίου το 957 ή το 958, αλλά δε διευκρινίζεται αν υπήρχε τότε η μονή ή ήταν απλώς ένα ασκητικό κέντρο. Η πρώτη σαφής αναφορά στην ύπαρξή της γίνεται το 996 σε έγγραφο της Μεγίστης Λαύρας. Από τότε αναφέρεται συχνά ως το 1199 που παραχωρείται στη μονή του Χελανδαρίου ως μετόχι λόγω της μη επάνδρωσής της από μοναχούς.

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΑΚΙΝΔΥΝΟΥ (ΡΟΥΔΑΒΑ¹⁴)

Αναφέρεται σε έγγραφο της Μεγίστης Λαύρας του 1008. Η ίδρυση της ανάγεται τον 10^ο αιώνα¹⁵ και πιθανότατα αργότερα απορροφήθηκε από τη μονή της Μεγίστης Λαύρας. Οι περισσότεροι ερευνητές την τοποθετούν κοντά στο χωριό του Γοματίου ή της Ιερισσού¹⁶.

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΕΛΙΣΣΟΥΡΓΕΙΟΥ

Έχει εντοπισθεί από τον αρχαιολόγο Ιωακείμ Παπάγγελο δίπλα στα σημερινά σύνορα του Αγίου Όρους από τη μεριά της Ιερισσού. Ήταν αφιερωμένη στον Άγιο Νικόλαο και η πρώτη αναφορά στην ύπαρξή της γίνεται σε πρακτικό της μονής των Ιβήρων το 1024. Απορροφήθηκε από το μοναστήρι της Ιβήρων το 1063 και από τότε ως το 1357 τη συναντούμε ως μετόχι πια της μονής αυτής.

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΚΑΛΑΦΑΤΟΥ

Ήταν αφιερωμένη στην Υπεραγία Θεοτόκο και βρισκόταν στην περιοχή της Κομήτισσας. Η πρώτη αναφορά στη μονή γίνεται το 1057 στα αρχεία της

μονής Παντελεήμονος του Αγίου Όρους. Το 1101 σε έγγραφο της Μεγίστης Λαύρας αναφέρεται ότι τα όρια του μοναστηριού του Καλαφάτη «**ἀρχεται ἀπὸ τῆς θαλάσσης καὶ τὸν ποταμὸν τὸν κατερχόμενον ἀπὸ τὴν Κομιώτησαν (Κομίτσα)...**»¹⁷. Από τις αρχές του 12^{ου} αιώνα γίνεται μετόχι της Μεγίστης Λαύρας.

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΟΥΣΤΑΚΩΝΟΣ

Αναφέρεται σε έγγραφο του αυτοκράτορα Λέοντα του ΣΤ' το 908.

Ο Γεράσιμος Σμυρνάκης την τοποθετεί εκτός των σημερινών συνόρων του Αγίου Όρους στη περιοχή ανάμεσα στον ισθμό και στη τοποθεσία Πυργούδια¹⁸. Την υπόθεση της αναζήτησης της μονής εκτός των συνόρων του Αγίου Όρους στη περιοχή της Ιερισσού κάνει και η ιστορικός Διονυσία Παπαχρυσάνθου¹⁹.

Στο ίδιο έγγραφο αναφέρονται ακόμα 3 μοναστήρια για τα οποία δεν έχουμε καμία άλλη πληροφορία, εκτός του ότι πρέπει να αναζητηθούν εκτός των σημερινών ορίων του Αγίου Όρους.

Αυτά είναι:

- Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΚΑΡΔΙΟΓΝΩΣΤΟΥ
- Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
- Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΘΩΜΑ

Η Άννα Καραμανίδου στο βιβλίο της «**Τα Μοναστήρια της Χαλκιδικής από τον 9^ο αι. μέχρι τον 19^ο αι.**» αναφέρεται ακόμα στις μονές:

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Την τοποθετεί κοντά στην Ιερισσό.

Η πρώτη αναφορά στη μονή γίνεται τον 11^ο αιώνα σε αρχείο της Μεγίστης Λαύρας. Υπογράφεται από 5 εκκλησιαστικούς της Επισκοπής Ιερισσού και πιστεύεται ότι απορροφήθηκε από τη Μεγίστη Λαύρα.

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

Αναφέρεται σε έγγραφο της μονής Ιβήρων το 1047 το οποίο την τοποθετεί μέσα στο κάστρο της Ιερισσού²⁰. «**Μοναστήριον ο Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος τό λεγόμενον τού κυρού Ιωάννου, ἔσωθεν τοῦ κάστρου Ἐρισσος...**». Φαίνεται ότι απορροφήθηκε από την Ι.Μ. των Ιβήρων.

» ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Κοντά στο χωριό Ρουδάβα. Έχουμε μία μαρτυρία μόνο για την μονή αυτή, το 1035, που βρίσκεται στα αρχαία της Μεγίστης Λαύρας. Ιδρυτής της φαίνεται ο μοναχός Νικόλαος του Λαρδίτζι. Το μοναστήρι πιθανότατα πέρασε στην ιδιοκτησία της Μεγίστης Λαύρας.

Ο Γεράσιμος Σμυρνάκης σώζει ακόμα τα ονόματα της Ιεράς Μονής Αποκενταύρων ή Κενταύρων και της Ιεράς Μονής του Ορθογομάτου²¹ που μπορούμε να την ταυτίσουμε πιθανόν με το μοναστήρι του Γομάτου²². Η αναφορά στις μονές αυτές γίνεται σε 2 χρυσόβουλα του Λέοντος Στ' του Σοφού και του Κωνσταντίνου Ζ' Πορφυρογέννητου στα τέλη του 9^{ου} και στις αρχές του 10^{ου} αιώνα αντίστοιχα. Τα χρυσόβουλα αυτά έχουν χαθεί.

Τα μοναστικά ιδρύματα της περιοχής με τη πάροδο του χρόνου απορροφήθηκαν και έγιναν εξαρτήματα των μεγάλων μονών του Άθω, ανοίγοντας τον δρόμο για την πλήρη «αθωνικοποίηση» της περιοχής²³, που εκτείνεται ανάμεσα στην οριογραμμή του Αγίου Όρους και λίγο βορειότερα.

Μεγάλο ρόλο στη καταστροφή ή στη σταδιακή υποβάθμιση των μοναστηριών αυτών έπαιξαν οι βουλγαρικές επιδρομές, η λατινοκρατία και τέλος οι καταστροφές και οι δηλώσεις της Καταλανικής εταιρείας στις αρχές του 14^{ου} αιώνα. Ένας όμως ακόμη σημαντικός παράγοντας υποθέτουμε ότι ήταν η οριοθέτηση της γης των Αθωνιτών. Έγινε αρχικά το 943 μ.Χ λόγω της έριδας των μοναχών με τους κατοίκους της Ιερισσού στη περιοχή του Ζυγού, και αργότερα παγιώθηκε στη περιοχή του Ζυγού. Με αυτόν τον τρόπο έμειναν έξω από τα όρια της τότε νεότευκτης Αθωνικής πολιτείας με όποια προνόμια απέκτησε αυτή, πλήθος μοναστικών ιδρυμάτων, ησυχαστηριών και κελιών που μπορούμε να πούμε ότι αποτελούν αρχέγονο και αναπόσπαστο μέρος της πρωτοαθωνικής ιστορίας.

Η Ιερά Μητρόπολη Ιερισσού Αγίου Όρους και Αρδαμερίου που φέρει τον τιμητικό τίτλο του «Αγίου Όρους», καθώς και ο δήμος Αριστοτέλη που στα όριά του βρίσκεται ο αγιοβάδιστος αυτός

τόπος, έχουν την υποχρέωση να κάνουν γνωστή και να αναδείξουν τη σπάνια αυτή εκκλησιαστική ιστορία της Προ του Άθω περιοχής. Μιας περιοχής που αποτελεί τον πρόναο και την ιστορική απαρχή της Αγιώνυμης Πολιτείας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ι. Π. Μαμαλάκη, Το Άγιον Όρος δια μέσου των αιώνων, Μακεδονική Βιβλιοθήκη, 1971.
- Διονυσία Παπαχρυσάνθου, Ο Αθωνικός Μοναχισμός, Μ.Ι.Ε.Τ, 1992.
- Νικόλαος, Λ. Φορόπουλος, εγκ. Χάρη Πάτση, Νέα Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια, τόμος 1.
- Άννα Σ. Καραμανίδου, Τα Μοναστήρια της Χαλκιδικής από τον 9ο αι. μέχρι τον 19ο αι., Θεσ/κη 2007.
- Εγκ. Πάπυρος, Λαρούς, Μπριτάνικα, Άθως, τόμος 4.
- Γ. Σμυρνάκης, Το Άγιον Όρος Άθως, Αθήνα 1902.
- Κ. Βλάχος, Η Χερσόνησος του Αγίου Όρους- Άθω και αι έν αυτή μοναί και οι μοναχοί πάλαι τε και νυν, 1903.
- Γ. Θεοχαρίδης, Κατεπανίκια της Μακεδονίας, 1954.
- Ν. Παναγιωτάκης, «Άθως», 1962.
- Ι. Παπάγγελος, Χαλκιδική, 1990.
- Ι. Παπάγγελος, Ειδήσεις για τὰ ιβηρίτικα μετόχια της Ίερισσοῦ, 1985.
- Ε. Τσιγαρίδας, Χριστιανική Χαλκιδική, 1992

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- 1 Η οριοθέτηση της περιοχής της Ιερισσού γίνεται από ιστορική σκοπιά.
- 2 Ι. Π. Μαμαλάκη, Το Άγιον Όρος δια μέσου των αιώνων, Μακεδονική Βιβλιοθήκη, 1971, σ. 36-37.
- 3 Εγκ. Πάπυρος, Λαρούς, Μπριτάνικα, Άθως, τ. 4, σ. 98 & Ι. Π. Μαμαλάκη, Το Άγιον Όρος δια μέσου των αιώνων, Μακεδονική Βιβλιοθήκη, 1971, σ. 46-47.
- 4 Διονυσία Παπαχρυσάνθου, Ο Αθωνικός Μοναχισμός, Μ.Ι.Ε.Τ, 1992, σ. 50.
- 5 Νικόλαος, Λ. Φορόπουλος, εγκ. Χάρη Πάτση, Νέα Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια, τ. 1, σ.427.
- 6 Διονυσία Παπαχρυσάνθου, Ο Αθωνικός Μοναχισμός, Μ.Ι.Ε.Τ, 1992, σ.105. Όπως είναι γνωστό, ο όσιος

Ευθύμιος εξαιτίας της τλαιπωρίας που υπέστη από τους Σαρακηνούς, έφυγε από την «νήσο των Νέων» (σημερινός Άγιος Ευστράτιος) όπου μόνάζε και για ένα χρονικό διάστημα από το Άγιο Όρος.

7 Το 961 μ.Χ. έγινε η ανακατάληψη της Κρήτης από τους Σαρακηνούς. Οι Σαρακηνοί ήταν Άραβες της Ισπανίας που μετά από ένα αποτυχημένο πραξικόπημα στην Κόρδοβα, βρήκαν καταφύγιο το 824 στην Κρήτη. Με ορμητήριο τη μεγαλόνησο έλεγχαν το Αιγαίο και επιδίδονταν στην πειρατεία. Πολλοί παραλιακοί οικισμοί δηώθηκαν και καταστράφηκαν την περίοδο αυτή.

8 Διονυσία Παπαχρυσάνθου, Ο Αθωνικός Μοναχισμός, Μ.Ι.Ε.Τ, 1992, σ. 126.

9 Θα ασχοληθούμε εκτενέστερα σε άλλο άρθρο για την σημαντική αυτή μονή και τη σχέση της με την Ιερισσό.

10 Ι. Π. Μαμαλάκη, Το Άγιον Όρος δια μέσου των αιώνων, Μακεδονική Βιβλιοθήκη, 1971, σ. 41.

11 Διονυσία Παπαχρυσάνθου, Ο Αθωνικός Μοναχισμός, Μ.Ι.Ε.Τ, 1992, σ. 133.

12 Διονυσία Παπαχρυσάνθου, Ο Αθωνικός Μοναχισμός, Μ.Ι.Ε.Τ, 1992, σ. 135.

13 Άννα Σ. Καραμανίδου, Τα Μοναστήρια της Χαλκιδικής από τον 9ο αι. μέχρι τον 19ο αι., Θεσ/κη 2007, σ. 63.

14 Βυζαντινό χωριό που βρισκόταν στα όρια του κατεπανικίου Ιερισσού.

15 Διονυσία Παπαχρυσάνθου, Ο Αθωνικός Μοναχισμός, Μ.Ι.Ε.Τ, 1992, σ. 135.

16 Άννα Σ. Καραμανίδου, Τα Μοναστήρια της Χαλκιδικής από τον 9ο αι. μέχρι τον 19ο αι., Θεσ/κη 2007, σ. 89.

17 Actes de Lavra 1, έγγρ.. 54.

18 Γ. Σμυρνάκης, Το Άγιον Όρος Άθως, Αθήνα 1902, σ. 20-21.

19 Διονυσία Παπαχρυσάνθου, Ο Αθωνικός Μοναχισμός, Μ.Ι.Ε.Τ, 1992, σ. 134.

20 Actes d' Iviron I, έγγρ. 29.

21 Γ. Σμυρνάκης, Το Άγιον Όρος Άθως, Αθήνα 1902, σ. 20-21. Επίσης Βλάχος, Η χερσόνησος του Αγίου Όρους, σ. 24 & Παναγιωτάκης, «Άθως», στ. 862.

22 Πολλοί ιστορικοί την θεωρούν ξεχωριστή μονή από του Γομάτου.

23 Διονυσία Παπαχρυσάνθου, Ο Αθωνικός Μοναχισμός, Μ.Ι.Ε.Τ, 1992, σ. 135.■

1. ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΙΩΑΝΝΗ ΤΟΥ ΚΟΛΟΒΟΥ
2. ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ
3. Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΣΠΗΛΑΙΩΤΟΥ
4. Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΧΡΙΣΤΙΝΗΣ
5. Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΣΚΟΡΠΙΟΥ
6. Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΚΑΛΑΦΑΤΟΥ
7. Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΕΛΙΣΣΟΥΡΓΕΙΟΥ
8. Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΖΥΓΟΥ
9. ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ
10. Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΑΚΙΝΔΥΝΟΥ
11. ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΓΙΟΥ ΝΙΚΟΛΑΟΥ
12. Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΓΟΜΑΤΟΥ
13. ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΑΠΟΚΕΝΤΑΥΡΩΝ
14. Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΜΟΥΣΤΑΚΩΝΟΣ

Υποθετικός χάρτης Ιερών Μονών στη περιοχή της Ιερισσού, 9^{ος} - 10^{ος} αιώνας¹

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

1 Σχεδιάστηκε βάσει του χάρτη στο βιβλίο της κας Άννας Καραμανίδου, «Μοναστήρια της Χαλκιδικής από τον 9^ο μέχρι τον 19^ο αι.». Έχουν ταυτοποιηθεί οι μονές του Ζυγού, του Σκορπίου και της Μελισσουργίου.

Μάνη πνω, θέλω λίγο ψωμί

Κείμενο : ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ ΚΟΥΜΑΡΟΣ • Επιμέλεια κειμένου : ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΜΟΥΛΑΣΙΩΤΟΥ

Οικονομία, οικονομία.

Μια λέξη που σφύριζε στα αυτιά μου κάθε λίγο από μικρό παιδί. Οικονομία στο νερό, οικονομία στο ψωμί, οικονομία στα παπούτσια και τόσα άλλα. Σε όλα οικονομία γιατί δε φτάνουν. Από όλα έχουμε φτώχεια, ως και από παράδες.

Η παρατήρηση της κάθε μάνας στα παιδιά της: μη χύνετε πολύ νερό όταν νίβηστε, να ρίχνιτι λίγο μεστ χούφτα, να νίβητι μον τα μάτια, κι λίγο του πρόσωπο. Όταν θέλτι να πιείτε να βάζητι μες του χαρανή όσο θέλτι να πιείτι. Να κάντι λιγάκι οικονομία γιατί ξησταβρίσκα να κουβαλώ κάθε μέρα δυο στάμνες βουζαράτες φουρτουμέν απ' τ' Τσιμινού το πγαδ και να πηγαίνω δυο φουρές τη μέρα να ανιβαίνω τόσον ανήφορο να προλάβω να μην γαγατσιάσιτι.

Ώρα 10 πι.

- Μάνη πνω, θέλω λίγο ψωμί.
- Να φας τον σκασμό. Του πρωί σας έδωσα ούλα από μια φηλέκα καψαλισμέν, σας τσέτριψα από παν μι ελιές. Ήπιατι κι από ένα χαρανή λισφακιά κι ακόμα πνάτι. Του μεσημέρ θα τυρλικώστι, να κάντι κι λίγου οικονομία. Προχτές ζύμουσα 10 πλαστά κι η πουλίτσα άδειασε. Να κάντι οικονομία.

Καημένη μάνα Ηρωίδα.

- Ετοιμάζισι πάλι να το τνάξ. Για που το 'βαλες;
- Έβαλα στην τσέπη μου ένα τσακί (σουγιά). Θα πάω στη θάλασσα.
- Να βγαλς τα παπούτσιας. Δεν έχει ένα μήνα που τα αγοράσαμι κι τα ξηπαρτάλιασις.
- Τι φταιώ εγώ μάνη, από μέσα είναι όλου χαρτί, όλου πινάκι κι λίγο να βραχούν, φουσκών. Κι ξηπαρταλιούντι.
- Να μη σωσν αφνοί οι Διαριγκοβνοί δε θα φερν κανένα καλό πράμα εδώ.

Πήρα δρόμο και αντάμωσα κάτι φιλαράκια και πήγαμε στ' Μαριν το μπαξέ. Όταν κόβαν τα καρπολάχανα, τα κοτσάνια τα πετούσαν στο φράχτη να τα φαν τα γαϊδούρια. Τα παίρναμε εμείς και με το σουγιά βγάζαμε την ψίχα και την τρώγαμε. Ερχόταν και κάτι άλλοι και φώναζαν: Οικονομία ρε να φάει και κανένας άλλος. Αφήναμε τους άλλους και φεύγαμε.

Οι μόνοι που δεν ακολουθούσαν τις συμβουλές Οικονομία, ήταν οι παντρεμένοι. Έκαναν τον κουφό, αφού το ψωμί περίσσευε. Βρήκαν ένα τρόπο να γίνουν πολύτεκνοι. Φούσκωναν τις κυρίες, τις γυναίκες τους και γέμιζε η γωνιά παιδαρέλια.

Είπε μια μακαρίτισσα: Ζύμωσα 9 και χρωστώ 11. Η ζωή συνεχίζεται, με δανεικά ζούμε.

Αλκιβιάδης

Τετράδιο Γ' σελ.16-17. ■

"Τα παιδάκια που συμμαζέψε το Π.Ι.Π. τρώνε στην πρόχειρη τραπεζαρία" 1932, Ιερισσός μετά τον σεισμό [φωτογραφία αρχείο Κυττάρου]

Το έθιμο της προίκας: οικονομικές προεκτάσεις

Κείμενο : ΜΑΡΙΑ ΛΑΓΟΝΤΖΟΥ

Η βασικότερη βοήθεια που μπορούσε να παρέχει μια οικογένεια στα θηλυκά της μέλη, για το ξεκίνημα του νοικοκυριού τους, που την παλιά εποχή σηματοδοτούνταν από το γάμο, ήταν η προίκα.

Η προίκα θεσμοθετήθηκε ακριβώς γιατί έλυνε ένα μεγάλο οικονομικό θέμα που έκανε την εμφάνισή του με τη μετάβαση του ζευγαριού στο νέο σπίτι (ή την εγκατάσταση σε ένα από τα δωμάτια του πατρικού σπιτιού του άντρα): το «**ντύσιμο**» του σπιτιού με χαλιά, στρωσίδια, σκεπάσματα, ρουχισμό αλλά και κεντήματα.

Τόσο έντονα είχε θεσμοθετηθεί η προικοδότηση, ώστε, ακόμα και οι φτωχότερες οικογένειες εξοικονομούσαν πόρους για να φτιάξουν τα απαραίτητα για κάθε κόρη, αρχίζοντας μάλιστα από τη νεαρή τους κιόλας ηλικία. Επίσης, ο ίδιος θεσμός απαιτούσε από τα ανύπαντρα αγόρια να συνδράμουν με την εργασία τους στην προικοδότηση των αδελφών τους και στη συνέχεια να παντρευτούν τα ίδια.

Από πολύ νωρίς λοιπόν οι κοριτσομένες άρχιζαν να υφαίνουν στον αργαλειό τους τα χαλιά και στρωσίδια του σπιτιού αλλά και βασικά είδη ρουχισμού.

Μάλιστα η ενασχόληση αυτή, πολύ γρήγορα αναδείχτηκε σε τέχνη υψηλής αισθητικής με τα ιδιαίτερα ζωντανά και έντονα χρώματα και τα περίτεχνα σχέδια, τα γνωστά «**καλλιγραφικά**», που απαιτούσαν ατέλειωτα νυχτέρια στους αργαλειούς και συνεργασία των γνωστών γυναικών από την οικογένεια ή τη γειτονιά, προκειμένου το μαλλί που χρησιμοποιούνταν να προετοιμαστεί: καθάρισμα, ξύσιμο, γνέσιμο, βάψιμο, κλπ.

Επίσης εργόχειρα απaráμιλλης λαϊκής τέχνης αποτελούσαν τα κεντητά τραπεζομάντηλα και μαξιλάρια που κεντιούνταν σε εξαιρετικά ψιλές χρωματιστές ιταμίνες και καμβάδες με λεπτομερή σχέδια και ζωηρά χρώματα και μάλιστα στο φως της γκαζόλαμπας.

Στην προετοιμασία της προίκας συμμετείχαν βέβαια και τα ίδια τα κορίτσια από την ηλικία περίπου των 12 ετών, όταν μπορούσαν πλέον, διδασκόμενες από τις μαμάδες και τις γιαγιάδες τους να κεντούν και οι ίδιες σωστά.

Τα πλεχτά εργόχειρα ήταν επίσης εξαιρετικά περίτεχνα με τα λεπτομερή σχέδια που φτιάχνονταν με λεπτές κλωστές και εξαιρετικά λεπτά βελονάκια «**τσιγκελάκια**».

Αυτή φυσικά η δράση από τη μεριά του κοινού δημιουργούσε την αναμενόμενη αντίδραση της αγοράς: μικρές επιχειρήσεις που ασχολούνταν με το εμπόριο σχετικών με την προίκα υλικών:

Το μαγαζάκι του Ισιδώρου με υφάσματα, ιταμίνες, καμβάδες, στρωσίδια, στημόνια για αργαλειούς.

Το μαγαζί του Ζαφείρη με κλωστές και υφάσματα για προίκα.

Το Γιαννέλη για μουλινέδες, τσιλεδάκια, κουβαρίστρες, αλλά και νυχτικά και εσώρουχα για το γάμο.

Η χήρα Μαρία Κυριάκου με χρώματα και στύψη (=ενισχυτικό για ανεξίτηλα χρώματα) για τα μαλλιά του αργαλειού, που μάλιστα θεωρούνταν η

«**ειδική**» στις αναλογίες: τόσα κιλά μαλλί = τόσα γραμμάρια χρώμα σε σκόνη και τόση στύψη.

Ο Χαρίλαος με γυαλικά, ταψιά και κατσαρολικά (και όχι μόνο)

Ακόμα, υπήρχαν μικρά εργαστήρια προίκας:

- Η θεια Ευγενία χαλού

- Ο Παπλωματάς

- Η θεια Αννίκα για κεντητά σεντόνια και μαξιλάρια

Φυσικά, πέρα από τους ντόπιους εμπόρους και τεχνίτες υπήρχαν και οι πλανόδιοι μποξατζήδες (από το «**μποξά**» = μπόγος από ύφασμα, μέσα στον οποίον έφερναν στην Ιερισσό τηνπραμάτεια τους: νυχτικά, εσώρουχα και ρόμπες για τις νεαρές υποψήφίες).

Όλη αυτή τη δραστηριότητα, αν τη μεταφράσουμε με οικονομικούς όρους θα μιλήσουμε για ατέλειωτες εργατώρες, για μακροπρόθεσμη παραγωγική δραστηριότητα, ομαδική εργασία, βιωσιμότητα επιχειρήσεων, εξοικονόμηση πόρων για την οικογένεια.

Αν όμως μεταφράσουμε με αισθητικούς όρους, ίσως να μη βρούμε ακριβώς τα λόγια που θα μπορούσαν να εκφράσουν με ακρίβεια και επάρκεια το καλλιτεχνικό αποτέλεσμα, το μεράκι, τη φαντασία και την υπομονή που χρειάστηκε για να φτιαχτεί και να προκαλεί, για γενιές ολόκληρες, το θαυμασμό, το καμάρι και την αισθητική απόλαυση, κάθε τέτοιο εργόχειρο προίκας της γιαγιάς μας...■

ΠΑΙΖΟΥΜΕ;

Κείμενο : ΣΟΦΙΑ ΥΨΗΛΑΝΤΗ • ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΥΛΙΑΣ

Το παιχνίδι δε σταματά ποτέ. Γι' αυτό και εμείς θα παίζουμε, θα παίζουμε...

Τι Ένα παλιό παιχνίδι που λέγεται χαρανί.

Ας δούμε πώς παίζεται.

ΧΑΡΑΝΙ

Είναι ένα παλιό παιχνίδι που παιζόταν και από αγόρια και κορίτσια.

Στο χώμα τα παιδιά σχεδίαζαν έναν κύκλο με διάμετρο περίπου ενός μέτρου. Στο κέντρο του κύκλου τοποθετούσαν ένα άδειο, τενεκεδένιο κουτί από κονσέρβα, που στην ντοπιολαλιά της Ιερισσού λεγόταν «**χαρανί**». Γι' αυτό και το παιχνίδι ονομαζόταν έτσι.

Οι παίκτες κρατούσαν βέργες (μικροί πάσσαλοι). Γύρω από τον κύκλο που είχαν σχεδιάσει και βάλε το «**χαρανί**», το κάθε παιδί έκανε και μια

τρύπα, στην οποία τοποθετούσε τη βέργα του. Ένα από τα παιδιά χτυπούσε πρώτο το «**χαρανί**», για να το βγάλει έξω από τον κύκλο. Χτυπώντας το αναγκαζόταν να πάρει τη βέργα του από τη θέση της. Το παιδί που ήταν απ' έξω έτρεχε να προλάβει να βάλει τη βέργα του στη θέση που έμεινε κενή.

Όποιο μένει τις περισσότερες φορές απ' έξω, είναι το χαμένο του παιχνιδιού.

ΧΑΡΑΝΙ (ΠΑΡΑΛΛΑΓΗ)

Στο χώμα τα παιδιά σχεδίαζαν έναν κύκλο με διάμετρο περίπου ενός μέτρου. Στο κέντρο του κύκλου τοποθετούσαν ένα άδειο, τενεκεδένιο κουτί.

Σε απόσταση 10 μ. περίπου τραβούσαν μια γραμμή, στο μέσο της οποίας τοποθετούσαν μια πλακερή πέτρα, την οποία κοκκίνιζαν με κεραμίδι. Η γραμμή αυτή αποτελούσε τον βατήρα.

Τα παιδιά χωρίζονταν σε δυο ομάδες και για την επιλογή του ποια ομάδα θα άρχιζε πρώτη, οι αρχηγοί έπαιρναν από μια πλακερή πέτρα, «**ομάδα**» όπως την έλεγαν. Την έριχναν από το μέρος του κύκλου που ήταν τοποθετημένο το χαρανί προς το βατήρα. Όποιο αρχηγού η πέτρα πλησίαζε περισσότερο τον βατήρα, η ομάδα του άρχιζε πρώτη.

Τα παιδιά, παίρνοντας φόρα, έπρεπε να πατήσουν στο σημείο του βατήρα (για να θεωρείται έγκυρη η βολή) και να ριξουν την «**ομάδα**», προσπαθώντας να ριξουν το χαρανί. Η αντίπαλη ομάδα παρακολουθούσε κι έλεγε: «**Ηρθι μια γριά απ' την πόλη κι έφιρι το χάσι χάσι, Παναγία μου να χάσει**».

Η ομάδα που έβγαζε εκτός κύκλου το χαρανί ήταν η νικήτρια. Οι ηττημένοι έπαιρναν στους ώμους τους νικητές και διέσχιζαν την απόσταση από το βατήρα μέχρι τον κύκλο τρεις φορές.■

ΤΟ ΣΟΥΡΤΟΥΚΙ σας προτείνει
ΚΟΝΤΙΝΕΣ διαδρομές.

ΤΑ ΒΛΑΧΙΚΑ

Κείμενο : ΚΩΣΤΑΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

**«Μια βοσκοπούλα αγάπησα,
μια ζηλεμένη κόρη,
μα την αγάπησα πολύ
κι ήμουν αλάλητο πουλί
δέκα χρονών αγόρι....»**

Διαβάζοντας τους πρώτους στίχους απ' αυτό το παραδοσιακό τραγούδι στη σκέψη μας έρχονται εικόνες από βουκολικά τοπία και νεανικούς έρωτες κάπου στην Ήπειρο. Κι όμως αυτά που αφηγείται ο στιχουργός κάλλιστα θα μπορούσαν να έχουν συμβεί στην Ιερισσό και συγκεκριμένα στα Βλάχικα.

Τα Βλάχικα ήταν εποχιακοί οικισμοί νομάδων. Οι οικισμοί αυτοί αναπτύχθηκαν κυρίως σε δύο τοποθεσίες, στον "Παλιοβουρό"¹ και στο "Μαύρο Αλώνι".

Τους νομάδες αυτούς οι ντόπιοι τους αποκαλούσαν γενικά Βλάχους. Στην περιοχή μας όμως ερχόταν κυρίως Σαρακατσάνοι νομάδες αλλά και Γραμουτσάνοι και Ολύμπιοι Βλάχοι.

Εξάλλου η γνωστή σε μας από τη δράση των μελών της, στην προσπάθεια απελευθέρωσης της Ελλάδας από τον ζυγό των Τούρκων, Ιερισσιώτικη

οικογένεια των Βλαχομιχαλαίων προερχόταν από τους Βλάχους του Ολύμπου. Μέλη της οικογένειας αυτής η οποία τελικά είχε εγκατασταθεί στην Ιερισσό μόνιμα, ήταν οι οπλαρχηγοί του 1821 Ολύμπιος, Αθανάσιος και Κωνσταντίνος Βλαχομιχαλάς². Στην εποχή μας συνεχίζουν να υπάρχουν οικογένειες στην περιοχή μας, που στηρίζουν την καταγωγή τους σε εκείνους τους νομάδες, όπως είναι η οικογένεια Πολίτη με Σαρακατσάνικη καταγωγή και η οικογένεια Χασάπη με βλάχικη καταγωγή. Οι μετακινήσεις των νομάδων αυτών στην περιοχή μας αναφέρονται από τον 18^ο αιώνα έως τα μέσα του 20^{ου} αιώνα.

Πια να καταλάβουμε τη λειτουργία των οικισμών αυτών, σας παραθέτω μερικά αποσπάσματα από

ΤΟ ΣΟΥΡΤΟΥΚΙ

Ο τόπος που ζούμε έχει πολλές φυσικές ομορφιές. Αρκετές από αυτές βρίσκονται σε τοποθεσίες που δυστυχώς για διάφορους λόγους δεν είναι ευρέως γνωστές. Από αυτή την στήλη θα προσπαθήσουμε να σας τις γνωρίσουμε έτσι ώστε αν θελήσετε να μπορέσετε να τις επισκεφθείτε.

τη διήγηση του κ. Μήτρου Λέφα που υπάρχει στο άρθρο του κ. Κολοβού στα "Πορτραίτα Σαρακατσανών"³ στο διαδίκτυο.

«Γεννήθηκα το 1930 το καλοκαίρι αλλά ποιο μήνα, δε ξέρω, έτσι βρέθηκα δηλωμένος τον Ιούνιο. Οι δικοί μας οι Λεφαίοι πήγαιναν το καλοκαίρι στο Πίνοβο, το βουνό που είναι ανάμεσα στο Καϊμακτσάλαν και τη Τζένα με υψόμετρο 2.380 μέτρα»⁴ και το χειμώνα στη Χαλκιδική, στην Ιερισσό. Πιο παλιά που δεν υπήρχαν σύνορα πήγαιναν σε όλα τα βουνά της Μακεδονίας αλλά από το 1928 εμείς πηγαίναμε στο Πίνοβο με τσέλιγκα τον μπάμπα μου το Χρήστο και με 3.500 πρόβατα.

Στο τσελιγκάτο ήταν δέκα έως δώδεκα οικογένειες, Λεφαίοι, Ζαραλαίοι, Λιαπαίοι, Μπζικαίοι, Κατσαραίοι, Σπυρογιανναίοι. Μέχρι το 1940 κάναμε αυτή τη στράτα από Πίνοβο-Ιερισσό και από Ιερισσό - Πίνοβο.

Το φθινόπωρο, κάθε οικογένεια κατέβαινε

LOCAL

CAFE BAR • MINI RESTAURANT

Τηλ. Παραγγελιών: **23770 41019**

ΒΙΟΠΑΘΟΛΟΓΙΚΟ - ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

Ίασις

Dott. Βαρκάρης Δημήτρης

Ιερισσός Χαλκιδικής
Τηλ: 23770 41100
κινητό : 6945 416 436

» χωριστά για τα χειμαδιά, στον προορισμό της η μία μετά την άλλη. Μπορεί να συναντιόμασταν στο δρόμο αλλά κάθε οικογένεια είχε το δικό της κουμάντο. Άλλοι πήγαιναν στη Δορκάδα, άλλοι στο Γομάτι, αλλά εμείς με χίλια περίπου πρόβατα και είκοσι άλογα στην Ιερισσό. Συνολικά η στράτα κρατούσε είκοσι δύο μέρες.[...]

«Εμείς τα παιδιά είχαμε χαρά και τρέχαμε να δούμε αν τα καλύβια είναι στη θέση τους. Τα φύλαγαν οι χωροφυλάκοι που τους τάζαν οι δικοί μας και κανένας δεν τα πείραζε. Οι πόρτες δεμένες και τα καλύβια άδεια και βάζαμε τα πράγματα μας που φέρναμε αλλά και αφήναμε σε γνωστές οικογένειες στην Ιερισσό όταν φεύγαμε, ρούχα και προίκες για κορίτσια που δεν θέλαμε να τα κουβαλάμε απάνω-κάτω. Τα κορίτσια μας κατέβαιναν στην Ιερισσό να ψωνίσουν και μας τα ζήτησαν πολλοί, αλλά εμείς δεν τα δώσαμε σε κανένα. Τα τέσσερα καλύβια ήταν με σικάλια επάνω, μόνο ένα φούρνο χτισμένο με πέτρες είχαμε και ακόμα οι πέτρες βρίσκονται εκεί μετά από πενήντα χρόνια. Έτσι περνούσαμε το χειμώνα έξω απ' την Ιερισσό, η οικογένεια μας δώδεκα άτομα μαζί με τα χίλια πρόβατα. Οι οικογένειες στα καλύβια και εμείς έξω με τα πρόβατα, ούτε τσαρδάκι δεν είχαμε. Δυσκολίες πολλές είχαμε εκείνα τα χρόνια αλλά είχαμε πολλά λιβάδια και η χαρά μας ήταν να κάνουμε καλό κοπάδι. Όταν έρχονταν οι μέρες να κουρέψουμε τα πρόβατα, γίνονταν συναγωνισμός, ποιος έχει τα καλύτερα, ποιος θα παρουσιάσει τα καλύτερα αρνιά. Τότε ήταν η χαρά μας...[...]

Σήμερα πλέον δε διασώζεται σχεδόν τίποτα από τους οικισμούς αυτούς. Διασώζεται όμως -ευτυχώς ακόμη- η ομορφιά της φύσης των περιοχών αυτών. Έτσι μπορούμε κι εμείς να πάμε εκεί για να απολαύσουμε τη μαγεία τους, ιδιαίτερα την άνοιξη.

[φωτογραφία της Λίτσας Μπαρμπούνη]

Η τοποθεσία «Παλιοβουρός» βρίσκεται ανάμεσα στην Ιερισσό και στο Γομάτι. Για να πάμε εκεί και με αφετηρία τα φανάρια της Ιερισσού κατευθυνόμαστε για Γομάτι. Σε απόσταση 2,5 χλμ. στρίβουμε δεξιά σε ένα χωματόδρομο. Από εκεί συνεχίζουμε ευθεία και σε απόσταση 1 χλμ. συναντούμε ένα μικρό ποταμάκι. Σ' όλη αυτή την περιοχή πριν και μετά το ποταμάκι βρισκόταν ο ένας οικισμός των Βλάχων.

Ο δεύτερος οικισμός, όπως είπαμε, ήταν στην τοποθεσία «Μαύρο Αλώνι», τοποθεσία πολύ γνωστή σε εμάς τους Ιερισσιώτες για τα τραγικά μεν, πλην ένδοξα γεγονότα που διαδραματίστηκαν εκεί κατά τη χρονική περίοδο της Ελληνικής Επανάστασης του 1821. Για αυτούς που δεν την γνωρίζουν όμως πάλι με αφετηρία τα φανάρια της Ιερισσού θα κατευθυνθούμε αυτή τη φορά προς τα

Νέα Ρόδα. Σε απόσταση 3 χλμ. στρίβουμε δεξιά σε έναν ασφάλτινο δρόμο. Ακολουθώντας το δρόμο αυτό και σε απόσταση 2 χλμ. θα βρεθούμε στην τοποθεσία «Μαύρο Αλώνι». Στην πίσω πλευρά της περιοχής αυτής ήταν ο δεύτερος οικισμός των Βλάχων.

Τα χρόνια περνάνε, οι ανάγκες και οι συνήθειες των ανθρώπων αλλάζουν. Όλα αυτά όμως που συνέβησαν στο παρελθόν, αποτελούν τα μικρά ή μεγάλα κομμάτια ενός παζλ, που αν τα ενώσουμε με τη σωστή σειρά, θα σχηματίσουν την εικόνα του τόπου μας και μόνο έτσι εμείς θα μπορούσαμε πλέον να απολαύσουμε το κάδρο. Καλό σουρτούκεμα!

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Βορός: Σλαβική λέξη που σημαίνει μαντρί-περιφραγμένη αυλή.
2. Καραστέργιος Χρήστος και Υψηλάντης Κώστας «Άγνωστοι Ιερισσιώτες Αγωνιστές κατά την Επανάσταση του 1821», 1ο τεύχος του περιοδικού «Κύτταρο» σ.4-6.
3. <http://sarakatsanoi.blogspot.gr> ■

Μικρές συμβουλές:

Έχετε μαζί σας ένα μπουκαλάκι νερό!
Φοράτε αθλητικά, άνετα παπούτσια!

ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΤΣΙΟΥΜΑΣ Ι. ΓΕΩΡΓΙΟΣ
Ειδικός Καρδιολόγος - Cardiologist

ΗΚΓ έλεγχος - Έγχρωμο Τρίplex καρδιάς
Δοκιμασία (TEST) κόπωσης
Holler ρυθμού - 24h καταγραφή
Ρύθμιση Υπέρτασης - Λιπιδίων

ΙΑΤΡΕΙΟ: 23770 41198
ΚΙΝΗΤΟ: 6945 837574 Επισκόπου Μακαρίου 39, ΙΕΡΙΣΣΟΣ

Λαμπρινός Food productions

Τελεσιμε ΜεζεδοΦασολάκια

παραδοσι
κατ' οίκου
23770 23525

ΕΥΡΩΣ

ΤΟ ΦΥΤΟ ΠΟΥ ΛΑΜΠΡΑΙΝΕΙ ΤΟ ΒΟΥΝΟ

Κείμενο : ΒΙΒΗ ΛΕΜΠΙΔΑ

Την άνοιξη που η φύση αναγεννιέται, οι περίπατοι στα μονοπάτια γύρω από το χωριό είναι τουλάχιστον αναζωογονητικοί. Η ανθοφορία των φυτών βρίσκεται στο απόγειό της, ξυπνώντας μ' αυτόν τον τρόπο όλες τις αισθήσεις του περιπατητή. Μια πανδαισία χρωμάτων από τα ποικίλα φυτικά είδη που ανθοφορούν, οι μοναδικοί ήχοι των πουλιών και των εντόμων καθώς και τα ευδιάστατα αρώματα της φύσης συνθέτουν ένα μοναδικό τοπίο. Ένα τοπίο που αποτελεί τον περιβάλλοντα χώρο της Ιερισσού, ένα τοπίο που όλοι αγαπάμε και συνδεόμαστε άμεσα με αυτό.

Η ποικιλία της χλωρίδας του τόπου αυτού υπερέχει σημαντικά σε σύγκριση με άλλους τόπους της χώρας μας κι ιδιαίτερα όσον αφορά την ποικιλία και αφθονία του σε αρωματικά-φαρμακευτικά-μελισσοκομικά είδη. Χαμομήλι, δυόσμος, μέντα, φασκόμηλο, μάραθο, μελισσόχορτο, ρίγανη και πολλά άλλα αναδύοντας τις χαρακτηριστικές οσμές τους προκαλούν τους περιπατητές να ακολουθήσουν μια συνήθεια αιώνων, να τα συλλέξουν είτε για μαγειρική χρήση είτε και για φαρμακευτικούς λόγους.

Ένα από αρωματικά-φαρμακευτικά είδη που υπερέχει σημαντικά όσον αφορά τον πληθυσμό του και την ποιότητά του στη νοτιοανατολική Μεσόγειο αλλά και στην περιοχή μας είναι η Ρίγανη. Οι αρχαίοι Έλληνες αναγνώριζαν την τεράστια θρεπτική και φαρμακευτική της αξία, γι' αυτό της είχαν δώσει κι αυτή την ονομασία. Ρίγανη σημαίνει το φυτό που λαμπραίνει το βουνό. Προέρχεται από τη σύνθεση των λέξεων «όρος» και «γάνος» (λαμπρότητα), γεγονός που αποδεικνύει το πόσο σημαντική ήταν γι' αυτούς. Επίσης για τους αρχαίους Έλληνες αποτελούσε σύμβολο χαράς και ευτυχίας γι' αυτό και το στεφάνι στους γάμους τους περιείχε και κλαδιά Ρίγανης.

Στην Ελλάδα υπάρχουν πολλά διαφορετικά, μη συγγενή φυτικά είδη που αποκαλούμε «**Ρίγανη**» εξαιτίας της ίδιας χαρακτηριστικής οσμής και του κοινού κυρίαρχου συστατικού στα αιθέρια ελαία τους, της καρβακρόλης.

Τα είδη όμως που έχουν ιδιαίτερη εμπορική αξία είναι τα εξής:

- *Origanum vulgare* (Ορίγανον, το κοινό) με τα υποείδη:
 1. *Origanum vulgare* ssp. *hirtum*
 2. *Origanum vulgare* ssp. *viridulum*
 3. *Origanum vulgare* ssp. *vulgare*
- *Coridothymus capitatus* (ισπανική ρίγανη)
- *Origanum onites* (τουρκική ρίγανη)
- *Satureya thymbra* (θρούμπι)
- *Origanum dictamnus* (δίκταμος ή έρωντας)

Η πιο διαδεδομένη στην περιοχή μας, όπως φαίνεται και στον παραπάνω χάρτη είναι η ποικιλία *Origanum vulgare* ssp. *hirtum*, όπως επίσης και στο μεγαλύτερο μέρος της Ελλάδας, η οποία είναι και το πλέον ποικιλόμορφο είδος ρίγανης στην Ελλάδα.

Απ' όλα τα είδη ρίγανης που αναφέρθηκαν με σημαντική εμπορική αξία, αυτό που υπερισχύει στην παγκόσμια αγορά είναι η ελληνική (*Origanum vulgare* ssp. *hirtum*), η οποία παρουσιάζει ένα σημαντικό πλεονέκτημα, σε σχέση με την τουρκική και την ισπανική, περιέχει μεγαλύτερη ποσότητα αιθέριου ελαίου. Το *Origanum vulgare* ssp. *hirtum* χρησιμοποιείται ευρύτατα ως άρτυμα με το διεθνή όρο «**Greek oregano**». Ανάμεσα

στα διάφορα άλλα είδη που χρησιμοποιούνται παγκοσμίως ως αρτύματα ρίγανης, είναι γενικώς αποδεκτό ότι το Greek oregano έχει την καλύτερη ποιότητα (Calrouzos 1954, Fleisher και Sneer 1982, Law rence 1984, Fleisher και Fleisher 1988, Kokkini και Vokou 1989)[2]. Αξίζει να τονιστεί σ' αυτό το σημείο ότι η παραγωγή της και η προώθησή της στην παγκόσμια αγορά υστερεί, όπως άλλωστε συμβαίνει και με το μεγαλύτερο μέρος της αρωματικής χλωρίδας της χώρας μας που παραμένει σήμερα αναξιοποίητη.

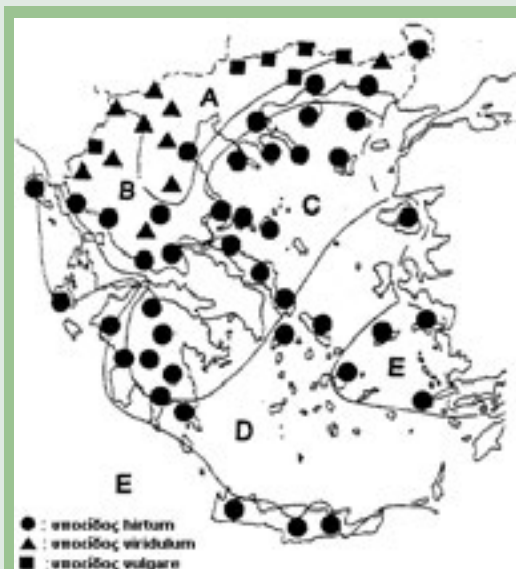
Τι είναι αυτό όμως που κάνει την ρίγανη και κυρίως την ελληνική, παγκοσμίως γνωστή αλλά και απαραίτητη; Σε εργαστηριακές δοκιμές έχει αποδειχθεί ότι οι ιδιότητες της είναι πολλές. Ποια είναι όμως τα συστατικά της με την τόσο μεγάλη βιολογική δράση; Το αιθέριο έλαιο της ρίγανης (ριγανέλαιο) περιέχει δύο κύριες φαινολικές ενώσεις την καρβακρόλη και τη θυμόλη οι οποίες δρουν συνδυαστικά και στις οποίες αποδίδονται οι ισχυρές βιολογικές δράσεις της.

Η ρίγανη είναι ίσως το σημαντικότερο μαγειρικό βότανο. Το αιθέριο έλαιο της δρα ως αρωματικό και συντηρητικό στα τρόφιμα προσδίδοντας τους παράλληλα μια ξεχωριστή γεύση. Είναι δε πιο αρωματικό όταν είναι αποξηραμένο, απ' ό,τι φρέσκο.

Χρησιμοποιείται επίσης στην αρωματοποιία και στην σαπωνοποιία.

Αποτελεί σημαντικό μελισσοκομικό φυτό.

Παλαιότερα χρησιμοποιούνταν και στην Ιατρική, όχι όμως και σήμερα. Ανά τους αιώνες αποτελούσε βασικό στοιχείο στα γιατροσόφια. Στις μέρες μας χρησιμοποιείται με ποικίλους τρόπους ως βελτιωτικό. Ειδικότερα, μπορούν να αναφερθούν διάφορες βελτιωτικές της χρήσεις, που σε κάθε περίπτωση όμως η συστηματική χρήση θα πρέπει να γίνεται με την ενημέρωση κάποιου γιατρού. Σαν αφέψημα βοηθάει στην ατονία των εντέρων, ανοίγει την όρεξη, διευκολύνει την πέψη, ηρεμεί το νευρικό σύστημα. Χρησιμοποιείται σαν αποχρεμπτικό για το βήχα, τη δύσπνοια, βρογχίτιδα και φυματίωση των πνευμόνων. Γενικά έχει αναισθητικές, αντιδιουρητικές, αντισηπτικές, αντιφλεγμονώδεις, αντισπασμωδικές, εντεροχολαρωτικές και

Χάρτης: Κατανόηση των τριών υποειδών του *O. vulgare* στις πέντε κλιματικές ζώνες της Ελλάδας κατά Κοτίνη-Ζαμπάκα (1983): Α. Ηπειρωτική-Μεσογειακή, Β. Μεταβατική ζώνη που τείνει στην Α, C. Κύρια Μεταβατική ζώνη, D. Πραγματική Μεσογειακή, E. Πραγματική Μεσογειακή με υψηλότερη ατμοσφαιρική σταθερότητα από την D (Kokkini.ά.1994) [1].

αντιρρευματικές ιδιότητες. Βοηθά στους μυϊκούς πόνους και στους ρευματισμούς. Επίσης καταπολεμά αποτελεσματικά τον πονόδοντο, όταν εφαρμοσθεί τοπικά.

Η αποξηραμένη ρίγανη περιέχει 3 έως 5% αιθέριο έλαιο, σε μερικές δε περιοχές και μόνο στην Ελλάδα, μπορεί να φτάσει και να περάσει το 7%. Πιο συγκεκριμένα εξαιρετικά υψηλές τιμές περιεκτικότητας αιθέριου ελαίου (>7m l/100 g ξηρού βάρους) καταγράφηκαν στην Κρήτη, στην Αμοργό, στο Γύθειο και στη χερσόνησο του Άθω! (Vokou κ.ά. 1993)[3]. Τέτοιες υψηλές τιμές δεν έχουν βρεθεί σε καμία άλλη ποικιλία ρίγανης.

Συνοψίζοντας τα παραπάνω διαπιστώνει κανείς ότι η ρίγανη της περιοχής μας αποτελεί εξαιρετικής ποιότητας. Αυτό που οι κάτοικοι της περιοχής της Ιερισσού θεωρούν δεδομένο όλους αυτούς τους αιώνες και σε έναν πιθανό περίπατο τους απλά τη συλλέγουν για να τη χρησιμοποιήσουν ποικιλοτρόπως, παγκοσμίως παρατηρούμε ότι έχει αναπτυχθεί μια τεράστια αγορά για τον ακριβώς αντίθετο λόγο, γιατί η ρίγανη είναι δυσεύρετη και ειδικά η ποικιλία που φυτρώνει στην περιοχή μας περιζήτητη. Τέτοιου είδους γνώσεις είναι πολύτιμες για τους κατοίκους μιας περιοχής ώστε να εκτιμούν περισσότερο τα δώρα της φύσης, να τα προστατεύουν και γιατί όχι να αναζητούν οικονομικές διεξόδους αναλύοντας τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της φύσης, με σεβασμό στο περιβάλλον και διατηρώντας πάντοτε υψηλό το αίσθημα ευθύνης.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

[1],[2],[3]: Διδακτορική Διατριβή Νικόλαου Π. Γαβαλά, Πτυχιούχου Γεωπόνου: Πληθυσμοί ρίγανης (*Origanum vulgare* L.) στη Βόρεια και Κεντρική Ελλάδα: Επίδραση αβιοτικών παραγόντων στα φαινοτυπικά γνωρίσματά τους. Θεσσαλονίκη 2004.

Γνωρίζατε ότι... η ρίγανη αποτελεί πολύ καλή πηγή φυτικών ινών, σιδήρου και β-καροτίνης;

Γνωρίζατε ότι... η ρίγανη έχει 12 φορές ισχυρότερη αντιοξειδωτική δράση από το πορτοκάλι, 30 φορές περισσότερο από την πατάτα και 42 φορές περισσότερο από το μήλο;

ΠΡΟΣΟΧΗ! Ποτέ δεν βγάζουμε το φυτό από τη ρίζα του, παρά μόνο παίρνουμε 1-2 ματσάκια όσο δηλαδή χρειαζόμαστε. ■

ΓΕΩΠΟΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
Γεωργικά Εφόδια - Είδη Κήπου
ΦΥΤΩΡΙΟ

Ανδράνη Τάνια
Γεωπόνος Α.Π.Θ.

Τηλ.: 23770 22003
Κιν.: 6974 879666
www.gewponiki-ypostiriksi.gr
e-mail: info@gewponiki-ypostiriksi.gr

ΙΕΡΙΣΣΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ

σπόροι οπωροκηπευτικών

φυτοφάρμακα

λιπώματα

ANTONAKIS
HOME OF JEWELS AND ICONS

OURANOUROLI **IERISSOS**
Tel.: +30 23770 71129 Tel.: +30 23770 24022
www.antonakis.gr info@antonakis.gr

ΤΖΙΜΟΥΡΤΟΣ Ν.ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

(παραπλεύτως DAM cafe) ΤΗΛ: 23770 21114
63075 Ιερισσός ΚΙΝ: 6945 295 183
e-mail: TzimourtosV@gmail.com

ΞΥΛΙΝΑ ΚΟΥΦΩΜΑΤΑ
ΠΑΝΤΟΣ ΤΥΠΟΥ

Ι.ΧΑΛΙΑΜΠΑΚΑΣ - Κ. ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ Ο.Ε.

ΙΕΡΙΣΣΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
ΤΗΛ - FAX. 23770 22574
ΟΙΚ. 23770 41009
ΚΙΝ. 6945 071652

ΠΑΝΤΟΠΩΛΕΙΟ
ΟΠΩΡΟΛΑΧΑΝΙΚΑ

ΧΑΛΚΙΑΣ Ι. ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΙΕΡΙΣΣΟΣ
ΤΗΛ. 23770 23981

ΚΡΕΟΠΩΛΕΙΟ - ΦΑΡΜΑ

ΚΑΡΑΒΑΣΙΑΗ

Κρέατα Παραγωγής μας

Ιερισσός Χαλκιδικής
τηλ. καταστ. 23770 21143 | τηλ. οικίας. 23770 22107

ΚΡΟΜΜΥΔΑΣ Χ. ΑΡΓΥΡΙΟΣ
Ωτορινολαρυγγολόγος
Χειρουργός κεφαλής & τραχήλου

Τ. 23770 41141 Κ. 6977 305024

PIZZA
Sublime
PASTA
(ΠΡΩΗΝ ΠΕΤΡΙΝΟ)

☎ 2377111052 • 6978485763 • 6932702001

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

ΓΛΥΚΕΡΙΑ ΚΑΚΟΥΡΗ

Η Γλυκερία Θ. Κακούρη γεννήθηκε το 1982 στο Αγρίνιο Αιτωλοακαρνανίας από γονείς εκπαιδευτικούς. Τα πρώτα της διηγήματα δημοσίευσε ως μαθήτρια γυμνασίου στη σχολική εφημερίδα «**Το Παραδείσι**», που εξέδιδε το Γυμνάσιο Μοναστηρακίου Αιτωλοακαρνανίας (1993-1996). Η αγάπη της για τη λογοτεχνία την οδήγησε να φοιτήσει στο τμήμα φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, ενώ παράλληλα συμμετείχε σε ομαδικές εκθέσεις ζωγραφικής, αγιογραφίας και ερασιτεχνικές θεατρικές παραστάσεις για κοινωνικούς σκοπούς. Έχει διακριθεί κατά καιρούς σε λογοτεχνικούς διαγωνισμούς και έχει συμμετάσχει σε ανθολογίες έμμετρου και πεζού λόγου. Σήμερα εργάζεται ως φιλόλογος σε σχολεία της μέσης εκπαίδευσης και ασχολείται με τη συγγραφή μυθιστορημάτων και παραμυθιών. Είναι παντρεμένη και μητέρα τριών παιδιών.

Έργα της:

- «**Ανάμεσα σε δύο κόσμους**», μυθιστόρημα, εκδόσεις Ερωδός, 2005,
- «**Περιμένοντας την Άνοιξη**», μυθιστόρημα, εκδόσεις Ερωδός, 2010,
- «**Ο Τεμπελάκος**», παραμύθι, Δυάς Εκδοτική, 2011,
- «**Ένοχες Σιωπές**», μυθιστόρημα, Δυάς Εκδοτική, 2014. ■

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ της συγγραφέως Γλυκερίας Κακούρη «**Ένοχες Σιωπές**»

Κείμενο : ANNA ΛΑΓΟΝΤΖΟΥ

Τη συμπατριώτισσά μας συγγραφέα Γλυκερία Κακούρη τη γνώρισα πριν αρκετό καιρό, μέσα από τις εκδόσεις των πρώτων της βιβλίων, που μου άφησαν πολύ καλές εντυπώσεις. Το περσινό καλοκαίρι διάλεξα να διαβάσω το μυθιστόρημα με τίτλο «**Ένοχες σιωπές**», που έφερε την υπογραφή της...

Ο τίτλος του βιβλίου μου κίνησε το ενδιαφέρον και από την περίληψή του σκέφτηκα ότι άξιζε τον κόπο να προχωρήσω στην ανάγνωσή του.

Από τις πρώτες σελίδες του βιβλίου, ο αναγνώστης γνωρίζει την Αντιγόνη, την κεντρική ηρωίδα του μυθιστορηματος και αρχίζει να παρακολουθεί την πορεία της ζωής της.

Κι ενώ το ενδιαφέρον για την εξέλιξη της υπόθεσης μεγαλώνει από τις πρώτες κιόλας σελίδες, η συγγραφέας με πολύ ρεαλιστικό τρόπο, εμπλέκει τη ζωή της ηρωίδας, με τις ζωές και τους χαρακτήρες προσώπων, που ο καθένας μας θα μπορούσε να συναντήσει στην καθημερινότητά του.

Με τη διεισδυτική ματιά της συγγραφέως, ο αναγνώστης παρακολουθεί σκληρές, αλλά και ανθρώπινες σκηνές να διαδραματίζονται πίσω από τις ερμητικά κλειστές πόρτες τριών οικογενειών της επαρχίας.

Η συγγραφέας τολμά να θίξει το πολύ ευαίσθητο θέμα της ενδοοικογενειακής βίας και καταφέρνει τελικά να προκαλέσει τη συγκίνηση και τον προβληματισμό του αναγνώστη.

Βία, που τσαλαπατά την αξιοπρέπεια, φιμώνει την επιθυμία, πνίγει τη φωνή και κυριαρχεί με την ένοχη σιωπή.

Το προσωπείο της ψεύτικης ευτυχίας παίζει άριστα το ρόλο του. Η αποκάλυψη της αλήθειας

τρομάζει. Η σιωπή βολεύει. Τηρεί τα προσχήματα.

Ο ακρογωνιαίος λίθος του βιβλίου πατά εδώ. Στο ράπισμα της υποκρισίας, που κατασκευάζει ψευδείς κοινωνικές ταυτότητες και στην ανάδειξη της αξιοπρέπειας και της αυτοδιάθεσης του ατόμου, πέρα από τις όποιες μορφές βίας, που καταπατούν αυτό το δικαίωμα.

Το μυθιστόρημα γραμμένο σε τριτοπρόσωπη αφήγηση, με ζωντανούς διαλόγους και συνεχείς ανατροπές, κρατάει αμείωτο το ενδιαφέρον μέχρι την τελευταία σελίδα...■

ΑΦΟΙ ΤΖΟΥΜΙΑ

Κιν. Τηλ.:
6978 326 924 Γιώργος
6973 897 390 Στέλιος

**Τοποθετήσεις Πλακιδίων
Ενεργειακά Τζάκια
Διακοσμητικές Πέτρες**

Συνέντευξη με τη συγγραφέα Γλυκερία Κακούρη

Κείμενο : ANNA ΛΑΓΟΝΤΖΟΥ

Πριν πόσο καιρό αποφασίσατε να ασχοληθείτε με την συγγραφή; Και τι σας ώθησε σ' αυτή την επιλογή;

Η αλήθεια είναι ότι ξεκίνησα να γράφω από πολύ μικρή ηλικία. Ως μαθήτρια γυμνασίου έγραφα διηγήματα για τη σχολική εφημερίδα του σχολείου μου. Ως φοιτήτρια άρχισα να γράφω τα μυθιστορήματά μου, τα οποία τελικά εξέδωσα.

Ίσως η αγάπη μου για τα βιβλία με ώθησε σ' αυτή την επιλογή. Η επαφή με τη λογοτεχνία. Η χαρά της ανάγνωσης. Η επιθυμία μου να γράψω ένα βιβλίο, που θα ήθελα να διαβάσω.

Το οικογενειακό σας περιβάλλον λειτούργησε υποστηρικτικά σε αυτή σας την απόφαση;

Ναι. Από την πρώτη στιγμή. Οι γονείς μου με στήριξαν. Και τ' αδέρφια μου. Η αδερφή μου ήταν η πρώτη μου αναγνώστρια. Διάβαζε το χειρόγραφο μου σελίδα σελίδα. Η μητέρα μου έκανε τη φιλολογική επιμέλεια και γόνιμες παρατηρήσεις.

Ποιος είναι ο στόχος σας όταν ξεκινάτε τη συγγραφή ενός μυθιστορήματος;

Ένας μυθιστοριογράφος προφανώς έχει κάτι να πει. Ένα πρόβλημα να θίξει. Μια συμπεριφορά να στηλιτεύσει. Ή να φωτίσει από διαφορετική γωνία ένα ζήτημα, που άλλοι θα το προσπερνούσαν.

Έτσι κι εγώ, θέτω διαφορετικό στόχο κάθε φορά. Χτίζω μια ιστορία και πλάθω τους ήρωες με τέτοιο τρόπο, ώστε να υπηρετήσουν το στόχο, που έθεσα στην αρχή. Ωστόσο, οι ήρωες στην πορεία «ζωντανεύουν», και πολλές φορές μου υποδεικνύουν εκείνο το επόμενο βήμα. Αυτό είναι ένα από τα μαγευτικά στοιχεία στην διαδικασία της συγγραφής.

Πόσος χρόνος χρειάζεται για την ολοκλήρωσή του και πόσο το συγγραφικό σας έργο σας απορροφά από την καθημερινότητά σας;

Ο χρόνος ολοκλήρωσης ενός μυθιστορήματος

εξαρτάται σίγουρα από την έκτασή του και από τη συχνότητα ενασχόλησης μαζί του.

Κατά μέσο όρο χρειάζομαι περίπου δυο χρόνια για να ολοκληρώσω ένα μυθιστόρημα.

Λόγω επαγγελματικών ή οικογενειακών υποχρεώσεων μπορεί να μεσολαβήσουν μήνες, και να μην μπορέσω να ασχοληθώ συστηματικά με τη συγγραφή του.

Βέβαια, όποιος θέλει να γράψει, γράφει. Κάπου, θα ξεκλέψει λίγο χρόνο. Νιώθω ικανοποίηση τις μέρες που καταφέρνω να γράψω για ένα δίωρο.

Οι ήρωες των βιβλίων σας είναι καθαρά φανταστικά πρόσωπα, ή έχουν και στοιχεία ρεαλιστικά;

Είναι μεν πλαστά πρόσωπα, αλλά σίγουρα δε λείπουν τα ρεαλιστικά στοιχεία. Μπορεί να έχω υπ' όψιν μου μια άλφα συμπεριφορά ενός οικείου προσώπου, κι αυτό να με οδηγήσει να φτιάξω έναν χαρακτήρα ή μια ολόκληρη ιστορία. Πραγματικότητα και μυθοπλασία πιάνονται χέρι χέρι και πορεύονται, η μία συμπληρώνει την άλλη, και το αποτέλεσμα είναι κάτι καινούριο, τελείως διαφορετικό από το αρχικό ερέθισμα.

Περιγράψτε μας αν θέλετε τα συναισθήματά σας όταν φθάνετε στο τέλος ενός έργου σας.

Απέραντη ικανοποίηση. Ανακούφιση. Πληρότητα. Άλλος ένας στόχος επετεύχθη. Άλλη μια όμορφη -κατ' εμέ- ιστορία, έτοιμη να μιλήσει στην καρδιά των αναγνωστών.

Θα μπορούσατε να μας παρουσιάσετε τους τίτλους των βιβλίων σας που κυκλοφορούν ήδη στα βιβλιοπωλεία;

Το πρώτο μου μυθιστόρημα «**Ανάμεσα σε δύο κόσμους**», Εκδόσεις Ερωδιός.

Το δεύτερο με τίτλο «**Περιμένοντας την Άνοιξη**», Εκδόσεις Ερωδιός.

Το παραμύθι μου «**Ο Τεμπελάκος**» για παιδιά

νηπιαγωγείου και πρώτων τάξεων δημοτικού από τη Δυάς Εκδοτική.

Τέλος, το μυθιστόρημά μου «**Ενοχές Σιωπές**» από τη Δυάς Εκδοτική.

Να σημειώσω ότι όλα τα παραπάνω βιβλία οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να τα λάβουν κατόπιν παραγγελίας από τη Δυάς Εκδοτική (τηλ. 6947515713) χωρίς χρέωση με τα έξοδα αποστολής.

Ανάμεσα στα βιβλία σας υπάρχει κάποιο, που για κάποιο λόγο να το ξεχωρίζετε; Να είναι δηλαδή το αγαπημένο σας;

Όλα τα αγαπώ εξίσου. Το καθένα είναι ξεχωριστό και μοναδικό για μένα. Δέθηκα με τους ήρωές τους κατά τη διάρκεια της συγγραφής. Όταν πλησίαζα στο τέλος, δεν ήθελα να τους αποχωριστώ. Κάθε βιβλίο, ένα μαγευτικό ταξίδι.

Προγραμματίζετε τη συγγραφή κάποιου καινούργιου βιβλίου; Κι αν ναι θα μπορούσατε να μας πείτε δύο λόγια για αυτό;

Έχω σχεδόν ολοκληρώσει ένα μυθιστόρημα, που αναφέρεται στην αληθινή, συγκινητική ιστορία μιας οικογένειας προσφύγων από την Καππαδοκία. Μια παράξενη ιστορία αγάπης, και μια φιλία, που νίκησε το χρόνο. Κάτι σαν παραμύθι. Λες δε μπορεί να συμβεί, κι όμως συνέβη! Ήταν μεγάλη εμπειρία για μένα να ψάξω, να ρωτήσω και κατόπιν να ενσωματώσω στην ιστορία μου τα στοιχεία που βρήκα, και να αναπαραστήσω έναν μακρινό τόπο, τον οποίο δεν έχω επισκεφθεί, και μια μακρινή εποχή, με άλλα ήθη και έθιμα, τελείως διαφορετική κουλτούρα από τη δική μας.

Φυσικά, προγραμματίζω και κάτι άλλο... Κάτι, που θα αφορά και την Ιερισσό. Μια τρυφερή ιστορία, στηριγμένη σε αληθινά γεγονότα, που εκτυλίσσεται στη Χαλκιδική το πρώτο μισό του εικοστού αιώνα. Είμαι στη φάση αναζήτησης ιστορικών και λαογραφικών στοιχείων... Έχουμε ακόμη καιρό... ■

κομμώσεις ανδρών
men's hair
Δημήτρης Γιαγλής
Ιερισσός Χαλκιδικής - τηλ. 6936280870

ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΗΣ
ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
επιθήο-κουζίνα-μπαίτσιο
ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ
ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΗΣ
Επιθήο
Ηλιόπιο
Κουζίνα
Ηλεκτρικά
MAGNET
Παλαιόκρη Χαλκιδικής
Ιερισσός Χαλκιδικής
Τηλ & Fax: 23720 42030-41202
Τηλ: 23770 22035
Κορ: 6936551221
E-mail: eleftheroudis@yahoo.gr

ΠΑΙΔΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

ΟΣΑ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ ΝΑ ΓΝΩΡΙΖΟΥΜΕ

Κείμενο : ΕΙΡΗΝΗ ΚΟΡΔΕΡΑ, Ψυχολόγος

Η σημερινή γενιά παιδιών μεγαλώνει κυριολεκτικά κατακλυσμένη από νέες τεχνολογίες. Πλέον στο σπίτι υπάρχει όχι μόνο η τηλεόραση, αλλά και η έξυπνη τηλεόραση (smart TV), υπολογιστής, laptop, tablet, παιχνιδιοκονσόλες, τουλάχιστον 2-3 κινητά και όλα αυτά να συνδέονται φυσικά στο internet, με το wi-fi να έχει μπει στη ζωή μας για τα καλά. Το διαδίκτυο βέβαια είναι ένα υπέρ-πολύτιμο εργαλείο που μας προσφέρει απίστευτες δυνατότητες, γι' αυτό και λέμε να στη χρήση του από τα παιδιά και τους εφήβους, αλλά με όρους και προϋποθέσεις. Τι χρειάζεται όμως να γνωρίζουμε για τη χρήση του διαδικτύου από τα παιδιά, ώστε να μπορούμε να τα προστατεύσουμε από πιθανούς κινδύνους;

Το πρώτο πράγμα που χρειάζεται να κάνουμε ως γονείς είναι να θέσουμε όρια στον χρόνο ενασχόλησης του παιδιού μας με το internet. Να φτιάξουμε δηλαδή, σε συνεργασία με το παιδί μας, ένα πρόγραμμα χρήσης του διαδικτύου με ξεκάθαρους και λογικούς κανόνες. Πώς θα ξέρουμε όμως ποια όρια να θέσουμε; Σύμφωνα με το Ομοσπονδιακό Κέντρο για την Ενημέρωση της Υγείας της Γερμανίας (BZgA) η μέγιστη επιτρεπόμενη ημερήσια έκθεση των παιδιών στην οθόνη (υπολογιστής και τηλεόραση μαζί) είναι μιάμιση ώρα την ημέρα για τα παιδιά στις μεγαλύτερες τάξεις του δημοτικού, ενώ για τα μικρότερα παιδιά (6-10χρ.) το όριο αυτό είναι μία ώρα, και μισή ώρα για τα παιδιά του νηπιαγωγείου. Για τους εφήβους το όριο αυξάνει και μπορεί να φτάνει τις 2 ώρες ημερησίως.

Επίσης, ο υπολογιστής και η τηλεόραση χρειάζεται να βρίσκονται σε κοινόχρηστο χώρο (σαλόνι), και όχι στο δωμάτιο του παιδιού, ώστε να μπορούμε να ελέγξουμε καλύτερα τη διαδικτυακή του δραστηριότητα. Σε κάθε συσκευή που χρησιμοποιείται από παιδιά και παρέχει πρόσβαση στο internet, είναι απαραίτητη φυσικά η εφαρμογή ενός προγράμματος γονικού ελέγχου. Ένα τέτοιο πρόγραμμα, μπλοκάρει την πρόσβαση σε ιστοσελίδες με ακατάλληλο περιεχόμενο (όπως πορνογραφικό υλικό, τζόγος κτλ.) ενώ μας επιτρέπει να παρακολουθούμε και τις διαδικτυακές κινήσεις του παιδιού μας. Επιπλέον, μπορεί να μας εξασφαλίσει ότι θα κλείνει ο υπολογιστής μετά από κάποια συγκεκριμένη ώρα, για τις περιπτώσεις που λείπουμε από το σπίτι και θεωρούμε ότι το παιδί δεν τηρεί τα όρια που έχουμε συμφωνήσει. Υπάρχει μια πληθώρα τέτοιων προγραμμάτων από τα οποία μπορούμε να επιλέξουμε, με κάποια από αυτά να διατίθενται δωρεάν και άλλα με χρέωση.

Για να μπορέσουμε όμως να εφαρμόσουμε με επιτυχία οποιοδήποτε όριο στα παιδιά μας, προϋπόθεση είναι ένα καλό επίπεδο επικοινωνίας στην οικογένεια. Σε αυτή την κατεύθυνση θα βοηθήσει πέρα από τον κατάλληλο τρόπο και η επιλογή της κατάλληλης στιγμής για συζήτηση, η οποία σίγουρα δεν είναι την ώρα που το παιδί μας βρίσκεται στον υπολογιστή ή στο tablet, ούτε όμως και στο τέλος της πλοήγησής του στο διαδίκτυο, όταν πια είναι πολύ κουρασμένο για να μας ακούσει. Προτιμότερο είναι να προσπαθήσουμε να του μιλήσουμε πριν την πλοήγησή του, καθώς έτσι αυξάνονται οι πιθανότητες να μας ακούσει. Επίσης, είναι πολύ σημαντικό να ενθαρρύνουμε το παιδί μας από μικρή ηλικία, πέρα από την ενασχόλησή

του με την τηλεόραση ή τον υπολογιστή, να υιοθετήσει εναλλακτικές ψυχαγωγικές δραστηριότητες, όπως π.χ. ποδόσφαιρο, ποδηλασία, κολύμπι κτλ., έτσι ώστε να έχει και άλλα ενδιαφέροντα εκτός σπιτιού.

Μια ιδιαίτερα δημοφιλή διαδικτυακή δραστηριότητα στα παιδιά είναι τα online games, τα διαδικτυακά δηλαδή παιχνίδια και κυρίως τα παιχνίδια ρόλων (MMORPG). Προκειμένου να έχουμε μια εικόνα για το αν ένα παιχνίδι είναι κατάλληλο για την ηλικία του παιδιού μας ή όχι, μπορούμε να επισκεφτούμε την ιστοσελίδα www.pegi.info/gr/ (Pan European Game Information), όπου υπάρχουν πληροφορίες για όλα τα διαδικτυακά παιχνίδια (όριο ηλικίας, είδος περιεχομένου κτλ.). Ο καλύτερος όμως τρόπος για να έχουμε πληρέστερη άποψη, είναι να καθίσουμε μια φορά δίπλα στο παιδί μας την ώρα που παίζει και να του ζητήσουμε να μας ξαναγήσει στον κόσμο των παιχνιδιών που απολαμβάνει, αποφεύγοντας όμως τα επικριτικά σχόλια. Άλλωστε από σχετικές έρευνες προκύπτει ότι τα ηλεκτρονικά παιχνίδια, όταν είναι κατάλληλα για την ηλικία του παιδιού και χρησιμοποιούνται με μέτρο, μπορεί να έχουν και πολλές θετικές επιδράσεις, όπως βελτίωση του χρόνου αντίδρασης, του οπτικοκινητικού συντονισμού, της αντίληψης και της προσοχής.

Μια άλλη δημοφιλή διαδικτυακή δραστηριότητα, ιδιαίτερα στους εφήβους, είναι τα social media, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Και μάλιστα παρόλο που η χρήση τους θεωρητικά απαγορεύεται στα παιδιά, στην πράξη ένας πολύ μεγάλος αριθμός παιδιών διατηρεί προφίλ σε κάποιο μέσο κοινωνικής δικτύωσης, αφού τα στοιχεία που δίνονται κατά την εγγραφή (ημερομηνία γέννησης) δεν επαληθεύονται. Χρειάζεται λοιπόν να μάθουμε στα παιδιά μας τι να προσέχουν στη χρήση αυτών των μέσων, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στη δημοσιοποίηση των προσωπικών τους δεδομένων και στην προστασία της προσωπικής τους ζωής από την υπερέκθεση. Τους εξηγούμε ότι, παρά τον μύθο πως ότι δημοσιεύουμε στο διαδίκτυο μπορούμε όποτε θέλουμε να το διαγράψουμε, στην πραγματικότητα ό,τι ανεβαίνει στο διαδίκτυο δεν διαγράφεται ποτέ! Γι' αυτό και χρειάζεται να σκεφτόμαστε και μια δεύτερη φορά πριν «ανεβάσουμε» οτιδήποτε.

Επίσης μιλάμε ανοιχτά στα παιδιά για τους κινδύνους που ελλοχεύουν, όπως την προσπάθεια προσέλκυσης μέσω διαδικτύου παιδιών και εφήβων από παιδόφιλους. Τους εξηγούμε ότι αυτός με τον οποίο μιλάμε στο διαδίκτυο δεν είναι πάντοτε αυτός που φαίνεται, γι' αυτό και δεν εμπιστευόμαστε, ούτε δεχόμαστε να συναντήσουμε άτομα που δεν γνωρίζουμε. Δεν ανοίγουμε την κάμερα του υπολογιστή μας για να συνομιλήσουμε με

αγνώστους που γνωρίσαμε στο internet και δεν δεχόμαστε αιτήματα φιλίας από ανθρώπους που δεν γνωρίζουμε. Επίσης ρυθμίζουμε το προφίλ μας έτσι ώστε να είναι ορατό μόνο από τους φίλους μας.

Επιπλέον, προκειμένου να προστατεύσουμε τα παιδιά μας από φαινόμενα ψηφιακού εκφοβισμού (cyberbullying), τα ενημερώνουμε εκ των προτέρων ότι εάν νιώσουν φόβο, ανησυχία ή άλλο δυσάρεστο συναίσθημα κατά την πλοήγησή τους στο διαδίκτυο, να μας ενημερώσουν αμέσως, ξεκαθαρίζοντας ότι δεν θα τιμωρηθούν γι' αυτό. Τα συμβουλευόμαστε, σε περίπτωση που συμβεί κάτι τέτοιο, να κρατήσουν όλα τα αποδεικτικά στοιχεία και να μην τα διαγράψουν. Καταγγέλλουμε το περιστατικό στη Δίωξη Ηλεκτρονικού Εγκλήματος και αν παρατηρήσουμε ότι το παιδί μας έχει επηρεαστεί από τον ψηφιακό εκφοβισμό που δέχτηκε, απευθυνόμαστε άμεσα σε κάποιον ειδικό ψυχικής υγείας (ψυχολόγο ή παιδοψυχίατρο), προκειμένου να μας βοηθήσει να διαχειριστούμε την κατάσταση που έχει δημιουργηθεί.

Τέλος, όπως και σε οποιοδήποτε θέμα διαπαίδωγησης των παιδιών, έτσι και στο θέμα της χρήσης του διαδικτύου χρειάζεται εμείς οι γονείς να δίνουμε το παράδειγμα στα παιδιά μας και να αποτελούμε θετικά πρότυπα προς μίμηση με τη δική μας συμπεριφορά. Όταν εμείς δεν έχουμε όρια στη χρήση του facebook ή του κινητού μας ή όταν παίζουμε ατελείωτες ώρες online games, πώς μπορούμε να ζητάμε από το παιδί μας να έχει όρια; Πώς μπορούμε άραγε να το παροτρύνουμε να είναι προσεκτικό στη δημοσιοποίηση των προσωπικών του δεδομένων, όταν εμείς οι ίδιοι «ανεβάζουμε» δεκάδες φωτογραφίες καθημερινά από τις προσωπικές μας στιγμές με τα παιδιά; Ας προσπαθήσουμε, λοιπόν, πρώτα οι ίδιοι να κάνουμε πράξη όσα ζητάμε από τα παιδιά μας και όσο ελεύθερο χρόνο έχουμε (που στις μέρες μας είναι ελάχιστος για τους περισσότερους) να τον περνάμε ποιοτικά μαζί τους και όχι ο καθένας μόνος του μπροστά στη δική του μικρή ή μικρότερη οθόνη!

Και επειδή στο άμεσο μέλλον το internet θα είναι παντού, σε γυαλιά, φακούς επαφής, ρολόγια και οτιδήποτε άλλο μπορούμε να φανταστούμε, χρειάζεται να μάθουμε όχι μόνο να ζούμε με αυτό αλλά και να το χρησιμοποιούμε σωστά. Γι' αυτό και είναι απαραίτητη τόσο η συνεχής ενημέρωση των γονιών για τις νέες τεχνολογίες, όσο και η σωστή εκπαίδευση των παιδιών στο πλαίσιο του σχολείου, ώστε τα παιδιά μας να μάθουν να απολαμβάνουν τα τεράστια οφέλη του διαδικτύου, αλλά και να προστατεύονται από τους κινδύνους. Και να μην ξεχνάμε ποτέ ότι η ζωή είναι εκεί έξω και ο υπολογιστής και το internet είναι το μέσο για να βελτιώνουμε τη ζωή μας! ■

Πόθεν έσχες - στην παραδοσιακή κουζίνα του τόπου μας ΟΥΡΚΝΟΥΔ ΚΑΛΟΜ'...

Κείμενο : **ΜΑΡΙΑ ΛΑΓΟΝΤΖΟΥ**

Το ορκίνο είναι ένα από τα νοστιμότερα και θρεπτικότερα ψάρια.

Ανήκει στα τονοειδή και χαρακτηρίζεται από το κόκκινο κρέας της σάρκας του που οφείλεται στην παρουσία της μυοσφαιρίνης-της πρωτεΐνης που μεταφέρει οξυγόνο στους μύς.

Είδος ευρύτατα μεταναστευτικό συναντάται σε αφθονία στον κόλπο της Ιερισσού, κυρίως τον Μάιο μήνα.

Γ' αυτό, στην παλιά Ιερισσό, η απάντηση μιας νοικοκυράς στην ερώτηση του παιδιού της «**τι τρώμε σήμερα;**», αυτή την εποχή, θα ήταν σίγουρα: «**ουρκνούδ καλό μ' (=καλό μου παιδί)**!»

Το ορκίνο αποτελούσε για τους Ιερισσιώτες μια αγαπημένη συνταγή, μια φθηνή, αλλά εξαιρετική πρωτεϊνική πηγή στην εποχή του, αλλά και μια καλή λύση για να φιλέψουν τα αφεντικά τους εργατες τους ή παστό, μια απαραίτητη συνοδεία των εργατών στα χωράφια την εποχή του θέρου και του τρύγου (μαζί με ντομάτα και ψωμί ή σταφύλι).

Να λοιπόν οι πέντε πιο δημοφιλείς παραδοσιακές συνταγές που δημιούργησε η Ιερισσιώτικη γαστρονομία και το μεράκι των ορκινάδων Ιερισσιωτών για απλό και καλό φαγητό:

Ορκίνο με φρέσκα κρεμμύδια

- 1 ορκίνο κομμένο σε φέτες
- (το ορκίνο υπολογίζεται στις συνταγές σαν ψάρι του κιλού περίπου)
- 2-3 ματσάκια φρέσκα κρεμμυδάκια
- Άνηθος-σκόρδο (φρέσκο)
- Λάδι-αλάτι-πιπέρι

Σε πλατύ και ρηχό σκεύος (νταβά), αχνίζονταν με λάδι τα φρέσκα κρεμμύδια και σκόρδα και στρώνονταν επάνω οι φέτες ψαριού.

Προσθέτονταν νερό, ώστε να τα σκεπάσει, μαζί με αλάτι και βραζόταν μέχρι να σωθεί το ζουμί.

Αμέσως μετά το κατέβασμα από τη φωτιά, προσθέτονταν λεμόνι και πιπέρι.

Ορκίνο με ξερά κρεμμύδια και ντομάτα (γιαχνί)

Χρησιμοποιούνταν αντί για τα φρέσκα

κρεμμύδια και σκόρδα της προηγούμενης συνταγής ξερά κρεμμύδια (περίπου ένα κιλό για ένα ψάρι), κομμένα σε ροδέλες, και ακολουθούνταν ο ίδιος τρόπος μαγειρέματος προσθέτοντας όμως φρέσκα ντομάτα και αφαιρώντας το λεμόνι.

Ορκίνο με κολοκύθια και ρύζι

- 1 ορκίνο κομμένο σε φέτες
- 2-3 κολοκύθια
- 4-5 φρέσκα κρεμμύδια
- Άνηθος
- 1 χούφτα ρύζι (καρολίνα)
- Αλάτι-πιπέρι

Αχνίζονταν τα κρεμμύδια με το λάδι και στρώνονταν στην κατσαρόλα οι φέτες κολοκυθίου και επάνω οι φέτες του ψαριού.

Προσθέτονταν αλάτι και νερό ώστε να τα σκεπάσει και βραζόταν μέχρι να μαλακώσει καλά το ψάρι.

Μόλις έμενε λίγο ζουμί (περίπου 1-1,5 φλιτζάνι), προσθέτονταν μία χούφτα ρύζι.

Συνεχιζόταν το βράσιμο για ακόμα ένα τέταρτο της ώρας και στο τέλος έμπαινε ο άνηθος και το πιπέρι.

Ορκίνο βραστό σαλάτα

Αλατιζόταν το ορκίνο και έμενε με το αλάτι τρεις ημέρες (στο ψυγείο), ώστε να καθαρίσει όλο το αίμα.

Ξεπλένονταν καλά και ζεματιόταν-κομμένο σε φέτες ή «γούνα» (κατά μήκος της κοιλιάς και ανοιχτό στα δύο).

Κατόπιν στραγγιζόταν καλά, και έμπαινε αλάτι, λάδι, ξύδι και λίγο φρέσκο κρεμμύδι και σκόρδο.

Ορκίνο παστό

- Ορκίνο «γούνα» (5-6 ψάρια)
- Αλάτι χοντρό με αναλογία: 1,5 κιλό αλάτι για κάθε 5 ψάρια

Καθαριζόταν, πλενόταν και στραγγιζόταν καλά το ψάρι για να φύγει το αίμα.

Μέσα σε μικρό ντενεκέ στρώνονταν μία σειρά αλάτι, μία σειρά ορκίνια και συνεχιζόταν έτσι, μέχρι να γεμίσει ο τενεκές.

Σκεπαζόταν στο τέλος με μικρά σανιδάκια και με βαριά πέτρα και έκλεινε καλά το δοχείο.

Το ψάρι έμενε παστωμένο από τον Μάιο μέχρι τον Αύγουστο.

Τότε έβγαζε τον «**ανθό**», μια άσπρη, λεπτή σκόνη σαν πούδρα. Αυτό σήμαινε ότι το ορκίνο ήταν ψημένο και έτοιμο για κατανάλωση «**ανθισμένο**».

Μικρά μυστικά:

▶ Το πλατύ σκεύος είναι απαραίτητο ώστε να μην στοιβάζεται και συνεπώς να μη λιώνει το ψάρι.

▶ Το ζουμί αραιώνει όταν βάζουμε το λεμόνι βράζοντας, καλύτερα να το προσθέσουμε στο τέλος.

▶ Χρησιμοποιώντας ξινό αντί για λεμόνι πετυχαίνουμε πιο χυλωμένο ζουμί, αφού το ορκίνο δεν είναι από τα ψάρια που βγάζουν «**κόλλα**» στο μαγείρεμα.

▶ Το παστό, όπως και το ζεματιστό ορκίνο αποτελεί άριστο ουζομεζέ, όπως και γευστικότερο συμπλήρωμα μιας καλοκαιρινής ντοματοσαλάτας (μαζί με ψωμί ή παξιμάδι αποτελεί πλήρες γεύμα).

Διαθρεπτική ανάλυση

Θρεπτική αξία: υψηλή, Ω3 λιπαρά, άριστης ποιότητας πρωτεΐνη.

Άριστος συνδυασμός της πρωτεΐνης με φυτικές ίνες στις συνταγές με κρεμμύδι και κολοκύθι.

Θερμιδική αξία: χαμηλή

Ευφραντικές ουσίες: τέτοιες που απαιτούν οι μερακλήδες...

Καλή επιτυχία! ■

ίαση
Ιατρείο Γενικής Ιατρικής
Dr. Γιούλη Ταταρίδου

Ιερισσός, Ακάνθου 29 (πρώην αστυνομικό τμήμα)
Τ: 23770 27000, Κ: 6947 328263

Διάγνωση - Θεραπεία - Παρακολούθηση
Οξέων και Χρόνιων Νοσημάτων

Αρτηριακή Υπέρταση | Σακχαρώδης Διαβήτης
Δυσλιπιδαιμία | Οστεοπόρωση | ΧΑΠ | Άνοια
Κατάθλιψη | Λοιμώξεις | κ.λ.π.

Αντιμετώπιση κακώσεων & τραυμάτων
Προληπτικός έλεγχος
Συνταγογράφηση - Έκδοση παραπεμπτικών
Αντιμετώπιση Επείγοντων Περιστατικών

Τ: 23770 27000, Κ: 6947 328263, email: g.tataridou@gmail.com

Εδώ που ανατέλλει... η γεύση!

Μικρασιάτικο
με δυόσμο

Ελαιούρι
με κόκκινο πιπέρι

Γραβιέρα
Κάκαβος

Μικρασιάτικο
με πράσινη πιπεριά

Μικρασιάτικο
με καυτερή πιπεριά

“Η φύσις μηδέν μήτε ατελές ποιεῖ μήτε μάτην” Αριστοτέλης, 384-322 π.Χ.

Κατά τον αρχαίο Έλληνα φιλόσοφο Αριστοτέλη ότι δημιουργεί η φύση φροντίζει να είναι πάντα ολοκληρωμένο.

Η παραγωγή του τυριού αποτελεί μία φυσική δημιουργία. Στο τυροκομείο φροντίζουμε να διατηρούμε την τελειότητα της φυσικής δημιουργίας με σκοπό το όφελος του ανθρώπου από μία πλούσια, άριστη διαθρεπτική τροφή, το τυρί.

Τα πλούσια βοσκοτόπια της περιοχής μας συντελούν καθοριστικά στην παραγωγή εξαιρετου γάλακτος & στην παρασκευή φυσικών τυροκομικών προϊόντων, θυμίζοντας τον πολύτιμο πνεύμονα ζωής της περιοχής το βουνό Κάκαβος, όπου χρόνια τώρα μας προσφέρει απλόχερα τη μαγεία της φυσικής δημιουργίας.

